

T.C.

**HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI**

**KIRIKHAN (HATAY) BÜYÜKŞEHİR İLÇESİNİN
EĞİTİM COĞRAFYASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Mehmet Akif ÇETE

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Hulusi KARAGEL

Hatay-2021

ONAY

MEHMET AKİF ÇETE tarafından hazırlanan “**KIRIKHAN (HATAY) BÜYÜKŞEHİR İLÇESİ EĞİTİM COĞRAFYASI**” adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü öğretim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile **TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

../.. / 2021

Jüri Üyeleri	İmza
(Tez Danışmanı - Başkan)	
(Üye)	
(Üye)	

Mehmet Akif Çete Tarafından Hazırlanan “**Kırıkhan(Hatay) Büyükşehir İlçesi Eğitim Coğrafyası**” adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunana jüri üyelerince kabul edildiğini **onaylarım.**

[Enstitü müdürünün unvanı adı ve soyadı yazılacak]

Enstitü Müdürü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezde yer alan bilgilerin tamamının akademik kurallara ve etik ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Söz konusu kural ve ilkelerin gereği olarak tezde yararlandığım eserlerin tamamına uygun bir şekilde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (17/11/2021)

İmza

Mehmet Akif ÇETE

ÖNSÖZ

Son zamanlarda ülkenin eğitim sisteminde yapılan düzenlemeler Kırıkhan ilçesinin eğitim yapısında bazı sorunları beraberinde getirmiştir. İşte bu beraberinde gelen zorlukları incelemek adına çalışma alanımız olan Kırıkhan ilçesinin eğitim durumunu coğrafya ve eğitim bilimleri prensipleri çerçevesinde ele alınmaktadır.

Kırıkhan büyükşehir ilçesinin nüfusu, sosyokültürel özellikleri ve ekonomik faaliyetlerinde her geçen yıl değişiklikler olmaktadır. Bu değişiklikler bilhassa eğitimle ilgili bazı sorunları beraberinde getirmiştir.

Yüksek lisansa başladığım yıldan bu zamana kadar gerek ders döneminde gerekse tez döneminde desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, yapılan tezin her aşamasında kıymetli düşünceleri ve önerileriyle araştırmanın ilerlemesinde ve sonuca ulaşmasında en önemli ve en büyük etken olan sayın hocam Dr. Öğr. Üyesi Hulusi KARAGEL'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Çalışmamızın daha sağlıklı ve güvenilir bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli imkânları sunan ve yardımlarını esirgemeyen Hatay İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Kırıkhan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü çalışanlarına her birine ayrı ayrı teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamı yürütürken bu zaman zarfı içinde desteğini hiçbir zaman esirgemeyen eşime, anneme, babama, kardeşlerime ve arkadaşlarıma da teşekkürü ayrıca borç bilirim.

KIRIKHAN (HATAY) BÜYÜKŞEHİR İLÇESİNİN EĞİTİM COĞRAFYASI

MEHMET AKİF ÇETE

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2021

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hulusi KARAGEL

ÖZET

Dünyada yaşayan ve yaşam mücadelesi veren toplumların, tarih sahnesinden yok olmamaları ve varlıklarını sürekli olarak devam ettirebilmeleri, her şeyden önce o toplumdaki nüfusun çoğunluğu ve kalitesi başta olmak üzere, nüfusun yapısına bağlıdır. Nüfus miktarı, dünya milletleri arasında sürekli olan ve hala devam eden amansız bir yaşam mücadelesinde küçümsenmeyecek bir öneme sahiptir. Bundan dolayı ülkemizin nüfusu ile ilgili çeşitli konuları; nüfusun gelişmesi, nüfusun alansal dağılışı, nüfus hareketleri, nüfusun yaş ve cinsiyete göre dağılımı, kırsal ve şehir nüfusu, eğitim durumu gibi hususları incelemek büyük önem arz eder (Koday, 2005: 150).

Teknoloji ve uzay çağına geldiğimiz şu dönemde ülkelerin gelişmesindeki en önemli etmen, hiç şüphesiz çok iyi yetiştirilmiş ve eğitilmiş insandır. Teknoloji ve uzay çağındaki yüzyılda kendi alanlarında yeterli bilgiye sahip olmayan kendisini her zaman yenilemeyen insanlar ne kendilerine ne de kendi ülkelerinin kalkınmalarına asla yardımcı olamazlar. Bilginin sürekli değiştiği, ilimin, bilimin ve teknolojinin sürekli olarak geliştiği bu dönemde, bireyler yeni gelişmeleri sürekli takip edip o bilgiler ışığında aynı zamanda kendi kültürel değerlerine sahip çıkarsa ülkesinin varlığını birliğini muhafaza edebilir.

Eğitim düzeyi ile kalitesi toplumların gelişmemiş, az gelişmiş ve gelişmiş olmasında, kullanılan en önemli ayırt edici kıstaslardır. Bu sebeple, yeryüzünün

bütününde veya herhangi bir bölümünde eğitimdeki düzey ve kalitenin artırılmasıyla ilgili hizmetlerin coğrafi dağılımı ve analizi ekonomik coğrafyanın, bu alt yapıya göre nüfusla ilişkili olarak ortaya çıkan seviye ve kalitenin alansal dağılımı ve analizi ise sosyal coğrafyanın konusunu oluşturmaktadır. Gerçekten coğrafi faktörler ile eğitim seviyesi ve eğitimin dağılımı oldukça ilişkili bir durumdur.

Bu çalışmada Kırıkhan ilçesi ve köylerinde örgün eğitim kademelerindeki okul, derslik, öğretmen sayıları, okuryazarlık durumu ve okullaşma oranları eğitim coğrafyası bakımından incelenmiş, il ve ülke geneliyle karşılaştırmalar yapılmıştır. Böylece çalışmanın amaçlarından birini oluşturan Kırıkhan ilçesinin eğitim açısından ülke içerisindeki yeri belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca, Kırıkhan ilçesinin fiziki ve beşerî çevre özelliklerinin eğitim üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini ortaya koyarak, eğitim sorunlarına akılcı çözümler bulmaya çalışılmıştır.

Sonuç olarak bu çalışma, Kırıkhan'ın eğitim sorunlarının ne olduğunu görmek ve bu problemlere bir çözümün başlangıcı olması temennisiyle hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Nüfus, Coğrafya, Okullaşma, Eğitim Coğrafyası

**EDUCATIONAL GEOGRAPHY OF KIRIKHAN (HATAY)
METROPOLITAN DISTRICT**

Mehmet Akif ÇETE

Hatay Mustafa Kemal University

Social Sciences Institute

Department of Basic Education Master's Thesis, 2021

Supervisor: Dr. Öğr. Üyesi Hulusi KARAGEL

ABSTRACT

In this era when we experience the age of technology and space, the most vital factor in the development of countries is undoubtedly well-trained and educated people. People who do not always have sufficient knowledge in their fields can never help themselves or the development of their own countries in this century of technology and space age. In this period when the knowledge, science and technology is constantly changing, if individuals follow new developments and also protect their own cultural values in the light of that information, they can preserve the existence and the unity of their country.

Education level and quality are the most important distinguishing criteria used in the underdeveloped, underdeveloped and developed societies. For this reason, the geographical distribution and analysis of services related to increasing the level and quality in education in the whole or any part of the world constitute the economic geography whereas the spatial distribution and analysis of the level and quality that arise in relation to the population according to this infrastructure constitutes the social geography. Indeed, the geographical conditions, the level of education and the distribution of education are associated with one another.

The number of schools, classrooms, teachers at formal education levels, literacy status and schooling rates in Kırıkhan district and its villages were analyzed in terms of educational geography in this study, and comparisons were made with the city and country in general. Thus, it was tried to determine the place of Kırıkhan district, which is one of the aims of the study. Furthermore, it has been tried to find rational solutions to educational problems by revealing the positive and negative effects of the physical and human environmental characteristics of Kırıkhan district on education.

As a result, this study has been prepared with the wish to see what the education problems of Kırıkhan are and to be the beginning of a solution to these problems.

Keywords: Education, Population, Geography, Schooling, Educational Geography

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	xi

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Araştırma Sahasının Yeri ve Sınırları.....	1
1.2. Araştırma Sahasının Coğrafi Özellikleri	1
1.2.1. Fiziki Coğrafya Özellikleri.....	1
1.2.2. Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Özellikleri	3
1.2.2.1. Nüfus Özellikleri	3
1.2.2.2. Yerleşme Özellikleri.....	9
1.2.2.3. Ekonomik Özellikleri	11
1.3. Araştırma Sahası ile İlgili Daha Önce Yapılmış Olan Çalışmalar	12

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURGUSAL ÇERÇEVE

2.1. Kavramsal Çerçeve	13
2.1.1. Eğitim Kavramı.....	13
2.1.2. Eğitimin Önemi ve İşlevi.....	13
2.1.2.1. Eğitimin Bireysel İşlevleri	15
2.1.2.2. Eğitimin Toplumsal İşlevleri.....	16
2.1.2.3. Eğitimin Siyasal İşlevleri	16
2.1.2.4. Eğitimin Ekonomik İşlevleri ve Kalkınmadaki Rolü	17
2.1.3. Eğitim Coğrafyası Kavramı.....	18
2.1.3.1. Ekonomik Coğrafya ve Eğitim	19
2.1.3.2. Nüfus Coğrafyası ve Eğitim.....	20
2.1.3.3. Eğitim Bilimleri	21
2.1.3.4. Sosyoloji Bilimi ve Eğitim.....	22
2.1.3.5. İstatistik Bilimi ve Eğitim	22

2.1.4. Türkiye’de Eğitim Sistemi	23
2.2. Kurgusal Çerçeve	24
2.2.1. Eğitim Coğrafyası ile İlgili Daha Önce Yapılmış Olan Çalışmalar.....	24
2.2.2. Araştırmanın Problem Durumu, Amacı ve Önemi	25

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VERİ ANALİZ VE YÖNTEMLERİ

3.1. Araştırmanın Verisi	26
3.2. Araştırmanın Veri Analizi	26

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE TARTIŞMA

KIRIKHAN(HATAY) BÜYÜKŞEHİR İLÇESİNİN EĞİTİM COĞRAFYASI

4.1. Nüfusun Eğitim Durumu	29
4.1.1. Nüfusun Yaş ve Cinsiyete Göre Okuryazarlık Durumu	30
4.1.2. Nüfusun Eğitim- Öğretim Düzeyi.....	34
4.2. Örgün Eğitim ve Okullaşma Durumu	36
4.2.1. Okul Öncesi Eğitim	37
4.2.1.1. Kırıkhan’daki Okul Öncesi Eğitim Kurumları:	43
4.2.2. İlköğretim Seviyesi İlkokul Kademesi.....	46
4.2.2.1. Kırıkhan’daki İlkokullar:.....	49
4.2.3. İlköğretim Seviyesi Ortaokul Kademesi	66
4.2.3.1. Kırıkhan’daki Ortaokullar:	69
4.2.4. Ortaöğretim Seviyesi(Lise ve Dengi Okullar.....	82
4.2.4.1. Kırıkhan’daki Ortaöğretim Kurumları.....	87
4.2.5. Yükseköğretim Seviyesi	94
4.3. Yaygın Eğitim.....	96
4.3.1. Halk Eğitim Merkezleri	96
4.3.1.1. Kırıkhan Halk Eğitimi ve Akşam Sanat Okulu.....	97
4.3.2. Halk Eğitim Kursları.....	97
4.3.3. Özel Eğitim	97
4.4. Eğitim Fonksiyonunun Etki Alanları ve Taşımalı Eğitim	98

4.5. Birleştirilmiş Sınıf Uygulamaları.....	99
4.6. Mülteci Öğrenciler.....	101
4.7. Ücretli Öğretmenlik.....	101
BEşİNCİ BÖLÜM. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	103
KAYNAKÇA.....	109

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1.1. Kırıkhan Büyükşehir İlçesinin Nüfus Gelişimi (1940-2020).....	4
Tablo 1.2. Hatay'ın İlçelerinde Nüfusun Cinsiyet Oranları (2020)	7
Tablo 1.3. Kırıkhan Nüfusunun Yaş ve Cinsiyet Yapısı (2020)	8
Tablo 1.4. Kırıkhan ilçesinde Şehir ve Kırsal Nüfusun Gelişimi (1965-2020)	11
Tablo 4.1. Türkiye, Hatay ve Kırıkhan'da Nüfusun Okuryazarlık Durumu (2008, 2014, 2020).....	32
Tablo 4.2. Hatay'da Okuryazarlık Durumu (2020)	33
Tablo 4.3. Kırıkhan İlçesinde Nüfusun Eğitim-Öğrenim Düzeylerine Göre Dağılımı (2020)	35
Tablo 4.4. Türkiye, Hatay ve Kırıkhan'da Okul Öncesi Eğitimde Yaş Gruplarına Göre Okullaşma Oranları(2016-2020).....	41
Tablo 4.5. Hatay İlçesi Okul Öncesi Eğitimde Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları (2015-2020)	42
Tablo 4.6. Kırıkhan İlçesi Okul Öncesi Eğitimde Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları (2015-2020).....	43
Tablo 4.7. Kırıkhan İlçesindeki Okul Öncesi Eğitim Kurumları(2020).....	43
Tablo 4.8. Türkiye, Hatay ve Kırıkhan'da İlköğretim Okullaşma Oranları (2016- 2020).....	47
Tablo 4.9. Hatay'da İlkokul Seviyesinde Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları (2020)	48
Tablo 4.10. Kırıkhan'da İlkokullarda Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları (2015-2020)	49
Tablo 4.11. Kırıkhan İlçesindeki İlkokullar (2020).....	49
Tablo 4.12. Türkiye, Hatay ve Kırıkhan'da Ortaokul Okullaşma Oranları (2016- 2020)	66
Tablo 4.13. Hatay'da Ortaokul Seviyesinde Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Durumu (2020)	68
Tablo 4.14. Kırıkhan'daki Ortaokullarda Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Durumu (2015-2020)	69
Tablo 4.15. Kırıkhan İlçesindeki Ortaokullar (2020).....	70

Tablo 4.16. Türkiye, Hatay ve Kırıkhan'da Ortaöğretim Okullaşma Oranları (2016-2020)	83
Tablo 4.17. Hatay'da Ortaöğretimde Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Durumu (2020).....	85
Tablo 4.18. Kırıkhan' da Ortaöğretimde Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Durumu (2020)	87
Tablo 4.19. Kırıkhan İlçesindeki Ortaöğretim Kurumları (2020).....	87
Tablo 4.20. Kırıkhan'da Birleştirilmiş Sınıf Uygulaması Olan Okullar (2020)	100

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1.1. Kırıkhan (Hatay) Büyükşehir İlçesinin Lokasyon Haritası (2020).....	1
Şekil 1.2. Kırıkhan İlçesi ve Yakın Çevresinin Topoğrafya Haritası	2
Şekil 1.3. Kırıkhan İlçesinin Nüfus Gelişimi (1940-2020)	5
Şekil 1.4. Hatay’da Cinsiyete Göre İlçe Nüfusları (2020)	9
Şekil 1.5. Kırıkhan İlçesinde Şehir ve Kırsal Nüfusun Değişimi(1965-2020).....	11
Şekil 4.1. Türkiye, Hatay ve Kırıkhan’da Nüfusun Okuryazarlık Durumu (2008, 2014, 2020)	32
Şekil 4.2. Hatay’da Okuryazarlık Durumu (2020)	34
Şekil 4.3. Kırıkhan İlçesinde Nüfusun Eğitim-Öğrenim Düzeylerine Göre Dağılımı (2020)	35
Şekil 4.4. Kırıkhan İlçe Merkezinde Okulların Dağılışı	36
Şekil 4.5. Kırıkhan İlçesi Okulların Dağılışı	37
Şekil 4.6. Türkiye, Hatay ve Kırıkhan’da Okul Öncesi Eğitim Okullaşma Oranlar(2016-2020)	41
Şekil 4.7. Türkiye, Hatay ve Kırıkhan’da İlköğretim Okullaşma Oranları (2016-2020).....	48
Şekil 4.8. Türkiye, Hatay ve Kırıkhan’da Ortaokul Okullaşma Oranları (2016-2020)	67
Şekil 4.9. Türkiye, Hatay ve Kırıkhan’da Ortaöğretim Okullaşma Oranları (2016-2020)	84

Fotoğraf 4.1 Kırıkhan 75. Yıl Anaokulu (2020).....	44
Fotoğraf 4.2 Kırıkhan Toki Anaokulu (2020).....	44
Fotoğraf 4.3 Kırıkhan Anaokulu (2020)	45
Fotoğraf 4.4 Kırıkhan İstiklal Anaokulu (2020)	45
Fotoğraf 4.5 15 Temmuz Şehitleri Anaokulu (2020)	46
Fotoğraf 4.6 Muhammet Çalışlar İlkokulu (2020)	51
Fotoğraf 4.7 5 Temmuz İlkokulu (2020)	54
Fotoğraf 4.8 Tayfur Ata Sökmen İlkokulu (2020)	54
Fotoğraf 4.9 Şehit Ahmet Saylak İlkokulu(2020)	55
Fotoğraf 4.10 Ceylanlı İlkokulu (2020)	56
Fotoğraf 4.11 Fatih Sultan Mehmet İlkokulu (2020)	57
Fotoğraf 4.12 100. Yıl İlkokulu (2020)	57
Fotoğraf 4.13 Mehmet Akif İlkokulu (2020)	59
Fotoğraf 4.14 Çataltepe İlkokulu (2020)	61
Fotoğraf 4.15 Özyörük İlkokulu (2020)	63
Fotoğraf 4.16 Şehit Gülşah Güler İlkokulu (2020)	64
Fotoğraf 4.17 Muratpaşa İlkokulu (2020)	65
Fotoğraf 4.18 Kırıkhan İmam Hatip Ortaokulu (2020)	70
Fotoğraf 4.19 Atatürk Ortaokulu (2020)	71
Fotoğraf 4.20 Ticaret Borsası Ortaokulu (2020)	73
Fotoğraf 4.21 Mimar Sinan Ortaokulu (2020)	74
Fotoğraf 4.22 Cemil Meriç Ortaokulu (2020)	76
Fotoğraf 4.23 Şehit Hurşit Uzel İmam Hatip Ortaokulu(2020).....	78
Fotoğraf 4.24 Şehit Atilla Kurt Ortaokulu (2020)	79
Fotoğraf 4.25 Yunus Emre Ortaokulu(2020)	80
Fotoğraf 4.26 Beyazıd-i Bestami İmam Hatip Ortaokulu(2020)	82
Fotoğraf 4.27 Kırıkhan Gazi Anadolu Lisesi(2020)	88
Fotoğraf 4.28 Kırıkhan Anadolu İmam Hatip Lisesi(2020)	89
Fotoğraf 4.29 Fevzi Çakmak Anadolu Lisesi(2020)	89
Fotoğraf 4.30 İbn-i Sina Sağlık Meslek Lisesi(2020)	91
Fotoğraf 4.31 Zübeyde Hanım Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (2020)	92
Fotoğraf 4.32 Naim Atakaş Anadolu Lisesi(2020)	93

BİRİNCİ BÖLÜM. GİRİŞ

1.1. Araştırma Sahasının Yeri ve Sınırları

Araştırma sahası olan Kırıkhan ilçesi, Akdeniz bölgesinin güneyinde yer alan Hatay büyükşehir belediyesinin /ilinin en geniş alana (715 km²) yayılmış ilçesidir. İlçenin kuzeyinde Hassa, güneyinde Reyhanlı, kuzeybatısında Payas, batısında İskenderun, doğusunda Kumlu ilçeleri ve Suriye devlet sınırı, güneybatısında ise büyükşehirin merkez ilçesi Antakya yer almaktadır (Şekil 1.1).

Şekil 1.1.

Kırıkhan (Hatay) Büyükşehir İlçesinin Lokasyon Haritası(2020).

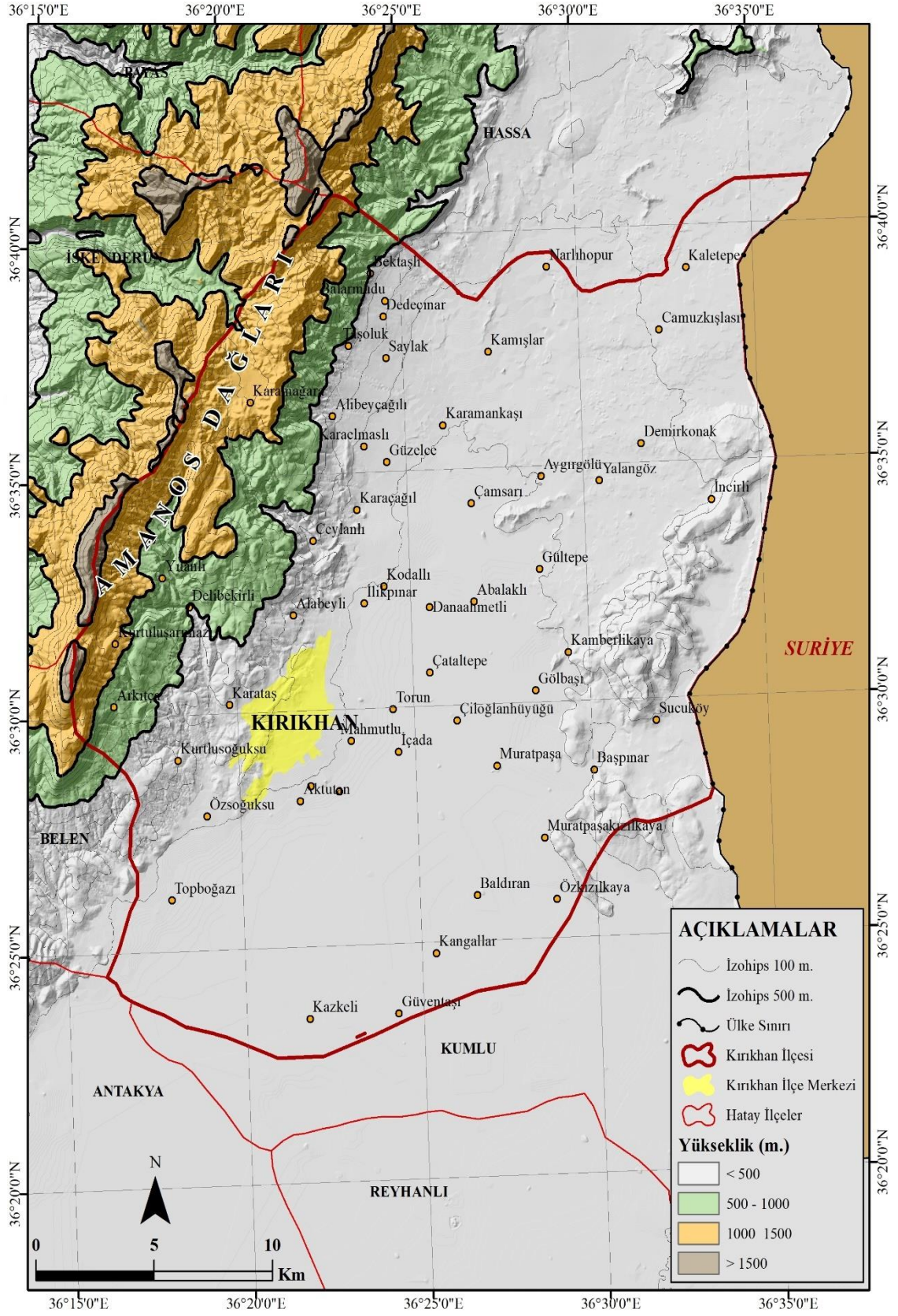
1.2. Araştırma Sahasının Coğrafi Özellikleri

1.2.1. Fiziki Coğrafya Özellikleri

Kırıkhan büyükşehir ilçesi, Amanos dağlarının doğu eteklerinden Amik ovasına doğru yayvan bir biçimde alçalan, ortalama 200 m'lerdeki alçak ve tarımsal potansiyeli yüksek bir sahada kurulmuştur. Konumu itibariyle Doğu Anadolu Fayı (DAF) üzerinde yer alan ilçenin büyük kısmı birinci derece deprem kuşağı üzerinde yer almaktadır (Şekil 1.2).

Şekil 1.2.

Kırıkhan İlçesi ve Yakın Çevresinin Topoğrafya Haritası.

Yaz ayları sıcak ve kurak, kış ayları ılık ve yağışlı geçtiğinden araştırma sahasında genel olarak Akdeniz ikliminin etkileri egemendir. İlçede yıllık ortalama yağış miktarı 570 mm'yi bulurken, yıllık ortalama sıcaklık 19,1 °C'dir. Sıcaklık değerleri Temmuz - Ağustos ayları arasında 43 - 44 °C'ye kadar yükselirken, Aralık - Ocak ayları arasında genelde 5 - 6 °C dolayındadır. İlçede sıcaklıklar çok nadir 0 °C'nin altına düşmekte ve yağışlar böyle zamanlarda kar yağışlarına dönüşmektedir. İlçede genelde yağmur şeklinde görülen yağışlar en fazla Aralık - Ocak ayları arasında düşerken, en az yağış Temmuz - Ağustos ayları arasında görülmektedir.

Araştırma sahasının en önemli akarsuyu, kaynağını çevresinde bulunan irili ufaklı birçok dereden alan Karasu çayıdır. Bunun dışında ilçede gerek tarımsal sulama ve gerekse içme suyu olarak kullanılan derinliği 45 - 350 m arasında değişen irili ufaklı çok sayıda artezyen kuyusu bulunmaktadır.

Araştırma sahasının **doğal bitki örtüsü** yükselti kademelerine göre farklı kuşaklar oluşturmaktadır. Amanos dağlarında orman örtüsü geniş olmasına rağmen, Amanos dağlarının Amik ovasına yakın olan kesimlerinde daha çok garig olarak tabir edilen, Akdeniz iklimine özgü bodur ağaç ve kısa boylu çalılardan oluşan karakteristik maki türlerinin antropojen etkilerle bozulmuş bir şekli yer almaktadır. Yükseltinin arttığı ve yerleşmelerin fazla olmadığı yerlerde ise garigler yerini Akdeniz ikliminin karakteristik bitki örtüsü olan makilere bırakmaktadır. Daha yüksek yerlerde ise yine iklime en iyi şekilde uyum sağlamış olan Kızılçam (pinus brutia) ormanlarına rastlanmaktadır.

Hatay ilinde zonal, azonal ve intrazonal büyük toprak gruplarına ait çeşitli **toprak türlerine** rastlanırken, Kırıkhan ilçesi ve yakın çevresinde ve özellikle Amik ovası üzerinde verimli **alüvyal topraklar** ve onları çevreleyen **kireçsiz kahverengi orman toprakları** hakimdir.

1.2.2. Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Özellikleri

1.2.2.1. Nüfus Özellikleri

Belirli bir zaman dilimi içerisinde ve sınırları belli bir alanda yaşayan insan sayısına nüfus denir. Bu alan, tek bir haneyi ifade edebildiği gibi bir mahalleyi, bir köyü, bir şehri, bir bölgeyi, bir ülkeyi, bir kıtayı ve hatta tüm Dünya'yı ifade edebilir. Coğrafyanın alt dallarından biri olan nüfus coğrafyası da söz konusu insan topluluklarının sayısı, sosyal, kültürel ve ekonomik nitelikleri ile ilgili yararlandığı bu bilgilerin çoğunu düzenli veya düzensiz belirli dönemlerde yapılmış olan nüfus sayımlarından elde etmekte ve coğrafi prensipler çerçevesinde analiz ederek değerlendirmektedir.

Hatay ili 1919'dan 1939 yılına kadar olan dönemde ülkemizden ayrı bir bölge olduğundan, bu döneme ait nüfus miktarları ile alakalı net bilgilere ancak 1940 yılında yapılan Cumhuriyet dönemi genel nüfus sayımlarından itibaren ulaşabilmekteyiz. İlçenin nüfus gelişimi incelendiğinde, nüfusun 1940 - 2020 yılları arasındaki uzun dönemde (1945 ve 2000 sayım dönemleri hariç) sürekli ve düzenli bir artış gösterdiği görülmektedir. 1945 genel nüfus sayım sonuçlarına göre ilçede nüfusun azalmış olması, II Dünya Savaşı sebebiyle gerek doğrudan asker alımlarına ve gerekse savaşın sosyoekonomik dolaylı etkilerine bağlanabilir (Tablo 1.1).

Tablo 1.1

Kırıkhan (Hatay) Büyükşehir İlçesinin Nüfus Gelişimi (1940-2020).

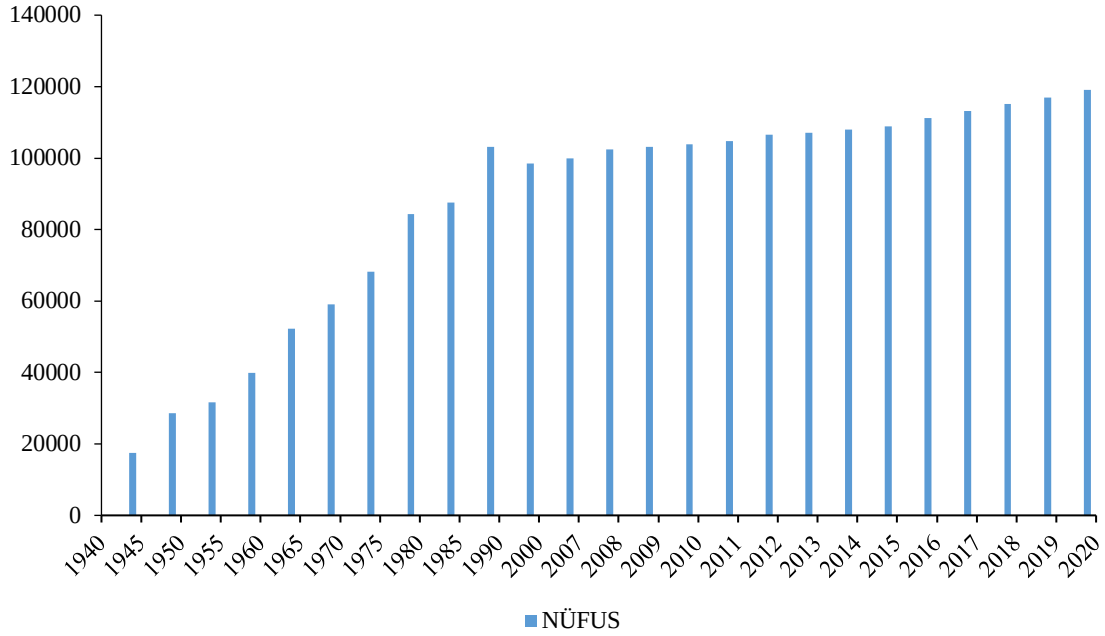
Yıllar	Kırsal Nüfus			Kentsel Nüfus			Toplam Nüfus		
	E	K	T	E	K	T	E	K	T
1940	7013	6417	13430	4493	2640	7133	11506	9057	20563
1945	7130	6717	13847	1951	1739	3690	9081	8456	17537
1950	11546	10945	22491	3102	2980	6082	14648	13925	28573
1955	11280	10773	22053	4974	4545	9519	16254	15318	31572
1960	12618	12102	24720	8377	6842	15219	20995	18944	39939
1965	14668	14130	28798	12873	10532	23405	27541	24662	52203
1970	14051	13903	27954	16472	14574	31046	30523	28477	59000
1975	15378	14776	30154	19958	18160	38118	35336	32936	68272
1980	17049	17280	34329	25278	24693	49971	42327	41973	84300
1985	16625	17165	33790	26656	26124	52780	43281	43289	87570
1990	17033	17441	34474	34842	33759	68601	51875	51200	103075
2000	17067	17848	34915	31955	31660	63615	49022	49508	98530
2007	14643	14680	29323	35368	35175	70543	50011	49855	99866
2008	17303	16909	34212	34288	33924	68212	51591	50833	102424
2009	16994	16813	33807	34586	34699	69285	51580	51512	103092
2010	16201	16141	32342	35775	35805	71580	51976	51946	103922
2011	16125	15766	31891	36587	36301	72888	52712	52067	104779
2012	16179	15556	31735	37491	37226	74717	53670	52872	106542
2013	16384	16813	33197	37620	36232	73852	54004	53045	107049
2014	16237	16495	32732	38227	37035	75262	54464	53530	107994
2015	16108	16210	32318	38682	38218	76600	54790	54128	108918
2016	15917	16165	32082	40196	38991	79187	56113	55156	111269
2017	16079	16134	32213	40757	40126	80883	56836	56260	113096
2018	16187	16638	32825	41776	40595	82371	57963	57233	115196

2019	16369	16722	33091	42375	41410	83785	58744	58132	116876
2020	16719	16084	32803	42979	43246	86225	59698	59330	119028

Kaynak: DİE, 1940-2000; TÜİK, ADNKS (2007-2020).

Şekil 1.3.

Kırıkhan İlçesinin Nüfus Gelişimi (1940-2020).

İlçe nüfusunun 1950 -1970 yılları arasında gösterdiği hızlı artışın en önemli nedeni, 1950’lilerden itibaren başlanan drenaj çalışmaları ile kurutulmaya çalışılan Amik gölü sularının çekilmesi ile birlikte kazanılmış olan yeni ve verimli tarım arazilerinin varlığıdır. Nitekim gölün kurutulmasının ardından ilçeye civar ilçeler ve ülkenin başka bölgelerinden eklenen nüfusla, ilçe nüfusu normal artış seyrinin çok üzerinde bir performans sergilemiştir (Tablo 1.1).

İlçede 1970-1990 yılları arasında görülen nüfus artışı da dikkat çekicidir. Bu dönemde konumu gereği Kırıkhan kasabasında gelişme gösteren eğitim - öğretim kurumları ve sağlık kuruluşlarının yanı sıra, çeşitli resmi kurum ve kuruluşların hizmete girmesi ve kazanılan şehirselleşme gibi fonksiyonel özellikler bu mülki idare merkezinin sosyoekonomik olarak da merkez niteliği kazanmasını sağlamış ve bu dönemdeki nüfus artışını büyük ölçüde tetiklemiştir.

Kırıkhan ilçesinde 1990’lara kadar genelde düzenli bir şekilde artan nüfus, 2000 yılında ise gerileme göstermiştir. İlçe merkezi nüfusunda yaşanan bu kaybın temel nedeni 1999 yılında ülke ve ilçe ekonomisinde yaşanan bir çeşit ekonomik krizdir. Bu ulusal krizin etkilerine bağlı olarak ilçe genelinde tarımsal gelirler düştüğünden, özellikle ilçe merkezinden

ilçe dışına dışına yönelik göçler nedeniyle ilçe nüfusu gerileme göstermiştir (Boyraz, 2011: 348, Tablo 1.1, Şekil 1.3).

1990 yılından 2000 yılına kadar düşen nüfus sayısı 2000 yılından sonra tekrar artmaya başlamıştır. 2007 senesinden itibaren adrese dayalı nüfus kayıt sistemine geçilmiş ve her yıl düzenli olarak nüfus sayımı yapılmıştır. 2007 yılından itibaren her yıl nüfus düzenli olarak çok az da olsa artmıştır. Nüfusun hemen hemen her yıl aynı olması ve bir önceki yıla göre çok az artmış olmasının sebebi doğum ve ölüm oranlarının birbirine yakın olması göç alıp göç verme oranlarının birbirine yakın olmasına bağlıdır. Aynı zamanda bu göstergeler burada yaşayan insanların buradaki ekonomik faaliyetlerden genel olarak memnun olduğunu gösterir. Çünkü yıllara baktığımızda çok büyük nüfus azalmalarını görmemekteyiz. Nüfus azalmalarının çok olduğu yerlerde genelde insanların ekonomik kaygıları geliyor.

1990 yılından 2000 yılına kadar düşen nüfus sayısı 2000 yılından sonra tekrar artmaya başlamıştır. 2007 senesinden itibaren adrese dayalı nüfus kayıt sistemine geçilmiş ve her yıl düzenli olarak nüfus sayımı yapılmıştır. 2007 yılından itibaren her yıl nüfus düzenli olarak çok az da olsa artmıştır. Nüfusun hemen hemen her yıl aynı olması ve bir önceki yıla göre çok az artmış olmasının sebebi doğum ve ölüm oranlarının birbirine yakın olması göç alıp göç verme oranlarının birbirine yakın olmasına bağlıdır. Aynı zamanda bu göstergeler burada yaşayan insanların buradaki ekonomik faaliyetlerden genel olarak memnun olduğunu gösterir. Çünkü yıllara baktığımızda çok büyük nüfus azalmalarını görmemekteyiz. Nüfus azalmalarının çok olduğu yerlerde genelde insanların ekonomik kaygıları geliyor.

Nüfusun mahallere göre dağılışı ve yoğunluğunu incelediğimizde Kırıkhan ilçesinin mahalleri ve mahalle sınırları, 2014 yılında Hatay'ın büyükşehir olması nedeniyle değişikliğe uğramıştır. Hatay büyükşehir olduktan sonra köylerin hepsi mahalle statüsüne geçmiştir. Kırıkhan'ın şehrsel ve kırsal mahalleri toplamda 73 tanedir. Şehrsel mahalle 14 kırsal mahalle ise 59 tanedir. Şehrsel ve kırsal mahallelerin sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan birbirinden farklı özelliklere sahip olmasından dolayı nüfus da bu mahallere dengesiz bir biçimde dağılmıştır. Kırıkhan ilçe merkezinin nüfus bakımından en kalabalık mahallesi Cumhuriyet mahallesidir. Mahalle, hem yüzölçümü bakımından büyük, hem de merkezi iş sahasına yakın bir konumdadır. Diğer bir kalabalık nüfuslu mahalle de Mimar Sinan mahallesidir. Burası ilçe merkezinin sosyoekonomik bakımdan en gelişmiş mahallesi olup, şehrsel gelişme aksı bu yöne doğrudur. Kırıkhan ilçesinin en kalabalık kırsal yerleşmeleri Camuzkışlası (2236), Özyörük (2149) ve Kurtlusoguksu (2033) mahalleleridir. İlçenin en az nüfuslu kırsal yerleşmeleri ise Danaahmetli (97), Attutan (99) ve Kamışlar (124) köyleridir.

Cinsiyet oranı, bir bölgede bulunan erkek ve kadın nüfus sayılarının birbirine göre durumunu ortaya koyar ve 100 ya da 1000 kadına düşen erkek sayısını ifade eder. Bu oran bize bir yerdeki nüfusun cinsiyet olarak hangisinin daha fazla olduğunu gösterir.

Ülke nüfuslarında cinsiyet durumunun ayrı bir yeri vardır. Nitekim cins yapısındaki dengesizlik, cinsiyet farklılığından kaynaklanan sosyal, kültürel, siyasal ekonomik ve özellikle askeri pek çok problemin ortaya çıkmasına yol açabilmektedir (Özgür, 2001: 136). Başbüyük (2005: 69)'ün de ifade ettiği gibi bir yerde doğum, ölüm, idari ya da siyasi sınır değişiklikleri ve göçler gibi fenomenler cinsiyet durumuna göre farklılık göstermezse, genellikle o yerde erkek ve kadın nüfusun birbirine denk olması beklenir.

Kırıkhan ilçesinde erkek ve kadın nüfusları birbirine çok yakın değerler gösterdiğinden **nüfusun cins yapısı** dengelidir (% 50). **Cinsiyet oranı** ise 100 kadına karşın 101 erkek şeklindedir. Nüfusun cins yapısı bakımından Hatay'ın diğer ilçelerinde de hemen hemen eşit bir dağılımın olduğu görülmektedir (Tablo 1.2).

Tablo 1.2

Hatay'ın İlçelerinde Nüfusun Cinsiyet Oranları (2020).

İlçeler	Nüfus Miktarları (kişi)				Cinsiyet Oranı
	E	%	K	%	
Altınözü	31002	51	29743	49	104
Antakya	191747	50	191607	50	100
Arsuz	47204	51	45545	49	104
Belen	16793	50	16520	50	102
Defne	76240	49	78580	51	97
Dört Yol	62966	50	62172	50	101
Erzin	20819	50	20644	50	101
Hassa	28941	51	27578	49	105
İskenderun	124396	50	123984	50	100
Kırıkhan	58744	50	58132	50	101
Kumlu	7089	52	6597	48	108
Payas	21554	51	20923	49	103
Reyhanlı	50683	51	49468	49	103
Samandağ	59506	49	62717	51	95
Yayladağı	20314	55	16686	45	122

Kaynak: TÜİK ADNKS sonuçlarından hesaplanmıştır.

2019 yılı verilerine göre Hatay'da **cinsiyet oranının** en yüksek olduğu ilçe Yayladağı'dır. Cinsiyet oranının 122 olduğu ilçede, nüfusun % 55'i erkektir. Onu Kumlu ilçesi (108) izlemektedir. Hatay ilinde cinsiyet oranının (95) en düşük olduğu ilçe ise

Samandağ'dır. İlçe nüfusunun % 51,3'ü kadınlardan oluşmaktadır. Cinsiyet oranının düşük değerler gösterdiği diğer ilçeler ise Defne (97), İskenderun ve Kırıkhan (101) ilçeleridir.

Bir yerdeki nüfusun **yaş yapısını** belirleyen ana etmenler o yerdeki doğum ve ölüm oranları, idari ve siyasi sınır değişiklikleri ve göçlerdir. Bir yerdeki nüfusun yaş gruplarına göre dağılımının ortaya konulabilmesi, nüfusun belirli yaş dilimlerine ayrılmasını gerektirmektedir. Uluslararası ölçülere göre bu ayrım çocuklar için 0-14 yaş, yetişkinler için 15-64 yaş ve yaşlılar için 65 yaş üstü şeklinde geniş aralıklı yaş gruplandırması ile yapılabilmektedir.

Doğum oranlarının yüksek olduğu ülkelerde çocuk ve genç nüfus oranları yüksek, yaşlı nüfus oranı ise genellikle düşüktür. Buna bağlı olarak bağımlı nüfus oranı da yüksektir. Zira iktisaden faal olabilecek 15-64 yaş aralığındaki nüfus, iktisaden faal olması beklenmeyen çocuk ve yaşlı nüfus grubuna bakmakla yükümlüdür. Buna bağlı olarak bağımlı nüfus oranının yüksek olduğu ülkeler genellikle gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkeler olarak değerlendirilebilirler (Güner, 2010: 26).

Genel olarak gelişmemiş ya da az gelişmiş ülkelerde nüfusun büyük çoğunluğu gençlerden oluşurken, yaşlı nüfus oranları düşük seviyelerdedir. Buna karşın genellikle doğurganlığın düşük değerlerde olduğu gelişmiş ülkelerde çocuk ve genç nüfus grubuna göre üst yaş gruplarının toplam nüfus içerisindeki payı oransal olarak daha fazladır (Başibüyük, 2005: 70).

ADNKS sonuçlarına göre Kırıkhan'da 0 - 14 yaş grubu nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı % 29,25'tir. Aynı yaş grubundaki erkeklerin oranı % 29,6 iken kadınların oranı ise % 28,9 olarak gerçekleşmiştir. Çocuk nüfus dediğimiz bu yaş grubunda erkekler kadınlardan daha fazladır. 15 - 64 yaş grubunun erkeklerde oranı % 63,5 kadınlarda oranı ise % 62,6'dır. Yetişkin yaş grubu dediğimiz bu grup ise ilçe nüfusunun % 63'ünü oluşturmaktadır. 65 ve üzeri yaş grubu ise yaşlı nüfusunu oluşturmaktadır. Bu yaş grubunda ise kadınların oranı erkeklerin oranından fazladır. Toplam nüfusun % 7,75 ini oluşturan bu grupta kadınların oranı % 8,5 erkeklerin oranı ise % 6,9 olarak kayıtlara geçmiştir (Tablo 1.3, Şekil 1.4).

Nüfusun ekonomik yapısına bakacak olursak ilçede tarım ve hayvancılık ekonomik faaliyetlerin % 60'ını oluşturmaktadır. Sanayi sektörü ise nüfusun % 28'ini oluşturmaktadır. Geri kalan nüfus da diğer meslek dallarında çalışmaktadır.

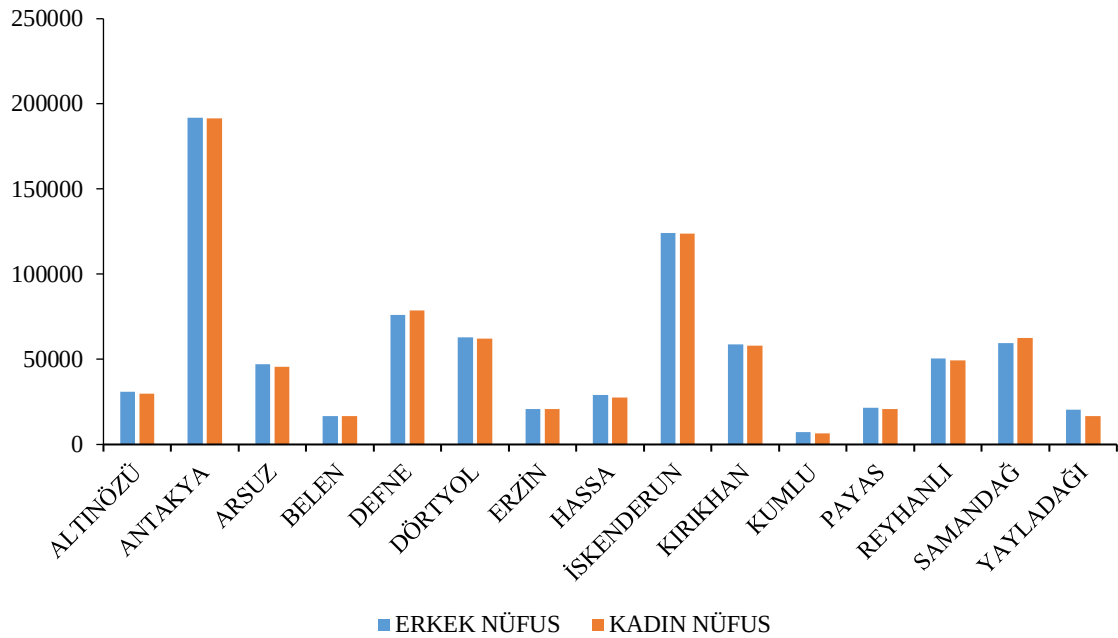
Tablo 1.3*Kırıkhan Nüfusunun Yaş ve Cinsiyet Yapısı (2020).*

Yaş Grubu	Nüfus Miktarı (Kişi)					
	E	%	K	%	T	%
0-14	17408	29,6	16771	28,9	34179	29,25
15-64	37297	63,5	36394	62,6	73691	63
65+	4039	6,9	4967	8,5	9006	7,75
TOPLAM	58744	100	58132	100	116876	100

Kaynak: TÜİK ADNKS.

Şekil 1.4.

Hatay'da Cinsiyete Göre İlçe Nüfusları (2020).

1.2.2.2. Yerleşme Özellikleri

Bir yerdeki yerleşme özellikleri denilince, öncelikle o yerleşim yerinde yaşamakta olan nüfusun kırsal ya da şehrsel nasıl bir nüfus özelliği gösterdiği sorgulanmaktadır. Bu sebeple bu bölümde çalışma alanımız olan Kırıkhan ilçesinin yıllara göre kırsal ve şehrsel nüfus özelliklerini ele almaya çalışacağız.

Herhangi bir ülke, bölge, şehir veya kırsal bir yerleşim yerinde yaşayan /yaşamakta olan insanların, yaşadıkları o yerlere göre gösterdikleri özellikler büyük ölçüde o ülke, bölge, şehir veya kırsal yerleşim yerinin sosyoekonomik durumunu yansıtmaktadır. Gelişmiş ve sanayileşmiş ülkelerde nüfus, genel olarak şehrsel alanlarda yoğunluk kazanmışlardır.

Ekonomisi ziraat ve hayvancılığa dayanan gelişmemiş, az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde ise nüfusun büyük bir kısmı kırsal alanlarda toplanmıştır. Elbette kırsal ve şehrsel alanlarda yaşayan insanlar arasında sosyoekonomik yapı bakımından belirgin farklılıklar bulunmaktadır. Kırsal alanlarda yaşayan insanların fazla çeşitlilik göstermeyen yaşayışlarındaki tekdüzelik ve benzerlikler şehirlerde yaşayanlara göre çok daha fazla olduğundan, gelenek ve göreneklere olan bağlılığın daha fazla olduğu bu alanlarda yaşayan kişilerin geleneksel davranışlarındaki değişim, farklı yaşamların bir araya toplanmış olduğu şehirlere kıyasla hem daha az olmakta, hem de daha uzun zaman dilimlerine yayılmaktadır (Güner, 2010: 32).

Kırsal ve şehrsel nüfus tanımlanırken, nüfusun yaşamakta olduğu yerleşim birimlerinin coğrafi görünümüne (köy, kasaba, şehir) ve buralarda hayatını idame ettirmekte olan nüfusun tarımsal ve tarım dışı iktisadi faaliyetlerindeki farklılıklara ve buna bağlı olarak değişen sosyoekonomik göstergelere dikkat çekilmektedir. Buna göre bir yerleşim birimi şayet kasaba ya da şehir olarak kabul ediliyorsa o yerleşim biriminin nüfusu *şehir nüfusu*, yerleşim birimi köy altı yerleşme ya da köy olarak kabul ediliyorsa o yerleşim biriminin nüfusu *kırsal nüfus* olarak kabul görmektedir. Yerleşim birimlerinin kırsal ve şehrsel olarak ikiye ayrılmasında kullanılan ölçütler araştırmacılar arasında farklılıklar gösterebilmektedir. Bazı araştırmacılar nüfus miktarının önemli bir ölçüt olduğunu savunurken, bazıları ekonomik faaliyetlere bağlı olarak yerleşmenin fonksiyonlarını, bazıları da nüfus yoğunluğunu dikkate almaktadırlar. İl ve ilçe merkezlerinde yaşayan nüfusu salt bu yönüyle şehrsel nüfus olarak gören Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nin bu kıstasa göre yapmış olduğu değerlendirmenin doğruluğu ise tartışılmaktadır (Yılmaz 2012: 164).

Ülkemizde TÜİK'e göre nüfusu 10.000'den az olan yerleşmeler kırsal yerleşme olarak adlandırılmakta ve burada yaşayan nüfus **kırsal nüfus** olarak adlandırılmaktadır. Nüfus miktarı 10.000 kişiden daha fazla yerleşmeler ise şehrsel yerleşmeler olarak değerlendirildiğinden buralarda yaşayan nüfus da **şehrsel nüfus** olarak kabul görmektedir.

1965 yılında 52.292 kişi olan Kırıkhan ilçesi nüfusunun 23.405 kişisini şehir nüfusu, 28.887 kişisini ise kır nüfusu oluşturmaktadır. Hatay, 1939 yılında ülkemize katıldığı için bu yıldan önceki saha ile ilgili nüfus verileri tam olarak bilinmemektedir. 1965'te ülkede şehir nüfusu ile kır nüfusu arasında fazla fark yoktur. Ancak bu dönemden sonraki yıllara baktığımızda şehir nüfusunun kır nüfusunu aştığı görülmektedir (Tablo 1.4, Şekil 1.3). 1927-1965 yılları arasında ülke nüfusunun % 85'inin kırsal nüfus oluşturduğundan, bu yıllar arasında Hatay'da ve özellikle Kırıkhan ilçesinde kır nüfusu şehir nüfusundan fazladır. Ancak 1970 yılı sonrasında Kırıkhan ilçesindeki şehir nüfusu kır nüfusunu aşmıştır ve kır – şehir

aradaki nüfus farkı her geçen yıl daha da artmıştır. 2012 yılı sonrasında Hatay'ın büyükşehir statüsüne geçmesinden dolayı 6360 sayılı yasaya göre ildeki köylerin hepsi şehirsal alan içerisine alınarak mahalle statüsüne geçirilmiştir. Her ne kadar bu yıllardan sonra yasaya göre kır nüfusu ve şehir nüfusu ayrımı yapılmıyor olsa da, coğrafi görüşe göre bir şey değişmemiştir. Nitekim idari statü kazanması ya da değişikliğe uğraması bir yerin coğrafi çehresini etkilememiş ya da fonksiyonel olarak değiştirememiş ise o yerde kırsal alan özellikleri devam etmektedir. O alan her ne kadar siyasal olarak idari statü kazandırılmış ve o cihette yönetilmekte ise de coğrafi görüş perspektifinden bir şey kaybetmemiş kırsal bir köydür.

Tablo 1.4.

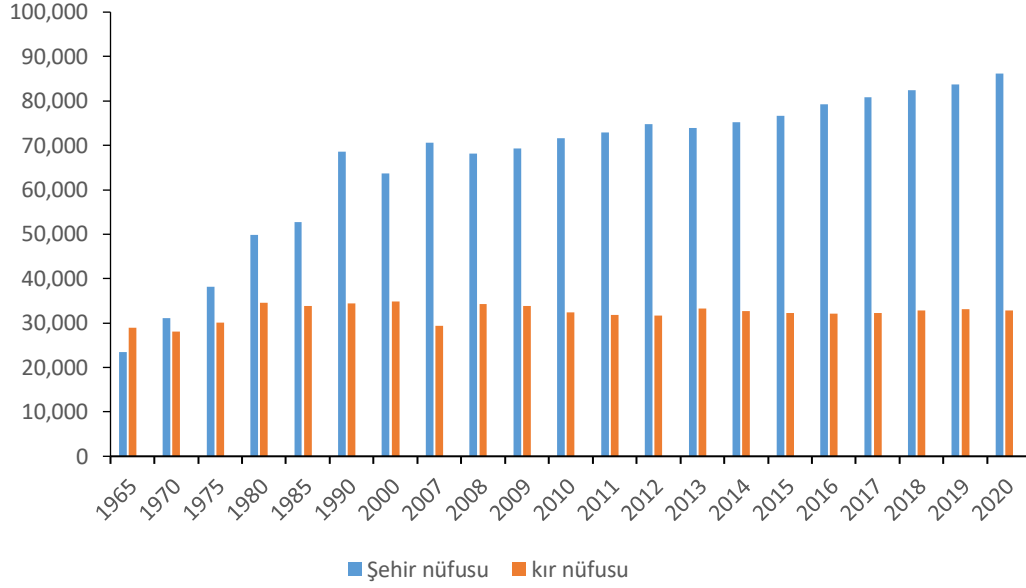
Kırıkhan ilçesinde Şehir ve Kırsal Nüfusun Gelişimi (1965-2020).

Sayım Yılı	İlçe Nüfusu		
	Toplam	Şehir	Kır
1965	52.292	23.405	28.887
1970	59.100	31.046	28.054
1975	68.260	38.118	30.142
1980	84.417	49.891	34.526
1985	86.560	52.780	33.780
1990	103.075	68.601	34.474
2000	98.530	63.615	34.915
2007	99.866	70.543	29.323
2008	102.424	68.212	34.212
2009	103.092	69.285	33.807
2010	103.922	71.580	32.342
2011	104.779	72.888	31.891
2012	106.452	74.717	31.735
2013	107.049	73.852	33.197
2014	107.994	75.262	32.732
2015	108.918	76.600	32.318
2016	111.269	79.187	32.082
2017	113.096	80.883	32.213
2018	115.196	82.371	32.825
2019	116.876	83.785	33.091
2020	119.028	86.225	32.803

Kaynak: DİE (1965-2000), ADNKS (2007-2020).

Şekil 1.5.

Kırıkhan ilçesinde Şehir ve Kırsal Nüfusun Gelişimi (1965-2020).

1.2.2.3. Ekonomik Özellikleri

Araştırma sahasında halkın esas geçim kaynakları kırsal temelli ziraat ve hayvancılık ekonomisine, yani tarım sektörüne dayalıdır. Ekili dikili araziler, ilçedeki toplam arazilerin % 61'ine karşılık gelmektedir. İlçenin alçak kesimlerinde hem ziraat hem hayvancılık faaliyetleri bir arada yapılırken, ilçenin daha yüksek ve dağlık yerlerinde ise zirai faaliyetler nispeten sınırlanmış olduğundan hayvancılık faaliyetleri halkın tek geçim kaynağı durumundadır.

Tarıma bağlı olarak ham maddeye yakın olmasından dolayı sanayi tesisleri kurulmuştur. Bu nedenle sanayide çalışan insan sayısı artmıştır. Zira Kırıkhan'da tarıma dayalı ekonomide son yıllarda önemli gelişmeler olmuştur. İlçe merkezinde 29 çırçır ve prese fabrikası, 2 tekstil fabrikası, 6 yağ fabrikası, 2 mısır kurutma tesisi, ...vb. ile birlikte toplam sanayi tesisi sayısı 40'ı aşmıştır.

Kırıkhan ilçesinde halkın tarım dışı geçim kaynaklarından birisi olan ticari faaliyetler daha ziyade ilçe merkezinde toplanmıştır. Kırıkhan şehri, çeşitli yönlerden gelerek doğuya doğru uzanan ticaret yollarının Akdeniz'e geçiş sahası olarak, yüzyıllarca kervanlar tarafından kullanılan İskenderun - Halep ve Antakya - Kahramanmaraş transit yollarının kesiştiği bir kavşak yerleşmesi durumunda olmuştur. Günümüzde de söz konusu önemini koruyan güzergâhlar üzerinde yer alan şehir, çok eski devirlerden beri çeşitli ticari faaliyetlerin sahnelendiği bir merkez durumundadır. İlçe merkezinde sanayi kuruluşları daha çok çırçır, prese ve zeytinyağı, ...vb. tarımsal ürünlere dayalı tesisler üzerine kurulmuştur. Daha ziyade

atölye tipi sanayi faaliyetleri gelişmiş olduğu şehirde, büyük ölçekli modern sanayi tesisleri de faaliyet göstermektedir (Can, 2019: 6).

1.3. Araştırma Sahası ile İlgili Daha Önce Yapılmış Olan Çalışmalar

Çalışma alanımız olan Kırıkhan ilçesi ile alakalı araştırma sahasının coğrafi özelliklerini doğal ve beşeri unsurlarını inceleyen akademik çalışmalar fazla değildir. Çalışma alanımız ile ilgili yapılan akademik araştırmalar daha çok toprak özellikleri, yer şekillerinin oluşum aşamaları, doğal bitki örtüsü alanları ve burada yaşayan insanların kültürel özellikleri hakkındadır. Çeşitli yönleriyle Kırıkhan'ı anlatan bu tür çalışmalar çok olmasına rağmen, araştırma sahasının genel özelliklerini anlatan bilimsel çalışmalar yok denecek kadar azdır.

Zeki Boyraz (2011), “*Kuruluşu, gelişmesi ve fonksiyonları açısından Kırıkhan şehri*” adlı makalesinde geçmişten günümüze Kırıkhan ilçesinin kuruluşunu ve ekonomik faaliyetlerini genel hatlarıyla anlatmıştır.

Hasan Demir (2016), “*Kırıkhan (Hatay) ilçesinin beşeri ve ekonomik özellikleri*” adlı yüksek lisans tezinde Kırıkhan ilçesinin beşeri ve ekonomik coğrafya özelliklerini yine beş bölümde ele almıştır.

Ramazan Dönmez (2018), “*Kırıkhan (Hatay) ilçesi fiziki coğrafyası*” adlı yüksek lisans tezinde Kırıkhan ilçesinin fiziki coğrafya özelliklerini detaylı bir şekilde beş bölümde ele almıştır.

Reyhan Rafet Can (2019), “*Kırıkhan ilçesinin coğrafi etüdü*” adlı doktora tezinde Kırıkhan ilçesine ait fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya özelliklerini tek bir çatı altında bir araya getirmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM. KAVRAMSAL VE KURGUSAL ÇERÇEVE

2.1. Kavramsal Çerçeve

2.1.1. Eğitim Kavramı

Geçmişten günümüze eğitim kavramı farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu tanımlar kişilere, yaşadıkları çevrelere, yaşadıkları dönemlere ve yaşadıkları ülkelere göre farklılık göstermiştir. Buradan anlaşılacağı üzere eğitimin tek bir tanımı yoktur. Eğitimin içinde olan eğitimle uğraşan kişi sayısı kadar eğitim kavramının tanımı olduğunu söyleyebiliriz. Buna göre eğitim kavramı ve genel olarak onaylanan tanımını şu şekilde vermek mümkündür. Eğitim, *“bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir”* (Ertürk, 1994: 12)

2.1.2. Eğitimin Önemi ve İşlevi

Türkiye'nin çağdaş bir toplum olma yönündeki gayretlerine baktığımızda gelişimin temel taşının eğitim olduğu görülmektedir. Osmanlıların son dönemlerinden günümüze kadar hala devam etmekte olan batılılaşma çabalarında eğitim-öğretim kurumları ve bu işin başında gelen öğretmenlerin her zaman ayrı bir yeri olmuş ve eğitim fonksiyonu, toplumun yapısını değiştiren ve topluma çok daha iyi bir hayat seviyesi amaçlayan ve sürekli kendini yenileyen bir “sosyal kuvvet” olarak kabul görmüştür.

Eğitimin amacı, toplumda yaşayan herkesin sadece kendini ilgilendiren konularda bilgi sahibi olmasını sağlamaktan ibaret değildir. Kendi alanında olan gelişmelerden sürekli haberdar olması aynı zamanda toplumu ilgilendiren konularda insanların kayıtsız kalmadan merak uyandırmalarını amaçlayan bilgi seviyesi yüksek ve aynı zamanda bireysel ve evrensel kültüre hâkim olan bilinçli ve sağlıklı bir toplum yetiştirmektir. Çünkü eğitimde yaşanan, gelişmelerin tümü halkın her kesimini ilgilendirmektedir. Bundan dolayı yaşanan gelişmeler ve gelişme girişimleri doğrudan toplumu ilgilendirdiğinden ve eğitimin de toplumdaki değişimlerden mesul olduğundan dolayı değişikliğe önce adapte olmak durumundadır. Bir yerde yaşayan nüfusun yaşam standardı ve mutluluğu; o yerde yaşayan insanların kaliteli ve devamlı eğitim görmelerine ve bu eğitimle edindikleri bilgi ve beceri ile ortaya yeni şeyler koyması ekonominin büyümesine katkı sağlayacaktır. Bundan dolayı sosyoekonomik gelişme ve verimliliğin en önemli unsuru, toplumun eğitim düzeyidir diyebiliriz.

“Nüfusun eğitim durumu” deyimi ile çoğu kez okuma yazma bilen ve okuma yazmayan bilmeyen kesim akla gelmektedir. Gerçekten de, belirli sayıda nüfusun yaşadığı yerdeki okuryazar çağındaki nüfus miktarının eğitim ve öğretim seviyesi o yerin eğitimi

hakkındaki göstergelerin en başında gelir. Ancak bu gösterge tek başına yeterli değildir. Çünkü bir ülkedeki nüfusun eğitim seviyesi, yalnızca okuma yazma bilmeyen nüfusun oranı ile ölçülemez. Bu temel problem üzerinde *okullaşma oranı, eğitim çağındaki nüfusunun eğitim kademeleri arasındaki hareketliliği, okul - öğretmen - öğrenci sayısı dengesi, ...vb.* ile *temel öğretim, orta öğretim ve yükseköğretim mezunlarının birbirine ve ülke nüfusuna oranları* gibi kriterler de dikkate alınmalıdır (Doğanay, 1994: 163).

Ülke kalkınmasında temel etken, yetiştirilmiş insan gücü olduğundan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde örgün eğitim ve hizmet içi eğitime olan ihtiyaç oldukça fazladır. Böylece eğitim sisteminde okulların görevlerinin iyi bilinmesi ve çağın gereklerine göre eğitim programlarının düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır. Nitekim Atalay (2000: 204-231)'ın da ifade ettiği gibi “*devletin varlığı, birliği ve bölünmezliğinin korunması; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasının tamamlanması, ancak çağın bilim ve teknolojisinin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatılmış, sağlam karakterli, kendi kültür değerlerine sahip gençlerin yetiştirilmesine bağlıdır*” (Atalay, 2000: 204-231).

Bireylerin ait olduğu topluma ve Dünya'ya açık, insan hakları ve demokrasiye saygılı ve demokratik değerlerle bütünleşmiş olmaları beklentileri, modern toplumun eğitime yüklediği başlıca amaçlardandır. Küreselleşme olgusu içinde ise bu hedeflerin gerçekleştirilmesi; demokrasi, etik ve insan haklarının geliştirilmesiyle yakından ilgili olduğu felsefesini öne çıkarır. Bu amaçla da bireylerin sosyal hareketliliği kadar uluslararası hareketliliği de önem kazanır. Küresel değerlerin içselleştirilmesinin yanı sıra geliştirilmesi de bu hareketliliğin bir sonucu olarak düşünülür. Şahsın ve şahsın bireysel yeteneklerinin esas olduğu bir topluma bilgi toplumu diyoruz. Bilgi toplumunda amaç her bir sorunun çözümünü araştıran bireyler yetiştirmektir. Kendini yetiştiren araştırma eğilimli bireyler de eğitimle topluma kazandırılır (Doğan, 2011: 407 ve 427).

Eğitim sürekli devam eden bir süreçtir. Bundan dolayı bu süreçte eğitimin farklı işlevleri bulunmaktadır. Diğer toplumsal kurumlarda olduğu gibi eğitim kurumunun amacı da toplumun gereksinimlerini karşılamaktır. Eğitim kurumunun temel amacı insanları eğiterek onları topluma uyumlu ve faydalı bireyler haline getirmektir. Bu eğitim kurumunun işlevleri, o toplumdaki eğitimin amaçları ile alakalı olup aynı zamanda onun tarafından şekillendirilir. Bu bağlamda, eğitimin işlevlerinin çeşitli toplumların farklı amaçlarına göre biçimlendiği söylenebilir. Eğitimin işlevleri ortaya konurken; bir yandan toplumu oluşturan bireylerin ilgi, yetenek ve gereksinim düzeyleri dikkate alınmalı, diğer taraftan da bireylerin bulunduğu doğal ve toplumsal çevrede göz ardı edilmemelidir. Ayrıca halkın diğer gereksinimlerini de

göz önünde tutmak gerekir. Bu bağlamda hemen her toplumda eğitimin değişmeyen bireysel, sosyal, siyasal ve ekonomik genel işlevlerinin olduğu söylenebilir (Afşar, 2011: 45).

2.1.2.1. Eğitimin Bireysel İşlevleri

Bireylerin bedensel, zihinsel ve duygusal yönden gelişmelerine yardımcı olmak eğitimin bireysel işlevlerindendir. Bu anlamda eğitim bireyin kendini gerçekleştirmesine katkıda bulunur. Buna göre birey herhangi bir eğitim kurumu olan okullarda doğal ve toplumsal çevresini tanıyarak ve bu doğal ve toplumsal çevreden en iyi şekilde yararlanarak temel gereksinimlerini nasıl dengeli bir biçimde elde edeceğini öğrenir. Bu işlev, özellikle modern ve demokratik toplumlar da bireye verilen değerin artması ile daha da önemli hale gelmiştir (Afşar, 2011: 46). Eğitim kurumlarının bireyi yetiştirme ve eğitme görevinin sorumluluğunu alması eğitim faaliyetlerinin kişinin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde düzenlenmesi gerekir. Eğitim ile bireylere; temel okuma-yazma becerileri, sayısal beceriler, sosyal beceriler, sorumluluklarını yerine getirme becerisi, vatandaşlık hak ve sorumluluklarının farkında olma becerisi, yaşadığı topluma uyum sağlama becerisi kazandırılır. Ayrıca kişilik gelişimi ve ahlak gelişimi gibi işlevlerde eğitimin bireysel işlevlerindendir (Erden, 2009: 78).

Biyolojik bir varlık olarak insan, geliştirilmesi gereken bir bedene sahiptir. Eğitim işlevi, bireylere teorik ve pratik bilgiler kazandırarak onların sağlıklı, güçlü, dayanıklı bir bedene sahip olmalarını sağlamaktadır. Herhangi bir iş yaparken ya da mal veya hizmet üretirken ve çeşitli araçları kullanırken bedeninin, organların ve ellerin nasıl kullanılacağı bireylere eğitim yoluyla kazandırılmaktadır (Kızılloluk, 2007: 22). Uygun öğrenme ortamlarına bağlı olarak eğitim, insanı zihinsel yönden geliştirmeyi de görev edinmiştir. Rasyonel bir varlık olarak insan üstün bir zekây a ve düşünme yeteneğine sahiptir. Doğru düşünebilen, akıl yürütmeleri yapabilen, rasyonel tepkilerde bulunabilen, kararları doğrusunda davranışlarına yön ve biçim verebilen bireylerin yetiştirilmesinde eğitim oldukça önemlidir (Afşar, 2011: 47).

Aynı zamanda duygusal bir varlık olarak insan, rasyonel kararların yanında duygusal kararlar da verebilir ve duygusal tepkilerde bulunabilir. Bu sebeple bireylerin duygusal yönden de geliştirilmesi gerekmektedir. Eğitim işlevi bireyleri çevresine karşı duyarlı, çevresinde olan biteni algılayabilen, duygularıyla çevresini hissedebilen, duygusal kararlar verebilen ve çeşitli duygusal tepkilerde bulunabilen kişiler haline getirmeye çalışmaktadır. İnsana sevmeyi, değer vermeyi, ilgi göstermeyi, iş birliği yapmayı, yardımlaşmayı, dayanışmayı, paylaşmayı öğretmektedir (Kızılloluk, 2007: 23).

İyi bir eğitim alan her birey eğitim almamış diğer bireylere göre her zaman bir adım daha öndedir. Eğitim almış olan her bireyin topluma adapta olma becerisi, sorumluluklarını yerine getirme becerisi, çevreye ve insanlara karşı duyarlı olma becerisi diğer insanlara nazaran daha yüksektir. Eğitimli bireyin suç işleme ve suça karışma ihtimali düşüktür. Tüm vasıflarının uyumlu bir şekilde gelişmesi bakımından eğitim almış birey, eğitimsiz bireye göre daha öndedir.

2.1.2.2. Eğitimin Toplumsal İşlevleri

Hemen bütün toplumlar, üyelerinin bir kuşaktan diğerine aktarılması gereken belirli toplumsal normlara, beklentilere ve davranış biçimlerine uymasını sağlamaya, dolayısıyla da sosyal düzeni korumak ve sosyal değişmeyi kontrol etmek için çaba sarf eder. Bunları gerçekleştirebilmenin en iyi araçlarından biri eğitimidir. Eğitim aynı zamanda toplum üyelerini, eleştirel düşünme, yenilik, yaratıcılık ve bilimsel muhakeme yapmaya sevk eder ve onların entelektüel ufuklarının gelişmesini sağlar. Bireyin toplumun üyesi olarak varlığını sürdürebilmesi, sosyal değişmeye ayak uydurabilmesi ve toplumsal bir varlık haline gelmesi için yaşam boyu süren eğitim sürecinden geçmesi bir zorunluluktur. Bu perspektiften değerlendirildiğinde eğitim aynı zamanda genel bir sosyalleşme sürecidir (Yanıklar, 2007: 121-122). Hemen her toplumda bireyleri aynı şekilde yetiştirerek önceki kuşakların kültür birikimini sürdürmek ve sosyal sistemlerin bireyler üstü devamlılığını sağlamak için sosyalleşme gerekmektedir (Ergün, 1994: 57).

2.1.2.3. Eğitimin Siyasal İşlevleri

Ülkeleri ve toplumları yönetme sanatı olarak tanımlanabilecek siyasetin eğitimle olan ilişkisi eğitime siyasal yaşamda da işlevler yüklemiştir. Siyasal erk tarafından yönetilen eğitim sistemi hem siyasetin hem de devletin etkisinden kendini ayrı tutamaz (Gelişli, 2011: 40).

Siyasi açıdan eğitimin iki vazifesi vardır. İlki, devletin amaçlarına uygun iyi vatandaş yetiştirebilmektir. Bütün siyasal sistemler bireylerine siyasal eğitim vererek, toplumlarına birlik ve dayanışma ruhu kazandırmak istemektedirler (Tezcan, 1997: 54). Sosyal çıkarların korunması ve sürdürülebilmesi anlamında hemen her toplumun bazı siyasal amaçları bulunmaktadır. Bu nedenle eğitim işlevi, toplumun siyasal amaçlarının bireylere kazandırılarak sürdürülebilmesini hedeflemektedir (Topses, 2011: 3). Eğitim kurumları bireylerine yönetim biçimlerini, ulusal ideolojileri, değerleri ve ideallerini kazandırarak onları mevcut düzene bağlı vatandaşlar olarak yetiştirme eğilimindedirler. Bu sebeple okullarda bireylere küçük yaşlardan itibaren bayrak, milli değerler ve semboller benimsetilmeye

çalışılır. Okullar belirli gün ve haftalarda, törenlerde ve derslerde yapılan etkinlikler ile tüm öğrencilere devletin dayandığı temel felsefe, ideoloji, ilkeler ve siyasal rejimin üstünlükleri kazandırmaya çalışılır. Böylece mevcut düzenin korunmaya çalışılır (Fidan-Erden, 2001: 60).

Milli Eğitim Temel Kanunu (1973)'na göre Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçları: *Türk milletinin bütün fertlerini, Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasa'da ifadesi bulunan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milleti'nin mili, ahlaki, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmektir. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek; ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır. Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milleti'ni çağdaş uygarlığın yapıcı yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.*

Eğitimin ikinci siyasal işlevi, ulusal önderlerin seçimi ve eğitilmesiyle ilgilidir. Önderlerin seçim ve eğitilmesinde de yine okullar birinci derecede rol oynamaktadırlar (Tezcan, 1997: 54).

Eğitim kurumları öğrencilere milli bir kimlik kazandırarak hem devlete bağlı bireyler yetiştirir hem de ileride devleti idare edecek fertlerinde eğitilmesini sağlar.

2.1.2.4. Eğitimin Ekonomik İşlevleri ve Kalkınmadaki Rolü

Eğitimin en genel anlamdaki ekonomik işlevi, bireylere kendi yetenekleri doğrultusunda ve toplumun ekonomik işgücü ihtiyacına uygun bilgi ve beceriler kazandırarak onları üretici duruma getirmektir. Eğitim yetiştirme görevini yerine getirirken, ekonomi,

sanayi, eğitim, iletişim gibi alanlarda toplumun ihtiyaçlarını göz önüne almalıdır (Gelişli, 2011: 45).

Eğitim ile iktisadi büyüme ve gelişme arasında çok sıkı bir bağ vardır. Gerçekten en verimli yatırım, insan kaynakları üzerine yapılan yatırımdır. Eğitim nicelik ve nitelik bakımından geliştikçe, birey ve toplum hayatında gözle görülür bir iyileşme kendini hissettirecektir. Ayrıca eğitim, bilgi birikiminin kullanım yollarını göstermekle de ekonomik gelişmelere katkı sunar ve ekonominin hareketlenmesini sağlar (Akyüz, 2001: 283).

Eğitim nitelikli insan yetiştirmeye çalışırken ülke ekonomisinin isteklerini de dikkate almalıdır. Ülke ekonomisinin isteği doğrultusunda ne kadar sayıda ve hangi nitelikleri olmasını istiyorsa o niteliklere sahip insanları eğitmelidir. Eğitim bu doğrultuda insanları yetiştirirken aynı zamanda onların istidat ve kabiliyetlerini de dikkate almalıdır. Çünkü bu konu çok önemlidir. Öğrenci sevdiği ilgi duyduğu alanları yönelir o yönde eğitim alırsa mezun olduktan sonra mesleğini severek yapar ve mesleğinde daha başarılı olur. Nitelikli insan gücünü sevdiği mesleğe yönlendirilir de ülke ekonomisi ve kalkınması daha çabuk olur. Ekonominin insan gücü taleplerinde denge olması gerekir şayet dengesizlik olursa yani çok üzerinde veya altında insan gücü yetiştirirse bununla birlikte sorunlar da gelecektir. İhtiyaç fazlası insan gücü yetiştirilmesi durumunda işsizlik, ücretlerde dengesizlik, kalitesiz mal ve hizmet üretimi, beyin göçü, ...vb. gibi sorunlara neden olabilmektedir. İhtiyaç duyulandan altında insan gücü yetiştirilmesi durumunda ise yeteri kadar işgücü temin edilemediğinden kurumların mal ve hizmet üretimi azalabilmekte ve hatta kurumlar çalışmaz hale gelebilmektedir (Kızılloluk, 2007: 28).

Eğitim ve üretim sektörleri arasındaki ilişkilerin analizinde genellikle şu görüşler ortaya çıkmaktadır: Eğitim ile ekonomik gelişmişlik seviyesi arasında paralel bir ilişki vardır. Bunun için eğitim yatırımlarına çok önem verilmeli ve bunun için ilkel bir politika izlenmelidir. Sanayileşme ile birlikte yetişmiş eleman ihtiyacı da artmakta ve belirli ölçütlere göre yetiştirilmiş nitelikli elemanlar istenmektedir. Diğer yandan, nüfus artışına bağlı olarak gelecekte sosyal hizmetler alanındaki belirli meslek adamlarına olan ihtiyaç giderek artacaktır. Bir ülkenin gelecekteki ihtiyaçlarına göre bunların şimdiden planlanmasının yapılması gerekmektedir (Ergün, 1994: 97-98).

2.1.3. Eğitim Coğrafyası Kavramı

Bireylerin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişim meydana getirme süreci (Ertürk, 1994: 12) olarak ifade edilen eğitim işlevi ile insanın içinde yaşadığı çevrenin doğal özelliklerini, insan - doğal çevre etkileşimini ve bu etkileşim sonucu

insanın ortaya koyduğu beşeri ve ekonomik etkinlikleri kendi prensipleri çerçevesinde inceleyerek sonuçlarını açıklayan bir disiplin (Şahin, 1998: 3) olan coğrafya arasında sağlam bir ilişki olduğu açıktır.

Eğitim coğrafyası tanımı ise yaşamlarını sürdürdükleri bölgenin ve yerin eğitim faaliyetlerine olumlu ve olumsuz etkilerini bulmaya çalışan bu bölgedeki okul sınıf öğretmen ve öğrenci sayılarını yaşayan nüfusun eğitim seviyelerini okullaşma oranlarını coğrafyanın prensiplerini dikkate alarak inceleyen ve araştıran coğrafyanın alt dallarından bir tanesidir (Işık, 2013).

Eğitim hizmetlerinin, eğitim düzeyinin, okullaşma oranlarının coğrafi dağılımını tespit ederek, buna göre önlemler almak noktasında eğitim ve coğrafya bilimlerinin ilişkisi daha net olarak görülmektedir.

Eğitim coğrafyası, belirli bir yere ait okullaşma oranları, okuma yazma oranları, nüfusun hangi eğitim kademelerinde okuduğu, o yere ait hangi eğitim faaliyetlerinin olduğunu araştıran, incelemelerde bulunan ve bunun neticesinde o yer ile alakalı ne yapılması gerektiğine coğrafyanın prensiplerine bağlı karar veren beşeri coğrafyanın bir alt dalıdır.

Eskiden beri coğrafi faktörlerle, insanın fiziki ve ruhi özellikleri arasında, sıkı bir ilişkinin olduğu bilinen bir gerçektir. Özellikle *İbn-i Haldun*'un, dünyayı çeşitli iklim kuşaklarına ayırarak, bu kuşakların iklim özellikleriyle burada yaşayan insanların karakterleri arasında uygunluk araması, daha sonraki dönemlerin coğrafyacı ekolü için de hareket noktası olmuştur. Bütün insanlar her türlü faaliyetlerini bir coğrafi mekân içerisinde yapmak zorundadırlar. Ayrıca insanın bütün mücadelesi ya mekâna uymak ya da mekânı değiştirmek şeklindedir. Burada insanın sahip olduğu doğuştan gelen nitelikleri yanında, bunların açılıp gelişmesine hizmet eden coğrafyanın özellikleri de önemlidir (Akyüz,2001:195).

Eğitim coğrafyasının doğrudan ilişkili olduğu bilimlerin başında ekonomik coğrafya, nüfus coğrafyası, eğitim bilimleri, sosyoloji bilimi ve istatistik bilimi gelmektedir.

2.1.3.1. Ekonomik Coğrafya ve Eğitim

Toplumların gelişmiş ya da az gelişmiş olmasında eğitimin düzeyi ve kalitesi belirleyici bir rol oynamaktadır. Genellikle gelişmiş ülkeler eğitim için bütçelerinden daha fazla pay ayırmakta ve eğitimlerinin kalitesini yükseltmek için çeşitli eğitim politikaları uygulamaktadırlar. Bu nedenle yeryüzünün bütününde veya herhangi bir bölümünde eğitimdeki düzey ve kalitenin artırılmasıyla ilgili hizmetlerin (bina, tesis, personel, yatırım vb.) dağılımı ve analizi ekonomik coğrafyayı yakından ilgilendirmektedir (Çolak,2009:13).

İnsanların yaşamaları ve yaşam düzeylerini yükseltebilmeleri için sürekli olarak çeşitli etkinliklerde bulunmaları gerekmektedir. İnsanların yaptıkları bu etkinlikler üretim ve tüketim olmak üzere iki ana grupta toplanır. Üretim ve tüketim etkinliklerini kendine konu alan bilim ekonomidir. İnsanların katıldıkları ekonomik etkinlikleri coğrafya biliminin kullandığı prensipler ve coğrafi koşullar çerçevesinde ele alan bilim ise ekonomik coğrafyadır. Ekonomik coğrafya, ekonomik olayların coğrafi özelliklerle olan ilişkisini, olayların dağılışını, bu dağılışın nedenlerini ve sonuçlarını araştırır (Doğanay, 2005:352). Eğitimle olan ilişkisine bakacak olursak bir yerde, yörede bulunan insanların eğitim seviyeleri ne derece yüksek olursa o yörenin eğitim coğrafyasına katkısı o derece yüksek olur. Çünkü yöre veya belde halkının toprakla, toprağı verimli kullanmakla ne zaman ekim yapıp ne zaman toprağı dinlendireceğini bilmesi ya tecrübe ile ya da eğitim yoluyla olacak bir iştir. Halkımız bu konuda gerçekten çok bilinçsizce davranıyor. Buna en büyük örnek ise tarladaki anızların yakılması olarak gösterilebilir.

2.1.3.2. Nüfus Coğrafyası ve Eğitim

Nüfus coğrafyası, nüfusun çeşitli özelliklerini, dağılışını, göç hareketlerini inceleyen beşeri ve ekonomik coğrafyanın bir alt dalıdır. Nüfusun yaş grupları, meslek grupları, gelir düzeyleri, öğrenim durumları gibi sosyal nitelikleri nüfus coğrafyasının başlıca konuları arasındadır. Bilindiğı gibi nüfus, ülkelerin en önemli zenginlik kaynaklarından. Zira ülkelerin kalkınabilmesinde çeşitli üretim kollarındaki iş yerlerinde işgücü olarak çalışacak insana ihtiyaç duyulmaktadır. Nüfusu fazla olan ülkeler bu işgücünü sağlamakta çok fazla güçlük çekmezler. Dünya'nın büyük ülkeleri nüfusu fazla ve ekonomisi güçlü olan ülkelerdir. İyi eğitilmiş insanlardan oluşan fazla nüfuslu ülkelerde; eğitim, sağlık, bankacılık, turizm gibi çeşitli hizmet sektörlerinde çalıştırmak için kaliteli elemanlar bulmak kolaydır. Buna karşılık yeterli eğitimi almamış olan bireylerden oluşan kalabalık nüfus, ülke için bir güç kaynağı değil, tam aksine çeşitli sorunların kaynağıdır (Doğanay, 2005: 286).

Bir ülkede yaşayan nüfusun miktarı ve nüfus yapısı o ülkenin sosyal, ekonomik, kültürel ve politik gelişimini doğrudan veya dolaylı olarak etkilemektedir. Bu nedenle bir ülkenin kalkınması, halkın refah seviyesi, ekonomik gelişimi, kişi başına düşen milli geliri, istihdam ve savunma yapısı, sağlık hizmetleri ve okullaşma oranları, üretim ve tüketim potansiyeli, yoksulluk ve işsizlik ile o ülkenin nüfus özellikleri arasında büyük bir etkileşim söz konusudur (Atasoy, 2010: 25).

Nüfus coğrafyasının yapmış olduğu araştırmalarla eğitim coğrafyasının yaptığı araştırma ve çalışmaların ortak noktası insandır. Her iki bilimde de nüfus niteliksel ve

niceliksel anlamda ele alınmaktadır. Nüfus coğrafyası nüfusun zaman içinde göstermiş olduğu sayısal, sosyal, ekonomik, kültürel değişimleri ve bu değişimlerin mekân üzerindeki dağılışı coğrafi açıdan değerlendirmektedir. Eğitim coğrafyası da nüfusun eğitim seviyesini, kalitesini oransal olarak ortaya koymakta ve yine nüfusun eğitim durumunun mekân üzerindeki dağılışı coğrafi açıdan değerlendirmektedir. Nüfus coğrafyası nüfusun mekân üzerindeki, mekânın nüfus üzerindeki karşılıklı etkilerini ortaya koyar, mekân-nüfus analizleri yapar ve bu analizlerin sebeplerini, sonuçlarını belirler. Eğitim coğrafyası da nüfusun eğitim durumunu mekân-zaman ilişkisi içinde ele alarak analizler yapar ve yine bu analizlerin sebep ve sonuçlarını belirler (Çolak, 2009: 13).

2.1.3.3. Eğitim Bilimleri

Eskiden beri “*yeni kuşaklarda ebeveynlerin istediği davranışları oluşturma*”, yani “*insan eğitimi süreci*” ciddi bir bilimsel çalışma alanı olmuştur. Eğitim ve eğitilme olgularını inceleyen bu disipline daha önceleri “*pedagoji*”, daha sonrada “*eğit-bilim*” ya da “*eğitim bilimi*” denilmiştir. Günümüzde eğitime ve eğitilme olgularına ilişkin bilgilerin artması ve eğitsel olguların farklı yönleriyle ele alınması, eğitim alanında farklı uzmanlık alanlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Böylece eğitim alanını inceleyen bilimlerin sayısı da artmıştır. İşte bunların tümüne birden eğitim bilimleri denilmiştir (Başaran, 2007: 28-31). Eğitim bilimlerinde eğitim denetimi, planlaması ve ekonomisi, eğitimde ölçme ve değerlendirme, psikolojik danışma ve rehberlik, eğitim programları ve öğretim, ...vb. gibi bilim dalları bulunmaktadır (Keskinkılıç, 2006: 102). Eğitim bilimi, eğitimin etkisi altında insanın davranışlarının nasıl şekil aldığını inceleyen bir bilimdir (Yılmaz, 1972: 84). Eğitim bilimi derken interdisipliner bir karakter taşıyan eğitimle ilgili bilimleri kastederiz. Yani eğitim etrafında meydana gelmiş ve kurulmuş olan her bir bilim eğitim bilimi sayılır (Değirmencioğlu, 1997: 7).

Eğitim Bilimlerinin temel konusu eğitimidir. Fakat eğitimciler genellikle bir yerdeki eğitim kalitesinin artırılması için yapılması gereken somut çalışmalar üzerinde dururlar. Bir yerleşim yerindeki okul sayısı, tesislerin durumuyla, okul araç gereçlerinin yetersizliğiyle ilgilenirler. Eğitimin nasıl uygulandığına dair anketler düzenlerler. Yapılan birebir görüşmelerle nitel çalışmalar gerçekleştirirler. Öğrenme ve öğretme teknikleriyle ilgili kuramsal ve deneysel çalışmalar yaparlar. Coğrafi şartlarla eğitim arasındaki ilişki eğitim bilimcilerin ilgilendiği bir konu değildir. Kısacası eğitim coğrafyası ile eğitim bilimcilerin konu ortaklığı vardır ama konuyu ele alış şekli ve konuya bakış açısı oldukça farklıdır (Çolak, 2009: 13).

2.1.3.4. Sosyoloji Bilimi ve Eğitim

Sosyoloji, sosyal hayat, sosyal değişmeler ve bireylerin sosyal davranışlarının neden ve sonuçlarının çeşitli bilimsel teknik ve yöntemlerle araştırılmasıdır. Yani sosyoloji, sosyal hayatın tüm alanlarıyla ilgilidir. Sosyoloji, araştırma, teori ve bilgi birikiminin uyarlanmasıyla oluşmaktadır. (Bahar, 2011: 23). İlk kez Fransız *Auguste Comte* tarafından kullanılan sosyoloji kavramı için temel amaç, toplumun ya da toplumsal ilişkilerin bilimsel olarak incelenmesidir. Bu yönüyle sosyoloji, toplumun sistematik yönden incelenmesi ile ilgilenen bir toplumsal kuralları bütünü olan toplum bilimi olarak toplumun her yerinde mevcut toplumsal davranışın kalıplaşmış düzenliliklerini incelemekte ve bu alandaki toplumsal kuralları ve yasaları belirlemeye çalışmaktadır (Tezcan, 2010: 1).

Sosyolojik çalışmalar, toplumun tarihsel ve toplumsal koşulları göz önüne alınarak yapılmalıdır. Zira sosyolojik çalışma konuları, toplum ve toplumlar arası ilişkilerini yansıtmaktadır (Tuna 2002: 15).

Eğitim ise bireylere temel bilgileri, mesleki becerilerle birlikte norm ve değerleri öğreten toplumsal kurumdur. Eğitim kurumu, bireyi topluma hazırlayarak toplumların gelişim ve devamlarını sağlamaktadır. Eğitim; örgün ve yaygın olmak üzere iki temel başlık altında incelenir. Sanayi toplumlarında eğitim, eğitim almış öğretmenlerin bilgi ve yönlendirmesinde formel okullarda gerçekleşmektedir. Eğitim sürecinde yeni kuşaklar mevcut değerleri ve bilgileri öğrenmektedir. Böylece toplumsal kültür, bireyler tarafından onaylanmaktadır (Bahar, 2002: 191).

Eğitim sosyolojisi, eğitimin niyetlenmiş ve niyetlenmemiş toplumsal etkilerini, eğitim, üretim ve toplumsal eşitsizlik arasındaki ilişkileri inceler (Bahar, 2002: 193).

Eğitim sosyolojisi, sosyolojik terminoloji ve yöntem bilimine başvurarak eğitim süreçlerini sosyolojik açıdan ele alır (Konuk, 2002: 265). Eğitimciler okullar ve diğer eğitsel kurumlar toplumsal ve kültürel çerçeveleri içinde incelenir (Tezcan 1981: 9, akt. Konuk, 2002: 265). Eğitim sosyolojisi aşağıdaki soruların yanıtlarını vermeye çalışır;

- Diğer toplumsal kurumlar eğitim kurumunu nasıl etkilemektedir?
- Diğer toplumsal kurumlar ve eğitim kurumları arasında nasıl bir ilişki söz konusudur?

2.1.3.5. İstatistik Bilimi ve Eğitim

İstatistik belirli bir amaç için verilerin toplanması, sınıflandırılması, çözümlenmesi ve sonuçların yorumlanması ile ilgili teknik ve yöntemleri içeren bilim dalıdır (Saraçbaşı ve Kutsal, 1987). Yapılan bir araştırmayı anlamak ve öğrenmek için istatistik bilimini temel

düzeyde bilmek gerekir. Bu bilimi bilmeden özellikle nicel araştırmaları anlaması ve değerlendirmesi çok zordur (Köklü-Büyüköztürk, 2000: 4). Günlük hayatımızda öğrendiğimiz birçok bilginin büyük bir kısmı sayısal verilere dayanır. Bu sayısal verilerin yoğunluğu içerisinde yorumlama yapmak çok zordur. Bu sayısal verilerin derlenip toparlanması gerekmektedir. İstatistik bilimi bu dağınık olan sayısal verileri derleyip yorumlaması yapan bilimdir. Konumuza bağlı olarak bir örnek verecek olursak; geçmişten günümüze Kırıkhan'daki okuryazar oranı ve sayıları burada mevcut olan sayısal verilere geçmişten günümüze kadar sırayla yazıp istatistiksel bir tablo haline getirdiğimizde o yere ait okuryazar oranındaki artış veya azalış, eğitim seviyeleri ile alakalı yorumlar ve çıkarımlar yapmamıza yardımcı olur. Bu ve bunun gibi birçok alanda istatistik bilimi dağınık olan sayısal verileri düzenleyip yorumlar ve geleceğe yönelik tahminlerde bulunabilir.

2.1.4. Türkiye'de Eğitim Sistemi

2000 yılından günümüze kadar olan zamanda Türkiye'deki eğitim sistemindeki yeniliklere ve değişimlere bakıldığında her yılda farklı farklı değişiklikler yapılarak, farklı kuramlar uygulanarak eğitimde iyileştirme çalışmaları yapılmıştır.

2000-2001 yılında meslek liseleri için önemli düzenlemeler yapılmıştır. Bu liselerden mezun olan öğrencilere yükseköğretime sınavsız geçiş hakkı tanınarak öğrencileri kendi alanlarında daha iyi eğitim almaları sağlanmıştır.

2002-2003 yılına geldiğimizde taşınmalı eğitim, özel eğitim, okul öncesi eğitim, derslik sayıları vs. birçok alanda değişiklikler yapılmıştır. Bu yılda yapılan değişiklikler sistemsel olmayıp daha çok eğitimin fiziki yetersizliğini azaltma konusundadır. Bunun amacı eğitim-öğretimde fırsat eşitliğinden hareketle en uzak yerlerdeki bireylerin de eğitim görmesini sağlamaktır.

2005-2006 yılına geldiğimizde geçmiş yıllara oranla daha köklü bir değişikliğe gidildiğini söyleyebiliriz. Nitekim bu yıllarda ortaöğretimde yeni müfredata geçilmiştir. Bu müfredat çoklu zekâ kuramına göre hazırlanmış olup öğrenci merkezlidir. Aynı yıllarda ortaöğretimlerde 3 yılın olan eğitim 4 yıla çıkarılmıştır. Üniversite sınavları ise bu yıldan itibaren tek oturumda değil çift oturumda yapılmaya karar verilmiştir.

2005 yılından 2012 yılına kadar eğitimde köklü değişiklik olmamakla beraber 8. sınıfların ve 12. sınıfların girmiş olduğu sınavlarda yıllar içinde hem konularda hem de sınav sisteminde değişiklikler yapılmıştır.

2012 yılına geldiğimizde 4+4+4 eğitim sistemi ile kesintisiz eğitim 8 yıldan 12 yıla çıkarılmıştır. Yapılan bu değişiklikle ilkökul eğitimi 5 yıldan 4 yıla düşürülmüş ortaokul ise 3

yıldan 4 yıla çıkarılmıştır. Aynı yıl okula başlama yaşı 72 aydan 60 aya düşürülmüş ancak daha sonra ise bu 66 aya çıkarılmıştır.

2012 yılında eğitim sisteminde köklü bir değişiklik yapıldıktan sonra 2013 yılında eğitimde de önemli reformlar yapılmıştır. Bu yılda başlatılan FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi ile bilgi toplumu oluşturmak ve teknolojiyi yararlı kılmak amaçlanmıştır. Bu proje kapsamında öğretmen ve öğrencilere yüzbinlerce tablet dağıtılmış her okulda etkileşimli tahta fotokopi makinesi mikroskop vs. eğitim araçlarının olması hedeflenmiştir. Aynı yılın sonunda tüm eğitim kademelerinin kitapları devlet tarafından ücretsiz olarak dağıtılarak eğitimde fırsat eşitliği sağlanmaya çalışılmıştır.

2013 yılından günümüze kadar olan yıllarda bu eğitim sistemi hala devam etmektedir. Ancak sınav sistemlerinde ve müfredatta yine değişiklikler yaşanmıştır.

2019 yılının aralık ayında ilk defa Çin’de görülen ve ülkemizde de mart ayından bu yana görülen ve dünyayı etkisi alanına alan korona virüs salgını birçok alanda olduğu gibi eğitimi de tüm dünyada durma noktasına getirmiştir. Bundan dolayı ülke de uzaktan eğitim sistemi kavramı çıkmıştır. Bu sistemde öğretmenler derslerini internet aracılığıyla öğrencilere anlatmaya çalışılmıştır. TV’de kanallar kurularak eğitimin devamlılığı sağlanmak istenmiştir. Salgın tamamen bittikten sonra bile teknoloji ve uzay çağına girmiş olduğumuz dönemde uzaktan eğitim sistemi sürekli daha da geliştirilerek artık hayatımızın her döneminde olacaktır.

2.2. Kurgusal Çerçeve

2.2.1. Eğitim Coğrafyası ile İlgili Daha Önce Yapılmış Olan Çalışmalar

Günümüze kadar gerek eğitimcilerin ve gerekse coğrafyacıların eğitim- coğrafya ilişkisini derinlemesine incelememiş olması akademik anlamda bir eksiklik olarak görülmüştür. Ayrıca daha önce bu çalışmaya kuramsal açıdan paralel az sayıda araştırma yapılmıştır. Eğitim coğrafyası ile ilgili çalışmalar şunlardır;

Nazife ÇOLAK 2009 yılında *Eğitim coğrafyası bakımından Doğu Anadolu Bölgesi illerinde okullaşma oranları (1980-2000)* adlı yüksek lisans tez çalışmasında 1980-2000 yılları arasındaki okullaşma oranlarını incelemiştir. Eğitim coğrafyası bakımından yapılmış ilk tez çalışmasıdır.

Mustafa ÇÖL 2010 yılında hazırlamış olduğu “*Sandıklı ilçesinde Eğitim-Coğrafya ilişkisi*” adlı yüksek lisans tez çalışmasında Sandıklının ilçesinde eğitim ve coğrafya ilişkisini değerlendirerek örgün eğitim kurumlarındaki öğrenci profillerini incelemiştir.

Erkan IŞIK 2013 yılında hazırlamış olduğu “*Erzurum İlinin Eğitim Coğrafyası*” adlı yüksek lisans tez çalışmasında Erzurum ilinin ilçelerinin okul, öğrenci, derslik sayıları okullaşma oranı, okuryazar oranı gibi kavramları işlemiş ve çözüm önerileri sunmaya çalışmıştır.

Faruk KAYA 2016 yılında hazırlamış olduğu “*Ağrı İlinin Eğitim Coğrafyası*” adlı tez çalışmasında Ağrı ili geneli ve ilçelerinde cumhuriyet öncesi ve cumhuriyet dönemi örgün eğitim kademelerindeki okul, derslik, öğretmen sayıları, okuryazarlık durumu ve okullaşma oranlarını incelenmiş, bölge ve ülke geneliyle karşılaştırmalar yaparak Ağrı’nın eğitim açısından ülke içindeki yerini belirtmeyi amaçlamıştır.

Mustafa ÖZTÜRK 2019 yılında yazmış olduğu “*Antakya (Hatay) Büyükşehir İlçesi Eğitim Coğrafyası*” adlı yüksek lisans tez çalışmasında Antakya ilçesinde okuryazar olanların yıllara göre değişimi, nüfusun eğitim durumu, öğretmen, okul ve derslik sayılarına değinilmiştir.

Meliha Şule AKGÜR 2020 yılında hazırlamış olduğu “*Nevşehir İlçesinin Eğitim Coğrafyası*” adlı yüksek lisans tez çalışmasında eğitim coğrafyası çerçevesinde Nevşehir ilinin eğitim durumunu ele almayı ve ildeki eğitim faaliyetleri ile fiziki ve beşerî coğrafya koşulları arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamıştır.

2.2.2. Araştırmanın Problem Durumu, Amacı ve Önemi

Çalışmanın amacı Kırıkhan ilçesini eğitim coğrafyası bakımından analiz ederek Türkiye’deki eğitim fonksiyonunun son dönemlerde gösterdiği değişim ve gelişmeler ölçeğinde ilçenin eğitim durumunu etraflı bir biçimde ortaya koymaktır.

Bu çalışmada eğitimin önemi ve eğitim coğrafyasının tanımından hareketle, Hatay il geneli ve ilçelerinde ve çalışmanın asıl yeri olan Kırıkhan ilçesinde örgün eğitim kademelerindeki okul, derslik, öğretmen sayıları, okuryazarlık ve okullaşma oranları incelenmiş, Türkiye ve Hatay geneliyle karşılaştırmaları yapılmıştır. Böylece çalışmanın amaçlarından birini oluşturan Kırıkhan ilçesinin eğitim açısından ülke ve il içerisindeki yeri belirlenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM. VERİ VE ANALİZ YÖNTEMLERİ

3.1. Araştırmanın Verisi

Araştırma kapsamı incelendiğinde, bu araştırmada üç temel veri seti olduğu görülecektir. **İlk veri seti** araştırma sahasını tanımlama ve tanıtmaya yönelik olan coğrafi verilerdir. Bunlar araştırma sahasının coğrafi konumu, fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya özelliklerini ortaya koymaya yönelik, doğrudan ya da dolaylı olarak saha ile ilgili daha önce yapılmış coğrafya literatür çalışmaları ve bu çalışmaların *fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya analizlerine* dayalı verilerdir. **İkinci veri seti** araştırma konusunu açıklamayı sağlayan ve araştırmanın arka planını oluşturan teorik verilerdir. Bunlar araştırmanın kuramsal çerçevesini çizen, doğrudan ya da dolaylı olarak “eğitim coğrafyası” ile bağlantılı daha önce yapılmış az sayıdaki literatür çalışmaları ve bu çalışmaların *eğitim coğrafyası analizlerine* dayalı olarak ayıklanan verilerdir. **Üçüncü veri seti** ise doğrudan araştırma sahasının “eğitim durumu” ile ilgili sahaya özel verilerdir. Bunlar nüfusun eğitim durumunu ortaya koyan *nüfusun yaş ve cinsiyete göre okuryazarlık durumu, nüfusun eğitim düzeyi; sahadaki örgün eğitim ve okullaşma durumunu ortaya koyan eğitim seviye ve kademelerine göre kurum ve kuruluşlar; yaygın eğitim durumunu ortaya koyan halk eğitim merkezleri, kursları ve özel eğitim kuruluşları; sahadaki eğitim fonksiyonunun etki alanları ve taşınalı eğitim faaliyetleri ile birleştirilmiş sınıf uygulamalarını kapsayan kurumsal istatistikler ve sahaya özgü ampirik verilerdir.*

Araştırma sahasının nüfus özellikleri ile eğitim etkinlikleri ve özelliklerine ilişkin istatistikî veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) başta olmak üzere Hatay İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile Kırıkhan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve onlara bağlı kurum ve kuruluşlarından elde edilmiştir.

3.1. Araştırmanın Veri Analizi

Araştırmamız bilimde çok yönlülük ilkesi açısından nicel ve nitel yönelimli araştırma desenlerinin bir arada kullanılmasına imkân sunan karma araştırma stratejisi ile ele alınmıştır. Bu strateji çerçevesinde *literatür analizi* başta olmak üzere *betimsel analiz, etnografik analiz, retrospektif tarihsel analiz* ve *istatistiksel analiz* yöntemlerine bir arada yer verilmiştir. Araştırmanın hemen her bölümünde mevcut **literatüre dayalı analizlere** yer verilirken, özellikle araştırma sahasının coğrafi konumu, fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya özelliklerinin tanıtıldığı birinci bölümde **betimsel analiz** yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sahasındaki eğitimin mevcut durumunun sergilenmeye çalışıldığı dördüncü bölümde ise

tarihsel süreçte aldığı iç ve dış göçlerle çok kültürlü bir yapı gösteren araştırma sahasındaki mevcut durumun tahlili için **etnografik analiz**, araştırma sahasındaki eğitim durumu ve nüfusun geçmişten günümüze göstermiş olduğu değişim ve gelişmeler için **retrospektif tarihsel analiz** ve araştırma sorularını cevaplayabilmek için toplanan sayısal verilerin tahlil edildiği **istatistiksel analiz** yöntemleri kullanılmıştır. 2016-2020 yılları arasındaki son dönem eğitim etkinlikleri ve özelliklerine ilişkin verilere daha düzenli ve ayrıntılı olarak erişim sağlanabildiğinden, bu dönemdeki gelişme ve değişimleri daha iyi inceleyebileceğimiz bir **boylamsal tarama** yöntemi kullanılmıştır.

Belirli bir konuya ilişkin özelliklerin belirlendiği ve genellikle diğer araştırmalara göre daha büyük evrenler üzerinde çalışma yapılan araştırmalar olan **tarama araştırmaları** genel olarak *betimleyici* özellikler göstermektedir. Yöntemin amacı, Kırıkhan büyükşehir ilçesi gibi sınırları belirli ulaşılabilir bir evrende ele alınan ve “**eğitim durumu**” gibi toplumsal ve kurumsal özellikler gösteren olayların doğasını ve özelliklerini derinlemesine analiz ederek mevcut durumu büyük ölçüde ortaya koymaktır. Dolayısıyla “*Kırıkhan büyükşehir ilçesinde eğitimin toplumsal ve kurumsal durumu nedir?*” sorusuna elbette tarama yöntemi kullanarak yanıt aranabilir. Bu araştırmada, Kırıkhan büyükşehir ilçesinde eğitimin toplumsal ve kurumsal durumunu betimlemek üzere; *araştırma sahasını tanıttıcı coğrafi özellikler, eğitim coğrafyasının teorik çerçevesi, araştırma sahasındaki nüfusun eğitim durumu, örgün eğitim ve okullaşma durumu, yaygın eğitim, birleştirilmiş sınıf uygulamaları, taşınmalı eğitim ve eğitimin etki sahası istatistikleri, ...vb* gibi bilgiler taranarak araştırılan sahadaki genel coğrafi durum tarif edilmeye çalışılmıştır. Tarama araştırması, genellikle çeşitli türde ve çok sayıda veriye dayalı olarak gerçekleştirilen genelleyici bir yöntem olduğundan, Kırıkhan büyükşehir ilçesindeki eğitimin toplumsal ve kurumsal durumunu açıklamak üzere çok miktarda ve çeşitli türden bilgiler edinmemiz gerekmiştir. Kırıkhan büyükşehir ilçesi ulaşılabilir evreninde elde edilen bu bilgilere dayanılarak elbette ülke bütünü ile ilgili genellemelere de ulaşılabilmiştir.

Günümüze kadar gerek eğitimci ve gerekse coğrafyacıların çalışmalarında “eğitim - coğrafya” ilişkisini yeterince ele almamış olmaları, hem coğrafya hem de eğitim bilimi alanlarında önemli bir eksiklik olarak görüldüğünden, bu araştırmanın her iki disiplin alanında önemli bir boşluğu dolduracağı ve faydalı olacağı kanaatindeyiz. Ayrıca bu çalışmaya kuramsal açıdan paralellik gösteren daha önce yapılmış az sayıda araştırma olmakla birlikte, mekânsal olarak Kırıkhan ilçesi ile ilgili ne bir eğitim araştırması ne de bir eğitim coğrafyası çalışmasına rastlanmamıştır. Gerek coğrafi olarak ilçenin ve gerekse eğitim bilimi açısından eğitim coğrafyası konusunun bilimsel olarak daha önce işlenmemiş olması bizi bu çalışmaya sevk eden en temel etken olmuştur. Buna göre araştırmanın kapsamı şu şekilde

oluşturulmuştur. **Birinci bölümde** araştırma sahasının lokasyonu ve genel coğrafi özellikleri yer almaktadır. **İkinci bölümde** eğitim coğrafyasının kuramsal çerçevesine değinilmiştir. **Üçüncü bölümde** araştırma verilerinin nasıl toplandığı ve verilerin nasıl işlendiği üzerinde durulmuştur. **Dördüncü bölümde** araştırma sahasındaki nüfusun eğitim durumu, örgün eğitim ve okullaşma durumu, yaygın eğitim, birleştirilmiş sınıf uygulamaları, taşınalı eğitim ve Kırıkhan ilçesindeki eğitimin etki sahası gibi eğitim coğrafyası konularına ayrı ayrı yer verilmiştir. **Beşinci bölümde** ise araştırma sahasındaki başlıca eğitim sorunlarına değinilmiş ve çözüm yolları üzerinde durulmuştur.

Araştırmada kullanılan veri setleri, literatür incelemeleri ve istatistiksel tekniklerle sistematik bir biçimde ayıklanıp /derlenip /toplanarak özelliklerine göre sınıflandırılmış ve kendi içinde düzenli bilgiler veren **tablolar** (açıklama listeleri, çizelgeler) **şekiller** (grafikler, haritalar) ve **fotoğraflar** gibi örgütleme araçlarına dönüştürülmüşlerdir. Sistematik biçimde düzenlenen ve sınıflanan bu veriler, araştırma sorularına dayandırılan *literatür analizleri*, *betimsel analizler*, *etnografik analizler*, *retrospektif tarihsel analiz* ve *istatistik analizleri* ile ayrı ayrı tahlil edilerek araştırma bulguları halinde bir araya getirilmiş ve eğitim coğrafyası perpektifi ile sentezlenerek araştırma sonuçlarına ulaşılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM. BULGULAR VE TARTIŞMA:

KIRIKHAN BÜYÜKŞEHİR İLÇESİNİN EĞİTİM COĞRAFYASI

4.1. Nüfusun Eğitim Durumu

Tandoğan (1994: 1)'ın ifade ettiği gibi insanoğlu yeryüzünde yaşamaya başladığı andan günümüze kadar çok sayıda ırk, millet ve insan çok farklı doğal ortamlarda çeşitli topluluklarla yaşam mücadelesi vermiş, bunların bir kısmı tarih sahnesinden silinirken, bir kısmı da varlıklarını günümüze kadar sürdürme başarısını göstermiştir. Dünya adını verdiğimiz bu küçük gezegende yaşam mücadelesi veren toplumların, tarih sahnesinden silinmemeleri, onların varlıklarını ilelebet devam ettirebilmeleri, her şeyden önce o toplumun nüfus miktarına ve eğitim durumu başta olmak üzere nüfusun yapısına bağlıdır. Nüfus dünya milletleri arasında sürdürülen amansız yaşam mücadelesinde, küçümsenemeyecek bir ağırlığa sahiptir. Bununla birlikte bir yerleşme ünitesinin eğitim fonksiyonları incelenirken üzerinde önemle durulması gereken konulardan biri de nüfusun eğitim durumudur. Nüfusun eğitim durumu denilince o bölgede yaşayan insanların okuryazarlık durumu ve eğitim düzeyi (ilkokul, ortaokul, lise, üniversite, ...vd) kastedilmektedir. Bir ülkedeki veya bir yerleşim birimindeki ekonomik gelişme kadar eğitim alanındaki gelişme ve yenileşme de önemlidir. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte tüm alanlarda yapılan gelişmeler eğitim alanında da hissedilmesinin sebebi eğitimde fırsat eşitliği düşüncesiyle okul çağındaki bütün çocukların tüm ülkede aynı oranda aynı kalitede eğitim almasıyla ilgili olduğu bilinmektedir. Evrensel değerlere sahip bir eğitim sisteminde bilimsel düşünce ve buna bağlı olan yaşam biçiminin toplumda geliştirilmesi ve kuşkusuz akla ve bilime dayanması bulunmaktadır. Dengeli ve sürdürülebilir kalkınma hedefi ile uyumlu yüksek yaşam standartlarına ulaşmak için nitelikli eğitim zorunludur. Kalkınma, hammadde, işgücü, sermaye ve diğer kaynakların bilimsel ve teknolojik olanaklarla, belirli bir mantık çerçevesinde etkili ve verimli kullanımıyla sağlanmaktadır. Kalkınmayı, var olan kaynaklardan çok yaratılan kaynakların sağlıyor olması, nüfusun eğitimsel niteliklerinin artırılmasını gerektirmektedir. Gerçekten de “okuryazarlık durumu” ve “eğitim düzeyi” bir nüfus kitlesinde eğitim durumu konusunda aranan temel göstergelerdendir. Ancak yeterli değildir. Bu temel sorun ülkedeki “okullaşma oranı”, “okul çağındaki nüfus” ve bu nüfusun “eğitim kademeleri arası öğrenci akışı”, “okul-öğretmen-öğrenci sayısı” dengesi, ...vb. ile ülke nüfusunun “okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yükseköğretim mezunlarının” birbirine ve ülke nüfusuna oranları gibi kriterleri de dikkate alınmalıdır (Doğanay, 1994: 163; Koday, 2000 ve 2005: 46; Tuzcu, 2006: 9).

Bilindiği üzere ülkelerin kalkınmasında temel etken yetiştirilmiş insan gücüdür. Bu nedenle ülkemizde de ilkokuldan yükseköğretime kadar yapılmakta olan örgün eğitim kademeleri büyük önem arz etmektedir. Pek çok Dünya ülkesi özellikle son çeyrek asırda, *küreselleşme, uluslararası alanda rekabetçi, bilgi ekonomisi ve bilgi toplumuna dâhil olma, nitelikli bir beşerî sermayeye ve işgücüne sahip olma, ...vb.* gibi birçok gerekçe ile eğitim sistemlerini yeniden yapılandırmıştır. Bu yapılandırma, eğitim yönetiminden, finansmana, öğretim programlarından, yöntemlerine kadar sistemin birçok alanında uygulamaya konulmuştur. Söz konusu bu değişim ve dönüşüm elbette Türkiye'nin eğitim sistemini de etkilemiştir. Özellikle son on yıllık süreçte eğitim sisteminin sorunlarını çözmek, daha nitelikli bir eğitim sistemi oluşturmak ve öğrencilerin eğitim ve öğretim performanslarını geliştirmek amacıyla pek çok eğitim reformu hayata geçirilmiştir. Bu reformlarla okullaşma oranları ve sürelerinin arttırılması, okulların fiziki ve teknolojik imkânlarının geliştirilmesi, öğretim programları ve yöntemlerinin güncellenmesi hedeflenmiştir. Bu çalışmalar sonucunda özellikle bölgesel ve cinsiyet temelli okullaşma oranlarında önemli gelişmeler sağlanmış sınıf mevcutları ve öğretmen-öğrenci oranları ciddi oranda azalmıştır (Kaya, 2016: 43).

Buna göre bu bölümde Kırıkhan ilçesindeki nüfusun eğitim durumunu yaş ve cinsiyete göre okuryazarlık durumu, eğitim-öğretim düzeyi, ...vb. özellikleri üzerinde durulacaktır.

4.1.1. Nüfusun Yaş ve Cinsiyete Göre Okuryazarlık Durumu

Okuryazarlık, bir yerleşme ünitesindeki eğitim durumunu değerlendirmek için önemli bir kriter olsa da tek başına yeterli değildir. Günümüzde nüfusun eğitim durumu değerlendirilirken okuryazarlıktan öte eğitimin niteliği, eğitimin kalitesi okullaşma oranı, eğitimin seviyesi nüfusun hangi düzeyde eğitim aldığı ön plana çıkmaktadır (Doğanay, 1994: 163 ve Şahin, 2015: 45). Kaliteli, her yönüyle dört dörtlük eğitim sistemi kurabilmek ve güzel bir eğitim verebilmek için iyi yetişmiş ve iyi eğitim almış bireylere ihtiyaç vardır. Bu açıdan bakıldığında bir ülkedeki ekonomik gelişmişlik kadar eğitimdeki gelişmişlik de önemlidir. Hatta ekonomik gelişmeler ve diğer gelişmeler üzerinde doğrudan etkili olan ve kaynaklık eden eğitim çok daha önemlidir diyebiliriz. Buna göre eğitilmemiş veya nitelikli eğitim almamış nüfuslar, ülkeleri için bir güç kaynağı olmaktan çok yükütlüdür (Doğanay-Zaman, 2002: 10-25; Koday, 2005: 45-55).

Okuryazarlık bir dilin yazınlarını okuyabilme, okunan öğeleri algılama ve kavrama yetisine sahip olunmasıdır. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü /UNESCO'nun 2015 yılı eğitim raporuna göre okuryazarlık kavramı *“değişik türdeki yazılı kaynakları, kayıtları kullanarak tanımlama, anlama, yorumlama, bir araya getirme, iletişim*

kurma ve hesap yapma yeteneğidir. Okuryazarlık, toplumun geniş kitlelerine hitap edebilmek, bilgisini ve gücünü geliştirerek hedeflerine ulaşması için bireye imkân veren olgu” olarak tanımlanmaktadır. Okuryazarlığın tarihi binlerce yıl öncesine dayansa da günümüz dünyasında okuryazarlığın yaygınlık kazanması 1760’lı yıllarda başlayıp 1830’lara kadar süren ilk sanayi devrimi ile kâğıt ve matbaanın ucuzlamasına bağlı olarak kitapların daha kolay yayımlanabilir hâle geldiği çok daha yakın bir dönemde başlamıştır.

Aşıcı (2009: 9-26) okuryazarlığı *“okuma ve yazma faaliyetinin eşliğinde kişinin yaşadığı hayatı ve bu hayat içinde nesne ve olayları algılayışı, anlaması ve sosyal hayatındaki bütün ilişkilere bir anlam yüklemesi ile ilgili bir kavramdır. Kelimenin bu anlamı, batı kültürü içinde oluşmuş ve bizde de yavaş yavaş kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde okuryazarlık, yazı sembolleri ile gerçekleştirilen bir eylem olmanın çok ötesinde, pek çok zihinsel beceriyi, dili kullanarak gerçekleştirilen iletişim becerilerini ve tutumlarını ifade eden bir eğitim terimidir”* biçiminde tanımlamaktadır.

Güneş (1997)’e göre okuryazarlık, *“kullanıldığı yere göre değişmekle birlikte, daha çok kişinin kendi duygu, düşünce ve isteklerini konuşarak ve yazarak tam ve doğru bir şekilde ifade etmesi, başkalarının söylediklerini ve yazdıklarını dinleyerek ve okuyarak doğru bir şekilde anlaması ve bütün bunları yaparken kendi bilgi ve becerilerini sosyal ve kültürel alanda kullanması”* anlamında kullanılmıştır. Böyle bir okuryazarlık becerisi ile kişilerin daha yaratıcı ve derin değerlere sahip olacakları ve kendilerini geliştirdikleri oranda içinde yaşadıkları toplumların problemlerinin çözümü ve ilerlemesine katkıda bulunacaklarına (Güneş, 1997) inanılmaktadır. Ülkemizde daha çok *“temel okuma ve yazma becerisi”* olarak algılanan okuryazarlığı, yukarıdaki kavram gibi anlamak, bireyin kendini geliştirmesi ve toplumun ilerlemesi arasındaki ilişkiyi anlamamızı daha da kolaylaştıracaktır. 1980’lerdeki kökten gelen değişimlerden sonra zaman ve ihtiyaçlar okuryazarlık kavramını değişime ve farklılaşmaya itmiştir. Özellikle 1990’lı yıllardan sonra, okuryazarlığın kavramsal çerçevesi teknolojik gelişmelere, şehirlerdeki hayat şartlarının değişmesine ve ortaya çıkan yeni ihtiyaçlara bağlı olarak çeşitlenmiş ve çoğul olguları kapsar hale gelmiştir.

Altun (2005: 5-12)’a göre okuryazarlık ise *“bilgisayar okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı, internet okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, ...vb.”* gibi farklı terminolojiler ile birlikte kullanılır hale gelmiştir.

UNESCO (2015)’nin Dünya Okuma - Yazma Günü (08 Eylül 2004)’de yaptığı açıklamada: 50 yıl önce 14 - 25 yaş aralığındaki gençlerin % 24’ünün okuma-yazma bildiği, Dünya genelinde 15 yaş ve üzeri 758 milyon kişinin, Türkiye’de ise 7 milyon kişinin hâlâ okuma - yazma bilmediği ve bunların üçte ikisinin de kadınlardan oluştuğu, ancak bölgesel ve

küresel okuma - yazma oranlarının özellikle gençler arasında son yarım yüzyılda giderek artış gösterdiği ifade edilmiştir. UNESCO (2015)'ya göre, büyük eşitsizliklere rağmen Dünya genelinde okula giden çocuk sayısında artış olduğu, ancak okuma- yazma bilme oranının artırılması konusunda Dünya genelinde yapılan çalışmaların hala yetersiz kaldığı belirtilmektedir. Gerçekten de Dünya genelinde durum böyledir. Örneğin Türkiye'de Ağrı ilinde 1928 yılında okuryazar olan nüfus oranı % 4,7 iken, yapılan tüm çalışmalara rağmen 2015 yılında ancak % 89,3'e yükselebilmiştir.

Bilinçli, bilgili ve gelişmiş bir toplum oluşturmanın yolunun eğitimden geçtiği tezinden hareketle bu çalışmada öncelikle 6 yaş ve üzeri nüfusun okuryazarlık durumu ortaya konulmuş, bunun tespiti için de 6 yaş üzeri okuryazar olan nüfusun aynı yaş grubundaki toplam nüfusa oranı analiz edilmiştir. 2008 yılında Türkiye'de okuma yazma bilenlerin oranı % 92 iken Hatay'da % 90 Kırıkhan'da ise % 87'dir. Bu oranın erkekler için Türkiye ortalaması % 97, Hatay'da % 96 Kırıkhan ilçesinde ise % 94'tür. Kadınlar için bu oranın Türkiye ortalaması % 87, Hatay ilinde %84, Kırıkhan ilçesinde ise % 80'dir. Görüldüğü üzere, Kırıkhan ilçesindeki erkek ve kadınların okuma yazma oranı Hatay ve Türkiye ortalamasının çok altında kalmıştır (Tablo 4.1, Şekil 4.1).

Tablo 4.1

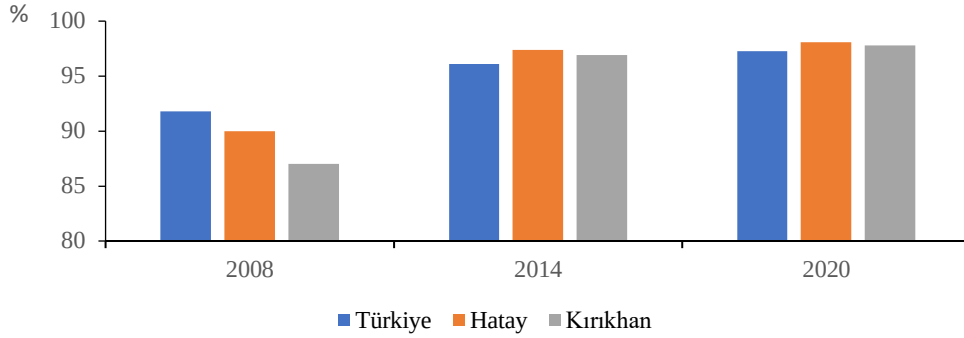
Türkiye, Hatay ve Kırıkhan'da Nüfusun Okuryazarlık Durumu (2008, 2014, 2020).

Yıllar	Türkiye'de Okuma Yazma Bilen Nüfus						Türkiye'de Okuma Yazma Bilmeyen Nüfus					
	E	%	K	%	T	%	E	%	K	%	T	%
2008	28873257	97	26188528	87	55061785	92	986790	3	3943222	13	4930012	8
2014	33967372	99	32098958	94	66066330	96	454760	1	2208336	6	2663096	4
2020	36888098	99	35427971	95	72316069	97	262501	1	1652282	5	1914783	3
Yıllar	Hatay'da Okuma Yazma Bilen Nüfus						Hatay'da Okuma Yazma Bilmeyen Nüfus					
	E	%	K	%	T	%	E	%	K	%	T	%
2008	555328	96	501156	85	1056484	90	22293	4	89188	15	111481	10
2014	651439	99	632573	96	1284012	97	8008	1	26740	4	34748	3
2020	724596	99	705712	97	1430308	98	4974	1	21103	3	26077	2
Yıllar	Kırıkhan'da Okuma Yazma Bilen Nüfus						Kırıkhan'da Okuma Yazma Bilmeyen Nüfus					
	E	%	K	%	T	%	E	%	K	%	T	%
2008	38872	94	33468	80	72340	87	2412	6	8445	20	10857	13
2014	46252	98	44434	96	90686	97	804	2	2084	4	2888	3
2020	51490	99	50087	97	101577	98	465	1	1631	3	2096	2

Kaynak: TÜİK ADNKS.2008, 2014,2020.

Şekil 4.1

Türkiye, Hatay ve Kırıkhan'da Nüfusun Okuryazarlık Durumu (2008, 2014 2020).

2014 ve 2020 verileri üzerinden araştırma sahası, ülke ortalaması ve Hatay ili verileri ile karşılaştırıldığında, genel olarak Kırıkhan'a ait oranların Hatay ili ve ülke geneli ile paralellik gösterdiği görülür. 2008-2014 yılları arasında okuma yazma bilenlerin oranı hem cinsiyet göstergeleri hem de toplam veriler temelinde sürekli ve pozitif gelişme göstermiştir. Buna göre araştırma sahasında okuma yazmaya verilen önem, her geçen yıl pozitif sonuçlar veren ulusal çalışmalara bağlı olarak seyretmektedir. Böylece Kırıkhan'da okuma yazma bilmeyenlerin sayısı her geçen yıl azalacak ve ülke nüfusu yakın gelecekte okuma yazma oranlarında bütüne ulaşılacaktır.

Hatay'da 6 yaş ve üzeri nüfus içerisinde okuma yazma oranının en fazla olduğu ilçe Belen ilçesidir (% 99). Bu ilçeyi sırasıyla Payas, İskenderun, Dört Yol, Antakya, Erzin, Defne ve Arsuz ilçeleri izlemektedir. Okuma yazma oranının nispeten daha fazla olduğu bu ilçeler sosyoekonomik gelişmişlik seviyesi diğerlerinden daha yüksek olan ilçelerdir. Bunlar Antakya ve Defne büyükşehir merkez ilçeleri ile denize kıyısı olan Payas, İskenderun, Erzin ve Dört Yol ilçeleridir. Okuma yazma oranının en düşük olduğu ilçe ise Yayladağı'dır (% 97,3). Yayladağı'ndan önce okuma yazma oranının düşük olduğu diğer ilçeler sırasıyla Samandağ, Altınözü, Kumlu, Reyhanlı, Hassa ve Kırıkhan'dır. Okuma yazma oranlarının nispeten daha düşük olduğu bu ilçeler ise diğerlerine göre sosyoekonomik gelişmişlik seviyesi daha düşük olan Suriye sınırındaki ilçelerdir (Tablo 4.2, Şekil 4.2).

Tablo 4.2.

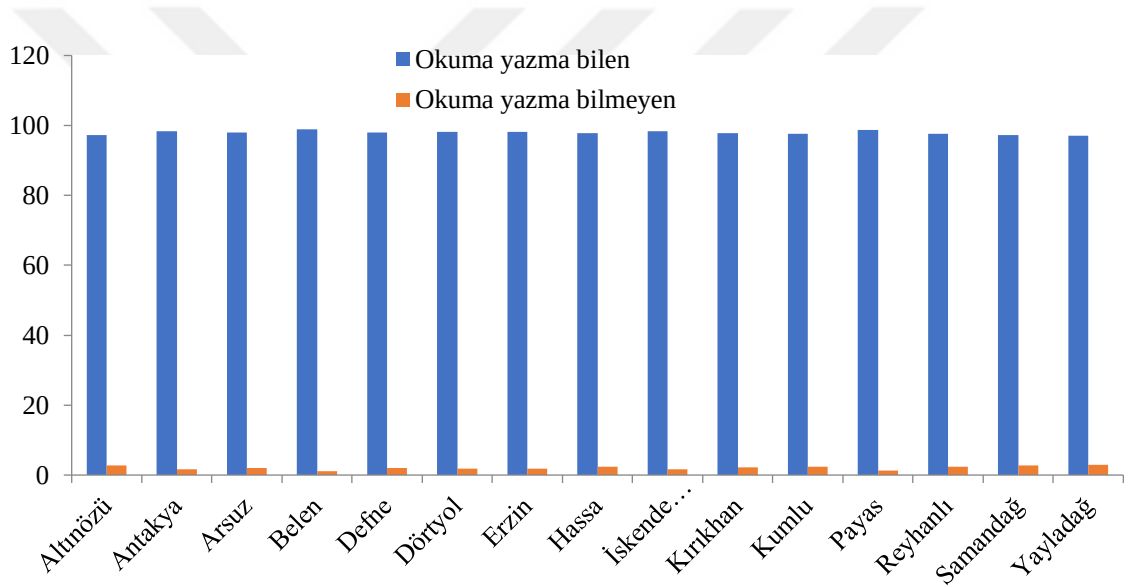
Hatay'da Okuryazarlık Durumu (2020).

Yıllar	Okuma Yazma Bilen Nüfus						Okuma Yazma Bilmeyen Nüfus					
	E	%	K	%	T	%	E	%	K	%	T	%
Altınözü	26202	98,7	24600	96,3	50528	97,5	350	1,3	947	3,7	1297	2,5
Antakya	167514	99,5	164524	97,4	325120	98,4	905	0,5	4321	2,6	5226	1,6
Arsuz	43915	99,3	41294	96,8	80693	98,1	320	0,7	1295	3,2	1615	1,9
Belen	15135	99,6	14915	98,4	29361	99	62	0,4	241	1,6	303	1

Defne	69634	99,4	71134	97	135091	98,1	431	0,6	2103	3	2534	1,9
Dörtöyol	56649	99,5	55112	96,9	108918	98,2	271	0,5	1636	3,1	1907	1,8
Erzin	18633	99,3	18078	96,9	36220	98,1	128	0,7	544	3,1	672	1,9
Hassa	26127	99,1	24262	96,4	49327	97,8	234	0,9	876	3,6	1110	2,2
İskenderun	111923	99,5	109738	97,4	217937	98,4	558	0,5	2744	2,6	3302	1,6
Kırıkhan	51490	99,1	50087	96,7	99269	97,9	465	0,9	1631	3,3	2096	2,1
Kumlu	5903	98,9	5417	96,3	11450	97,6	64	1,1	199	3,7	263	2,4
Payas	19396	99,7	18812	97,9	36938	98,8	70	0,3	383	2,1	453	1,2
Reyhanlı	42247	99,2	40232	96,3	79931	97,7	350	0,8	1496	3,7	1846	2,3
Samandağ	53286	99	55056	96,1	105633	97,4	552	1	2145	3,9	2697	2,6
Yayladağı	16542	98,7	12451	95,6	28513	97,3	214	1,3	542	4,4	756	2,7
Toplam	724596	99,3	705712	97	1394929	98,2	4974	0,7	21103	3	26077	1,8

Şekil 4.2

Hatay'da Okuryazarlık Durumu (2020).

4.1.2. Nüfusun Eğitim- Öğretim Düzeyi

Araştırma sahasında % 77'sini kadınların meydana getirdiği okuma yazma bilmeyen 6 yaş ve üzeri nüfusun oranı % 1,9 (2096 kişi), % 61,7'sini kadınların meydana getirdiği okuma yazma bilen fakat herhangi bir okul bitirmeyenlerin oranı ise % 15,7'dir. Bu oranlara öğrenim düzeyi bilinmeyen % 1,36 oranındaki nüfusu da eklediğimizde 6 yaş ve üzeri nüfusun toplamda % 20'sinin öğrenim düzeyi belirsizdir.

İlkokul mezunu olanların toplam nüfus içindeki oranı % 24,15'dir. Erkeklerin % 45,1'i kadınların ise % 54,9'u ilkokul mezunudur. İlkokul mezunu olan kadın nüfus oranı erkek nüfus oranından fazladır. Kadınların öğrenim durumunun tek fazla olduğu yer ise ilkokul kademesidir.

İlköğretim ve Ortaokul /Dengi Meslek Ortaokulu mezunlarına bakacak olursak % 57'sini erkek nüfus % 43'ünü ise kadın nüfus oluşturmaktadır. Kadın nüfus oranı erkek nüfus

oranından düşüktür. Bu iki eğitim seviyesinden mezun olanların oranı toplam nüfusun % 29,75'ini oluşturmaktadır. 4+4+4 eğitim sisteminin son kademesi olan Lise ve Dengi Meslek liselerine bakacak olursak bu kademedan mezun olanların % 58,1'i erkek % 41,9'i ise kadındır. Kadınların oranı buradaki eğitim kademelerinde yine erkeklerden düşüktür. Lise ve Dengi Meslek Liseleri mezunların toplam nüfus içinde oranı % 16,9'dur. Lise ve dengi meslek okullarına kadar olan nüfusun öğrenim durumu toplam nüfusun % 88,5'ini oluşturmaktadır.

Toplam nüfusun % 10,2'si ise üniversite ve daha üst eğitim kademesini oluşturmaktadır. % 136'lık kısım ise bilinmemektedir. % 10,2'lik kısmın % 9,51'i 2 yıllık veya 4 yıllık fakülte mezunudur. Lise ve Dengi Meslek okullardan mezun olanların yarısı eğitim öğretimini devam ettirmekte kalan yarısı ise eğitim öğretim hayatını burada bitirmektedir. Çalışma alanımızda ilkokul mezunu dışındaki tüm eğitim seviyelerinde erkeklerin okuma oranı kadınların okuma oranından fazladır (Tablo 4.3).

Tablodan da anlaşılacağı üzere öğrenim durumu oranının en fazla olduğu yer ilkokul kademesidir. En az olduğu yer ise Doktora eğitimidir. Genel olarak baktığımızda ise ilçe nüfusunun büyük çoğunluğu okuma yazma bilmektedir.

Tablo 4.3.

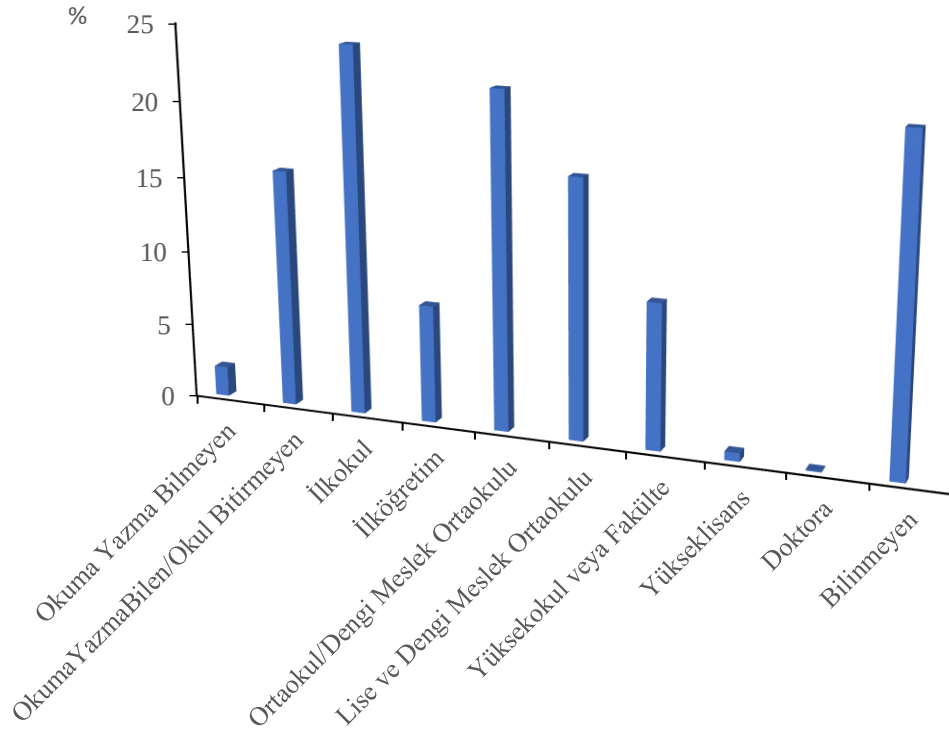
Kırıkhan İlçesinde Nüfusun Eğitim-Öğrenim Düzeylerine Göre Dağılımı (2020).

Öğrenim Düzeyi	6 Yaş ve Üzeri Nüfus Miktarları					
	E	%	K	%	T	%
Okuma Yazma Bilmeyen	465	22,2	1631	77,8	2096	1,99
Okuma Yazma Bilen /Okul Bitirmeyen	6327	38,3	10200	61,7	16527	15,72
İlkokul	11442	45,1	13936	54,9	25378	24,15
İlköğretim	4644	56,9	3517	43,1	8161	7,75
Ortaokul /Dengi Meslek Ortaokulu	12710	55	10392	45	23102	21,98
Lise ve Dengi Meslek Okulu	10319	58,1	7437	41,9	17756	16,9
Yüksekokul veya Fakülte	5622	56,3	4369	43,7	9991	9,51
Yüksek Lisans	372	64,5	205	35,5	577	0,56
Doktora	54	63,5	31	36,5	85	0,08
Bilinmeyen	682	47,6	751	52,4	1433	1,36
Toplam	52637	50,1	52469	49,9	105106	100

Kaynak: TÜİK, 2020.

Şekil 4.3.

Kırıkhan Nüfusunun Öğrenim Düzeyi (2020)

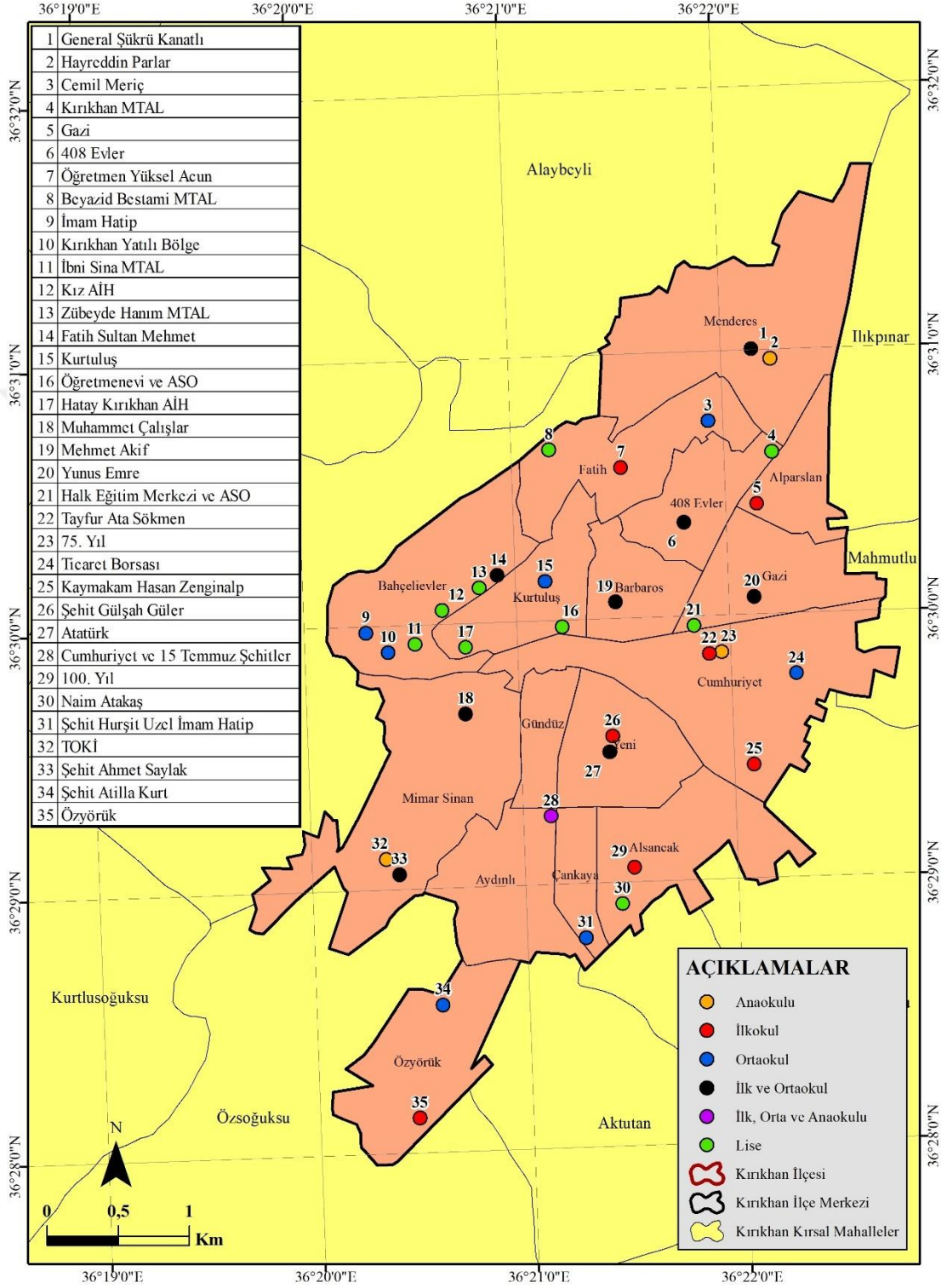

4.2. Örgün Eğitim ve Okullaşma Durumu

MEB (2012a: 11) örgün eğitimi “okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsayan örgün eğitim; belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla, okul çatısı altında düzenli olarak verilen eğitimidir” olarak tanımlamaktadır.

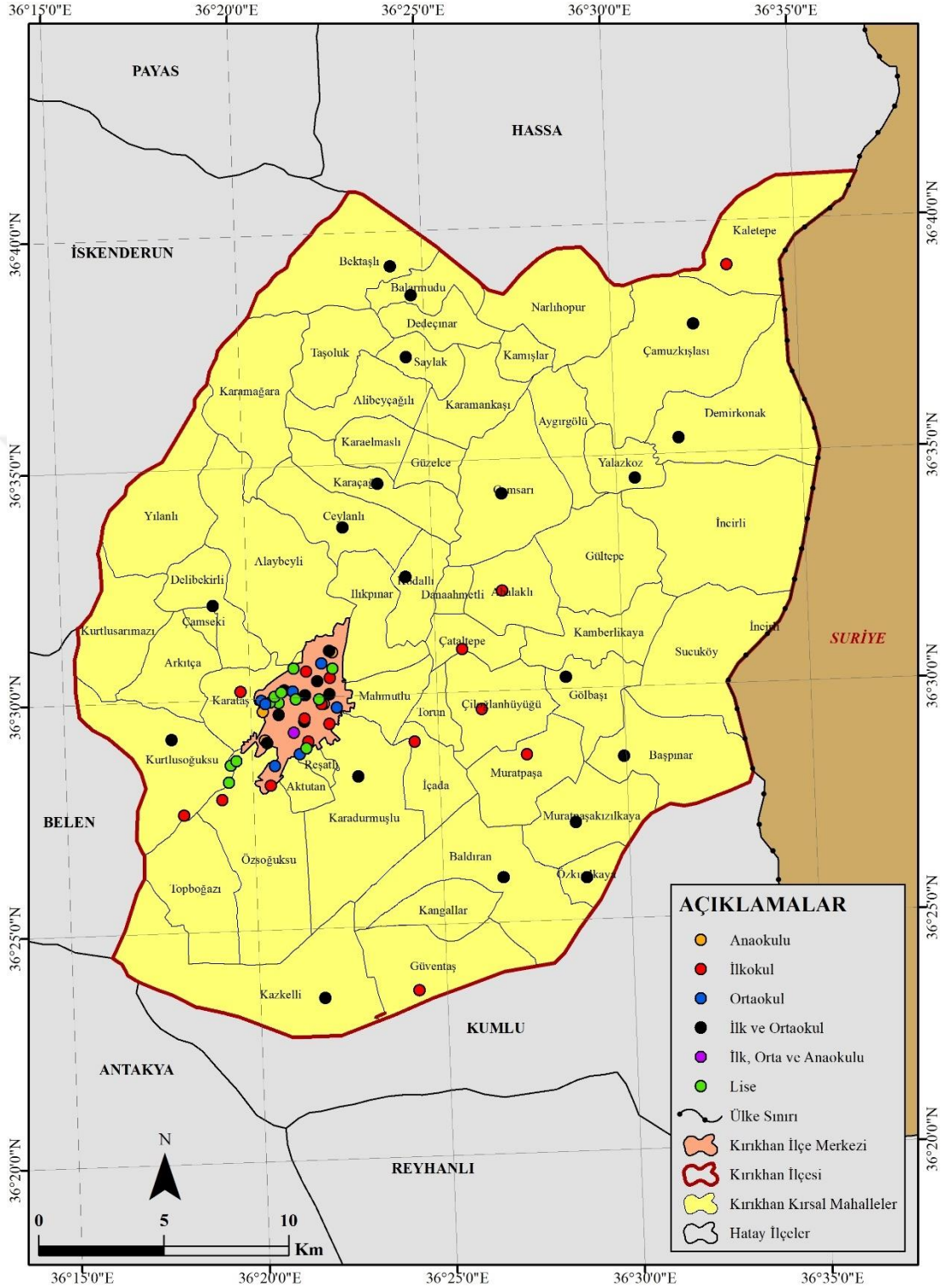
Şekil 4.4.

Kırıkhan İlçe Merkezinde Okulların Dağılışı

Şekil 4.5.

Kırıkhan İlçesinde Okulların Dağılışı

4.2.1. Okul Öncesi Eğitim

Eğitim kademelerinin ilk basamağı olan okul öncesi eğitim 3-5 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsar. Okul öncesi eğitim kurumları bağımsız olarak açılabilirler gibi

ilkokul çatısı altında ana sınıflar halinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı olarak uygulama sınıfları şeklinde açılmaktadır (MEB, 2012a: 11).

1973 yılında kabul edilen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 20. maddesine göre okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, çocukların beden, zihin ve duyu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak; onları ilköğretime hazırlamak; şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak; çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır. 30.03.2012 tarihinde 6287 sayılı *“İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”*’un Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)’de kabulünden sonra eğitim sistemimizde çok önemli yapısal değişimlere neden olmuştur. Bu kanun ile birlikte 4+4+4 eğitim sisteminin gelmesiyle zorunlu eğitim süresi sekiz yıldan 12 yıla çıkarılmış, kesintisiz sekiz yıllık temel eğitim dört yıl ilkokul, dört yıl ortaokul 4 yıl lise olarak kademelendirilmiş, aynı bina/binalarda bulunan ilkokul ve ortaokulların ayrıştırılması kararlaştırılmıştır. Temel eğitimin sekiz yıldan 12 yıla çıkarılmasının sebebi ise toplumun eğitim seviyesini yükseltmek ve fertleri ilgi ve yeteneklerine kanalize ederek eğitimi güçlendirmek aynı zamanda ülkenin kalkınmasını sağlamaktır. Bu sistemin en önemli basamağını ise okul öncesi eğitim oluşturmaktadır.

Pekdoğan ve Karamustafaoğlu (2015: 220)’na göre *“yeni sistem gerçekleştirilmeden önce 37-72 ay arasındaki çocuklar okul öncesi eğitime devam edebiliyorlardı. Şimdi de yine aynı şekilde 36 ayını tamamlamış çocuklar okul öncesi eğitim kurumlarına başlayabileceklerdir. Fakat 12 yıllık zorunlu temel eğitime başlama yaşı değişmiş olduğundan dolayı üst sınırdaki bir değişiklik söz konusudur. Buna göre, 30.09.2012 tarihi itibarıyla 37-66 ay arasındaki çocukların anaokulunda veya uygulama sınıflarında, 48- 66 ay arasındaki çocukların ise anasınıflarında okul öncesi eğitim almaları sağlanmıştır”*.

Bundan önceki eğitim sisteminde 61-72 ay arasında olan çocukların okul öncesi eğitimde % 100 okullaşması hedeflenirken, yapılan bu son düzenleme ile 48-66 ay arasındaki çocukların % 100 okullaşması hedeflenmiştir. Yaş bazında yapılan bu değişimlerin ilkokula başlayan çocukların okula hazır bulunuşluklarının sağlanmasında okul öncesi eğitimin ne kadar önemli ve gerekli olduğunu açık bir şekilde göstermektedir. Çünkü toplumsal kalkınma ancak çağdaş gelişmelere ayak uydurmakla mümkündür ve yeniliklere açık çağdaş bireyler yetiştirmede okul öncesi eğitimin önemi göz ardı edilemez (Yıldır, 1991).

Önceden sadece ilkokula başlamadan önceki sene zorunlu kınılıyordu şimdi ise daha küçük yaşta çocukların okula gelmesi zorunlu kınılmaya çalışılıyor. Erken yaşta okula

başlayan çocuklarda hem okula alışmaları daha kolay olmaktadır hem de akademik başarılı daha iyi olmaktadır. Burada önemli olan tek şey ise çocuğu okuldan soğutmamaktır.

Okday (2007: 11) okul öncesi eğitimi, *“çocuğun doğumundan ilköğretime başlayıncaya kadar olan tüm yaşantılarını içeren bir eğitim sürecidir. Bu dönem eğitiminde en etkili kurum aile olmakla birlikte yakın çevre, okul öncesi eğitim kurumları, kitle iletişim araçları da ailenin eğitim çabalarına destek olabilirler”* olarak tanımlamıştır.

Okul öncesi yıllar; çocuğun kişiliğinin ve karakterinin oluşumu, temel bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarının kazanılmasında ve geliştirilmesinde en önemli yıllardır. Bu yıllarda çocuğa kazandırılacak olan her türlü davranış biçimleri onun kişilik gelişimini ve ilerleyen yıllardaki eğitim-öğretim hayatını etkileyebilecektir. Çocuğun okul öncesi eğitimi kesinlikle tesadüflere bırakılmamalı, çok ciddi bir şekilde ele alınmalı ve bilimsel yollarla eğitilmeleri sağlanmalıdır (Başal, 1998: 4).

Okul öncesi eğitimin birçok açıdan önemli olduğunu belirten Myers (1992) *“çocukların yaşamaya ve potansiyellerini en üst noktasına kadar geliştirmeye hakları olduğunu ve okul öncesi eğitimin bu nitelikleri çocuklara kazandırdığını, insani değerlerin geleceğe çocuklar aracılığıyla aktarıldığını ve işe çocuklardan başlanması gerektiğini”* belirtmektedir. Ayrıca *“çocuk gelişimine yapılan yatırımların topluma ekonomik yararlar sağladığını, sağlık, beslenme, kadın programları gibi toplumsal gelişme çabalarının ancak çocuk gelişimi programları ile arttırılabileceğini, okul öncesi eğitimle çocuklara eğitimde fırsat eşitliğinin sunulduğunu ve değişen toplum yapısı nedeniyle okul öncesi eğitime olan ihtiyacın artacağını”* da ifade etmiştir.

Akyüz (2001: 314) eğitim sisteminde alınan 4+4+4 kararı ile ilgili olarak *“karar eğitim açısından yararlı olarak görülmesine rağmen, okul öncesi eğitim kurumları, öğretmen sayısı ve ülke çapındaki dağılımı bugün dahi ihtiyaca cevap vermekten uzaktır. Çünkü Cumhuriyet’in eğitim politikaları içinde okul öncesi eğitime başlangıçta istenen önem verilememiştir. Sonrasında şehirleşme, nüfusun eğitim düzeyinin yükselmesi ve özellikle kadının iş hayatına atılmasıyla birlikte, okul öncesi eğitim kurumlarına olan ilgi ve bu eğitimin sağlandığı okul sayıları artmıştır. Ancak okul sayılarındaki artış, gerek fiziki ve sosyal ortam standartlarının geliştirilmeye muhtaç olması, gerekse rehberlik ve denetleme yapacak çok sayıda personelin olmaması nedenleriyle yetersiz kalmıştır”* şeklinde ifade etmiştir.

Okul öncesi eğitim dönemini kapsayan 0-6 yaş, çocukların bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimlerinin en hızlı olduğu dönemlerden biridir. Bu dönemdeki gelişmeler, çocuğun ilerdeki yaşamında büyük önem taşımaktadır. Bloom’un yaptığı araştırmalardan aktaran

Poyraz (2003: 17)'a göre, 17 yaşına kadar olan zihinsel gelişmenin % 50'si 4 yaşında, % 30'u 4 yaşından 8 yaşına kadar, % 20'si ise 8 yaşından 17 yaşına kadar oluşmaktadır. Yani çocuğun eğitiminde erken yılların değeri büyüktür ve bu dönemde çocuğun yetenek ve becerilerini geliştirmek için ona rehberlik etmek, çocuğun doğru davranışlarını pekiştirmek gerekir. Bu da ancak en iyi bir şekilde planlanmış, sistemli bir okul öncesi eğitim ile olur.

Kırıkhan'da 2019-2020 eğitim öğretim yılının okul öncesi okullaşma oranı incelendiğinde 3-5 yaş grubundaki çocukların okullaşma oranı % 40, 5 yaş grubunun okullaşma oranı ise % 74 olduğu görülmektedir.

Hatay'da 2019-2020 öğretim yılı okul öncesi okullaşma oranları incelendiğinde, 3-5 yaş grubundaki çocukların okullaşma oranının % 41, 4-5 yaş grubu okullaşma oranının % 52 ve 5 yaş grubu okullaşma oranının ise % 76 olduğu görülmektedir. Bütün yaş gruplarında okul öncesi okullaşmada erkek çocukların oranı kız çocukların okullaşma oranından fazla olup bu fark en fazla olduğu yer 5 yaş grubunda grubudur. Beş yaş grubundaki erkek çocukların okullaşma oranı % 76 iken, kız çocukların okullaşma oranı % 75'dir (Tablo 4.4). Aynı eğitim-öğretim yılında, Türkiye'deki okul öncesi okullaşma oranları, Hatay ili ile hemen hemen aynı oranlardadır. Türkiye genelinde 3-5 yaş ve 4-5 yaş grubunun okullaşma oranı aynı yılın Hatay okullaşma oranına göre fazladır. Fakat 5 yaş grubu çocukların okullaşma oranı Türkiye geneline nazaran % 4 daha fazladır. Bu da gösteriyor ki aileler çocuklarını genel olarak 1. sınıfa başlamadan 1 sene önce okul öncesi eğitime göndermektedirler. Türkiye genelinde 3-5 yaş grubu çocukların okullaşma oranı % 42, 4-5 yaş grubu okullaşma oranı % 52 ve 5 yaş grubu okullaşma oranı ise % 71 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlar karşılaştırıldığında Hatay ilinin okul öncesi okullaşma oranlarının hem erkeklerde hem de kız çocuklarında ülke ortalaması ile hemen hemen aynı seviyededir. Bu oranlara bakıldığında, Hatay ilindeki ve Kırıkhan ilçesindeki okul öncesi eğitim kurumları, öğretmen sayısı ve il genelindeki dağılımının ihtiyaca cevap verdiğini söyleyebiliriz. Yine bu oranlardan hareketle Hatay geneli ve Kırıkhan ilçesinde ailelerin okul öncesi eğitiminin öneminin farkında olduğunu göstermektedir. Buradaki okullaşma oranları geçmişten günümüze ülkemizde, ilimizde ve ilçemizde arttığı gibi bundan sonra da sürekli artacaktır. Bunda eğitim politikalarının etkisi ve ailelerin her geçen gün daha da bilinçli olmasının yanında günümüz çocukların teknoloji çağında olduğumuzdan dolayı gerek televizyonlar gerek bilgisayarlar gerekse de tabletlerle sürekli iç içe olduklarından dolayı istedikleri her şeye anında ulaşabiliyorlar ve öğreniyorlar. Bunun sonucunda aileler çocuklarına okul öncesi etkinlikleri konusunda yetemediğini düşünüp okula yazdırma kararı alıyorlar.

Hatay ilçeleri ve Kırıkhan'daki okul öncesi eğitim kurumlarına bakacak olursak ilde toplam 75 anaokulu bulunmaktadır. Bu okullarda toplam 392 derslikte 11955 öğrenci eğitim-öğretim görmektedir. Antakya merkez ilçesi ve İskenderun'dan sonra en fazla okul Kırıkhan'da bulunmaktadır. İlçede 7 anaokulu bulunmaktadır. Toplam 34 derslikte 1202 öğrenci öğrenim görmektedir. En fazla öğretmene sahip olan ilçeler Antakya, İskenderun ve Kırıkhan'dır. Kırıkhan'da 58 anaokulu öğretmeni görev yapmaktadır (Şekil 4.4 ve 4.5).

Tablo 4.4

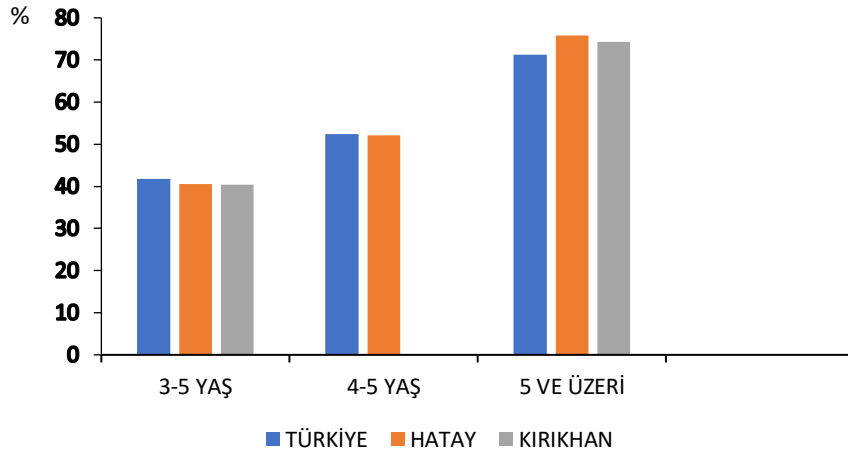
Türkiye, Hatay ve Kırıkhan'da Okul Öncesi Eğitimde Yaş Gruplarına Göre Okullaşma Oranları.

İdari Alan	Yaş Grubu	Okullaşma Oranı %		
		E	K	T
Türkiye	3 - 5	42,1	41,44	41,78
	4 - 5	52,82	51,99	52,41
	5 +	72,00	70,39	71,22
Hatay	3 - 5	41,08	39,99	40,55
	4 - 5	52,71	51,41	52,08
	5 +	76,88	74,76	75,85
Kırıkhan	3 - 5	40,55	41,15	40,35
	5 +	75,25	73,35	74,30

Kaynak: MEB Örgün Eğitim İstatistikleri (2020).

Şekil 4.6.

Türkiye, Hatay ve Kırıkhan ilçesinin Okul Öncesi Okullaşma Oranları.

Hatay'da okul öncesi öğrenci sayıları ile ilçelerin nüfusları ve şehirleşme oranları arasında paralellik vardır. Nitekim okul öncesi öğrenci sayıları en fazla olan ilçeler Antakya ve İskenderun'dur.

Araştırma sahasında son 5 eğitim-öğretim yılında okul öncesi kurumlarındaki öğretmen, öğrenci, derslik ve okul sayılarına bakılacak olursa:

Sayısı % 40 oranında artan anaokullarında öğrenci sayısı 630 kişiden 1202 kişiye yükselirken % 91 oranında artış göstermiştir. Bu artışa paralel olarak derslik sayısında % 79

oranında, öğretmen sayısında da % 76 oranında artışlar olmuştur. Buna göre, okul sayısı, öğretmen sayısı ve derslik sayısındaki artış oranları öğrenci sayısındaki artışların gerisinde kalmıştır. Okul başına öğrenci sayısı 126'dan, 171'e, öğretmen başına öğrenci sayısı 19'dan 21'e ve derslik başına öğrenci sayısı da 33'ten 35'e yükselmiştir. Bu durum araştırma sahasında okul, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayılarının her geçen yıl biraz daha artmış olduğunu göstermektedir. Görülüyor ki, nüfus artışına bağlı olarak öğrenci sayısındaki artışlar bu seyirde artmaya devam ederse, Kırıkhan'daki anaokulları, öğretmen ve derslik sayıları aynı oranda arttırılmadığı takdirde mevcut okullar daha kalabalık olacağından, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları da eğitim ve öğretimi zorlaştıracak ölçüde artış gösterecektir.

Tablo 4.5

Hatay'da Okul Öncesi Eğitimde Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları (2020).

İlçeler	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı		
				E	K	T
Altınözü	6	26	29	326	290	616
Antakya	16	92	147	1388	1522	2910
Arsuz	3	13	14	140	155	295
Belen	1	7	8	82	69	151
Defne	5	25	46	421	467	888
Dörtyol	7	42	50	500	542	1042
Erzin	3	11	17	173	150	323
Hassa	4	21	21	257	220	477
İskenderun	10	63	95	782	800	1582
Kumlu	2	8	12	130	109	239
Payas	1	8	16	139	150	289
Reyhanlı	4	12	35	480	400	880
Kırıkhan	7	36	58	621	581	1202
Samandağ	5	27	43	472	450	922
Yayladağı	1	3	5	75	64	139
Toplam	75	392	596	5986	5969	11955

Kaynak: Hatay İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü.

Araştırma sahasında 2015-2016 eğitim-öğretim yılından 2018-2019 yılına kadar geçen 4 yıllık süreçte okul, derslik öğretmen ve öğrenci sayılarında artışlar olurken, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında diğer değişkenlere rağmen öğrenci sayısı 1290 kişiden 1202 kişiye düşmüştür(Tablo 4.5). Bu düşüşte Kırıkhan'dan dışarıya olan özel sektör ve kamu çalışanı göçleri ile tüm Dünyayı etkisi altına almış olan Korona Virüs pandemisinin etkisinin olduğu kanaatindeyiz.

Akbulut (2008: 127), araştırma sahasında şehirleşme ve onun etkisiyle ortaya çıkan hızlı nüfus artışın bağlı olarak ilçe dışından gelen ve iş hayatında aktif olarak çalışan göçmen ailelerin çocuklarına bakıcı bulmakta zorlandıkları ya da buldukları bakıcılara karşı duydukları güvensizlik problemleri nedeniyle bu okulları tercih ettiklerini ifade etmektedir.

Öte yandan ilçede kadın nüfusun büyük bir kısmının çalışmadığı, eğitim sorunlarının yaşandığı, sosyal ve ekonomik yapının geri kaldığı kırsal yaşamın ağırlıklı olduğu yerlerde okul öncesi eğitime fazla önem verilememektedir. Bu durum, toplumda okul öncesi eğitiminin öneminin yeterince kavranamamasından kaynaklanmakta ve problem sadece adı geçen çevrelerle sınırlı kalmamaktadır. Nitekim başlangıçta çoğu çalışan kadın için okul öncesi eğitimin kreş sonrasında çocuklara bakımevi görevi üstlenen bir yer olarak görüldüğü de kabul edilmelidir.

Tablo 4.6

Kırıkhan İlçesi Okul Öncesi Eğitimde Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları.

Eğitim Öğretim Yılı	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı		
				E	K	T
2015-2016	5	19	33	304	326	630
2016-2017	6	22	38	487	515	1002
2017-2018	6	24	42	594	637	1231
2018-2019	7	34	54	628	662	1290
2019-2020	7	34	58	581	621	1202
Toplam	31	133	225	2594	2761	5355

Kaynak: Kırıkhan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü (2015-2020).

4.2.1.1. Kırıkhan'daki Okul Öncesi Eğitim Kurumları:

Kırıkhan ilçe merkezinde kendi ayrı binasında eğitim veren 7 tane okul öncesi eğitim kurumu vardır (Tablo 4.7).

Tablo 4.7

Kırıkhan İlçesindeki Okul Öncesi Eğitim Kurumları

Okul Adı	Mahalle	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
75.Yıl Anaokulu	Cumhuriyet	5	19	192
Toki Anaokulu	Mimar Sinan	6	12	579
Kırıkhan Anaokulu	Gazi	6	10	205
Bahçelievler Anaokulu	Bahçelievler	4	6	92
Bayrak Anaokulu	Mimar Sinan	6	10	178
15 Temmuz Şehitleri Anaokulu	Aydınlı	4	9	150
Hayrettin Parlar Anaokulu	Menderes	3	5	121

Kaynak: Kırıkhan MEM (2020).

75. Yıl Anaokulu

İlçe merkezinde Cumhuriyet mahallesinde bulunan okulda 36-69 aylık çocuklara eğitim öğretim verilmektedir. Kurum 20.10.1998 yılında eğitim-öğretim hayatına başlamıştır. İkili öğretim sistemi ile eğitim öğretim vermektedir. Okulda 19 öğretmen bulunmaktadır. 5 derslikte toplam 192 öğrenciye eğitim verilmektedir. Okulun tüm sınıflarında televizyon ve bilgisayar bulunmaktadır. Okulda ayrıca çocuk oyun parkı, basket potası, uygulama bahçesi, spor salonu ve yemekhane vardır (Fotoğraf 4.1).

Fotoğraf 4.1

Kırıkhan 75. Yıl Anaokulu (2020)

Kırıkhan TOKİ Anaokulu

İlçe merkezinde Mimar Sinan mahallesinde bulunan okulda 12 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim uygulanmaktadır. 6 derslikte toplam 579 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulun 1 yemekhanesi bulunmaktadır ve okul kalorifer ile ısınmaktadır. Toplam kalite yönetiminde okulun il birinciliği bulunmaktadır (Fotoğraf 4.2).

Fotoğraf 4.2

Kırıkhan Toki Anaokulu (2020)

Kırıkhan Anaokulu

İlçe merkezinde Gazi mahallesinde bulunan okulda 10 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim sistemi uygulanmaktadır. 6 derslikte toplam 205 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 yemekhane ve 1 konferans salonu bulunmaktadır. Okul kalorifer ve klima ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.3).

Fotoğraf 4.3

Kırıkhan Anaokulu (2020)

İstiklal Anaokulu

İlçe merkezinde Bahçelievler mahallesinde bulunan okulda 6 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim uygulanmaktadır. 4 derslikte toplam 92 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 yemekhane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.4).

Fotoğraf 4.4

Kırıkhan İstiklal Anaokulu (2020)

Bayrak Anaokulu

İlçe merkezinde Mimar Sinan Mahallesinde bulunan okulda 10 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim uygulanmaktadır. 6 derslikte toplam 178 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane konferans salonu, 1 tane oyun odası ve 1 tane de yemekhane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

15 Temmuz Şehitleri Anaokulu

İlçe merkezinde Aydınli mahallesinde bulunan okulda 9 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim uygulanmaktadır. 4 derslikte toplam 150 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 yemekhane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.5).

Fotoğraf 4.5

15 Temmuz Şehitleri Anaokulu (2020)

H. Hayreddin Parlar Anaokulu

İlçe merkezinde Menderes mahallesinde bulunan okulda 5 öğretmen görev yapmaktadır. İkili öğretim uygulanmaktadır. 3 derslikte 121 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulun 1 tane yemekhanesi bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

4.2.2. İlköğretim Seviyesi İlkokul Kademesi

30 Mart 2012 tarih ve 6287 sayılı “İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile önceki sekiz (8) yıllık kesintisiz ilköğretim, yeni getirilen 4+4+4 sistemi ile on iki (12) yıla çıkarılmış ve Türkiye’de eğitim ve öğretim kademelere bölünmüştür (TBMM, 2012: m.2 ve m.10). Bu kademelerin ilk basamağı da ilköğretim seviyesinin ilk dört yıllık süresini kapsayan ilkokul kademesi olmuştur (TBMM, 2012: m.2).

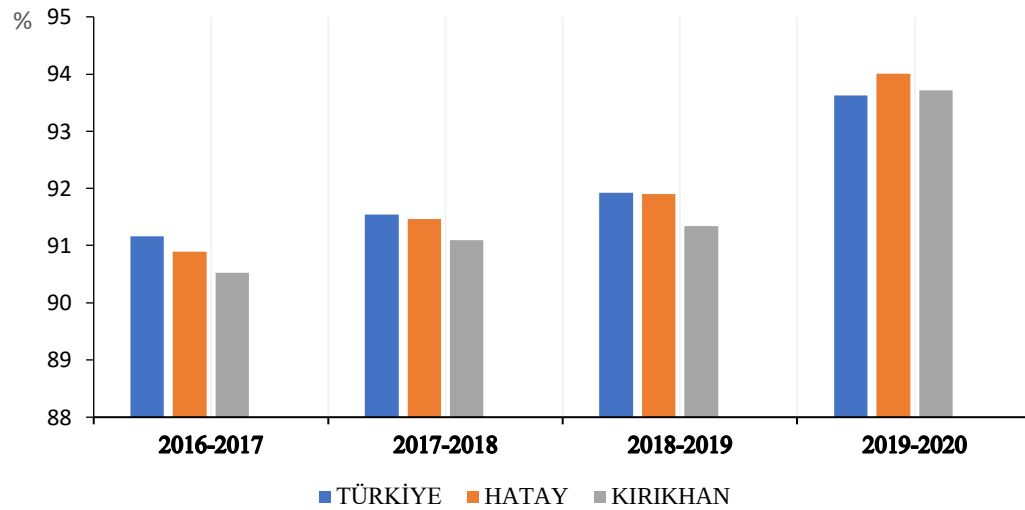
On iki (12) yıllık zorunlu kademeli eğitimin üç kademesinden ilki olan ilkokul seviyesi, dört (4) yıllık bir süreyi (1. 2. 3. ve 4. sınıf) kapsamaktadır. Esasen ilkokula (zorunlu eğitime) başlama yaşı yeni düzenleme ile Türk Milli Eğitim Sistemi'nin iki temel Kanunu olan 222 sayılı “İlköğretim ve Eğitim Kanunu” ile 1739 sayılı “Milli Eğitim Temel Kanunu”nda önceki düzenlemeye göre bir farklılık yapılmamış, sadece iki kanun arasında paralellik sağlanmıştır. Her iki kanunda da aynı şekilde düzenlenen 5 yaşını o yılın Eylül ayı sonunda dolduran öğrenciler ilkokula başlar hükmü gereğince, 2012-2013 öğretim yılından itibaren esasen 30 Eylül 2012 tarihi itibarıyla 60 (5 yaş) ayını dolduran çocukların ilkokula başlamaları gerekmektedir hükmüne yer verilmiştir. Ancak kamuoyunda yaşanan yoğun tartışmalar, talepler ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın değerlendirmeleri sonucunda Eylül sonu itibarıyla 66 ayını dolduran çocukların ilkokula kayıt yaptırmasına bakanlık tarafından karar verilmiştir (MEB, 2012b: 14).

2016-2017 eğitim-öğretim yılında Türkiye ortalaması, Hatay ve Kırıkhan'da ilköğretim kademesinde okullaşma oranları erkek ve kız öğrencilerde yaklaşık % 91 oranındadır. Diğer yıllarda da okullaşma oranında erkek ve kız öğrenci oranları birbirine yakın değerler göstermektedir (Tablo 4.7 ve Şekil 4.6). Buna göre araştırma sahasındaki okullaşma oranları, il ve Türkiye ortalamaları ile paralellik göstermektedir. Dolayısıyla karşılaştırılan bu idari alanlar arasında okullaşma oranında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Okullaşma oranları ülke genelinde sürekli artış göstermektedir. Bu verilere göre, her geçen yıl eğitim öğretime daha da önem verildiği görülmektedir. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü stratejik plana göre 2023 yılı sonuna kadar ilçedeki ilköğretim okullaşma oranı yüzde yüz olarak hedeflenmiştir.

2019-2020 eğitim-öğretim yılında Hatay'da 6-9 yaş aralığında toplam 161931 öğrenciye ilkokul eğitim ve öğretimi verilmektedir. Bu öğrencilere toplam 555 ilkokulun 6585 dersliğinde, 7150 öğretmen tarafından eğitim-öğretim hizmetleri verilmiştir. İl genelinde derslik başına düşen öğrenci sayısı 25'dir. Derslik başına düşen öğrenci sayısının en düşük olduğu ilçe 16 öğrenci ile Arsuz, en fazla olduğu ilçe ise 35 öğrenci ile Kırıkhan'dır. Nüfusun ve 6-9 yaş aralığındaki öğrenci sayısının fazla olduğu ilçelerde derslik başına düşen öğrenci sayıları nispeten fazladır (Antakya 30, İskenderun 27, Kırıkhan 35, ...vb) (Tablo 4.8). Bu yılda ülkemizde derslik başına düşen öğrenci sayısı ortalaması 16'dır (MEB. 2020). Bu veriye göre Hatay il ortalaması ve Kırıkhan ilçesinde derslik başına düşen öğrenci sayısı ülke ortalamasının iki katı ve üstünde kalmıştır. Ülke ortalaması ile aynı olan tek ilçe ise Arsuz'dur. Bu bulgu, Hatay'da okul ve dersliklerin açık ara yetersiz olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.8.*Türkiye, Hatay ve Kırıkhan'da İlköğretim Okullaşma Oranları*

İdari Alan	Öğretim Yılı	Okullaşma Oranı %		
		E	K	T
Türkiye	2016-2017	91,08	91,24	91,16
	2017-2018	91,42	91,68	91,54
	2018-2019	91,78	92,08	91,92
	2019-2020	93,74	93,49	93,62
Hatay	2016-2017	90,86	90,92	90,89
	2017-2018	91,34	91,6	91,47
	2018-2019	91,86	91,95	91,9
	2019-2020	94,15	93,85	94,01
Kırıkhan	2016-2017	90,37	90,65	90,52
	2017-2018	90,94	91,26	91,1
	2018-2019	91,20	91,48	91,34
	2019-2020	93,85	93,59	93,72

Kaynak: MEB Örgün Eğitim İstatistikleri (2020).**Şekil 4.7***Türkiye, Hatay ve Kırıkhan'da ilköğretim okullaşma oranları (2016-2020).*

Öğretmen başına düşen öğrenci sayısına bakılacak olursa, Türkiye’de ortalama 19 öğrenci olan bu değer, Hatay’da 23, Kırıkhan’da ise 25’tir. Bu veriler de bize Hatay ve Kırıkhan’da öğretmen sayılarının yetersiz olduğunu göstermektedir (Tablo 4.8).

Tablo 4.9*Hatay’da İlkokul Seviyesinde Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları (2020).*

İlçeler	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı		
				E	K	T
Altınözü	38	475	371	3926	3713	7639
Antakya	90	1409	1711	21093	20798	41891
Arsuz	43	417	339	3220	3334	6554
Belen	16	167	165	1631	1678	3309
Defne	45	551	551	5946	5817	11763

Dört Yol	28	460	511	5815	5903	11718
Erzin	17	184	186	2067	1948	4015
Hassa	43	307	294	2869	2772	5641
İskenderun	45	743	836	9963	10138	20101
Kırıkhan	51	476	571	6518	6318	12836
Kumlu	14	90	87	879	808	1687
Payas	10	154	178	2108	2048	4156
Reyhanlı	48	478	654	8269	8395	16664
Samandağ	43	524	510	5109	5289	10398
Yayladağı	24	150	186	1733	1826	3559
Toplam	555	6585	7150	81146	80785	161931

Kaynak: Kırıkhan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü.

Araştırma sahamızın son beş yılın eğitim öğretim tablosuna bakılacak olursa, öğrenci ve öğretmen sayılarında yıllık belirli bir artış olurken, okul sayıları sabit kaldığından derslik sayılarında azalma vardır. Bu sebeple her geçen yıl derslik sayısındaki azalma ve öğrenci sayılarındaki artıştan dolayı Kırıkhan’da derslik başına düşen öğrenci sayısında da sürekli bir artış vardır. Bu tabloya göre Kırıkhan’a son 5 yılda yeni bir okul yapılmamış, mevcut okullarla eğitim-öğretime devam edilmiştir. Her yıl öğretmen ve öğrenci sayıları belirli oranda arttığından öğretmen başına düşen öğrenci sayıları fazla değişmemiştir (Tablo 4.8).

Tablo 4.10

Kırıkhan’da İlkokullarda Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları (2015-2020).

Eğitim-Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı		
				E	K	T
2015-2016	51	509	517	5613	5578	11191
2016-2017	51	520	522	5540	5635	11175
2017-2018	50	499	546	6078	6119	12197
2018-2019	50	481	560	6267	6374	12641
2019-2020	51	476	571	6518	6318	12836
Toplam	51	476	571	6518	6318	12836

Kaynak: Kırıkhan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü.

4.2.2.1. Kırıkhan’daki İlkokullar:

Kırıkhan ilçesinde 16 tane merkezde 33 tane kırsal mahallerde olmak üzere toplam 49 tane ilkokul bulunmaktadır (Tablo 4.11).

Tablo 4.11

Kırıkhan İlçesindeki İlkokullar

Okul Adı	Mahalle	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
İÇADA İSKÂNİ İÖ	İçada İskânı	2	2	23
ATATÜRK İÖ	Yeni Mahalle	18	35	740
ÇİLOĞLAN İÖ	Çiloğlan	2	3	27
KARATAŞ İÖ	Karataş	11	12	169
KAYMAKAM HASAN ZENGİNALP İÖ	Cumhuriyet	19	28	493
MUHAMMET ÇALIŞLAR İÖ	Mimar Sinan	22	30	632
KURTLUSOĞUKSU İÖ	Kurtlusoguksu	16	17	212

BEKTAŞLI İÖ	Bektaşlı	5	6	55
ABALAKLI İÖ	Abalaklı	5	6	66
KAZKELİ İÖ	Kazkeli	5	7	72
5 TEMMUZ İÖ	Cumhuriyet	29	39	786
KARADURMUŞLU İÖ	Karadurmuşlu	9	15	228
KALATEPE İÖ	Kalatepe	6	6	129
CEMAL GÜRSEL İÖ	408 Evler	19	27	596
BAŞPINAR İÖ	Başpınar	10	5	110
TAYFUR ATA SÖKMEN İÖ	Cumhuriyet	24	47	1312
YALANGOZ İÖ	Yalangoz	5	7	75
ŞEHİTAHMET SAYLAK İÖ	Mimar Sinan	20	26	835
GAZİ İÖ	Alparslan	8	11	89
İMECE İÖ	İmece	5	5	81
CEYLANLI İÖ	Ceylanlı	9	12	118
ÖZKIZILKAYA İÖ	Özkızılkaya	5	4	55
FATİH SULTAN MEHMET İÖ	Bahçelievler	12	17	347
100.YIL İÖ	Alsancak	16	34	718
CAMUZKIŞLASI İÖ	Camuzkişlası	6	8	112
YÜKSEL ACUN İÖ	Fatih	20	26	476
GENERAL ŞÜKRÜ KANATLI İÖ	Menderes	10	21	252
MEHMET AKİF İÖ	Barbaros	27	34	727
BAHÇELİEVLER İÖ	Bahçelievler	13	18	313
KODALLI İÖ	Kodallı	8	6	71
BALDIRAN İÖ	Baldıran	10	5	78
ÇAMSARI İÖ	Çamsarı	8	8	90
KARAÇAĞIL İÖ	Karaçağıl	8	8	119
ÇATALTEPE İÖ	Çataltepe	3	4	56
CUMHURİYET İÖ	Aydınlı	29	55	838
DELİBEKİRLİ İÖ	Delibekirli	4	6	56
MURATPAŞA KIZILKAYA İÖ	Kızılkaya	10	3	49
İÇADA İÖ	İçada	2	2	23
GÜVENTAŞI İÖ	Güventaşı	3	3	32
CAMUZKIŞLASI MECCOBASI İÖ	Camuzkişlası	5	6	73
ÖZYÖRÜK İÖ	Özyörük	9	13	246
GÖLBAŞI İSKAN İÖ	Gölbaşı İskanı	11	12	314
ÖZSOĞUKSU İÖ	Özsoğuksu	2	4	30
SAYLAK İÖ	Saylak	5	7	83
ŞEHİT GÜLŞAH GÜLER İÖ	Yeni Mahalle	20	26	569
DEMİRKONAK İÖ	Demirkonak	5	6	104
BALARMUDU İÖ	Balarmudu	2	2	29
MURATPAŞA İÖ	Muratpaşa	3	3	35
GÜVENTAŞI BAYTARLI İÖ	Güventaşı	1	2	23

Kaynak: Kırıkhan MEM (2020).

İçada İskânı İlkokulu

İlçe merkezine 6 km uzaklıkta İçada İskânı köyünde bulunan okulda ikili öğretim ile eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 4 derslikte 25 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 2 öğretmen görev yapmaktadır. Okul köy okuludur. Spor salonu atölye vs. bulunmamaktadır.

Atatürk İlkokulu

İlçe merkezinde Yenimahalle’de yer alan okulda 35 öğretmen bulunmaktadır. Okul 1964 yılında eğitim-öğretime 7 derslik ile başlamıştır. 2005 yılında eski bina yıkılarak 16 derslikli yeni bina yapılmıştır. İkili öğretim uygulanmaktadır. Şu an okulda 18 derslik ile 740

öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 32 tane akıllı tahta mevcuttur. Okul kalorifer ile ısınmaktadır. Merkezde bulunmasına ve büyük olmasına rağmen eğitim öğretim donanımı yetersizdir. Okul şu an tadilat halindedir.

Çiloğlan İlkokulu

İlçe merkezine 7 km uzaklıkta Çiloğlan köyünde olan 3 öğretmenli bir köy okuludur. Okulda 2 tane derslikte 27 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Tam gün eğitim uygulanmaktadır. Okul soba ile ısınmaktadır.

Karataş İlkokulu

İlçe merkezine 2 km uzaklıkta Karataş mahallesinde bulunan okulda 12 öğretmen görev yapmaktadır. Okul 1944 yılında 4 derslikle hizmete açılmıştır. 1996 yılında ek olarak 7 derslik daha yapılmıştır ve o tarihten bu zamana kadar 11 derslikle hizmet vermektedir. Öğretim şekli ikili öğretimdir. Okulda 169 öğrenci eğitim-öğretim almaktadır. Okulun 1 tane yemekhanesi bulunmaktadır ve okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Kaymakam Hasan Zenginalp İlkokulu

İlçe merkezinde Cumhuriyet mahallesinde bulunan okulda 28 öğretmen bulunmaktadır. Okul tam gün eğitim vermektedir. Okulda 19 derslik bulunmaktadır ve toplam 493 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Muhammet Çalışlar İlkokulu

İlçe merkezinde Mimar Sinan mahallesinde bulunan okul 1987-1988 eğitim-öğretim döneminde 6 derslik ile A blok binası hizmet vermeye başlamıştır. 1995-1996 eğitim öğretim yılında sekiz yıllık zorunlu eğitime geçmiş bu sebeple B blok Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılarak 1996 -1997 eğitim öğretim yılında hizmete girmiştir. Öğrenci sayısındaki artış nedeniyle 2005 yılında okul idaremizin talebi üzerine ek derslik ihtiyacımız belirtilmiş ve 2006 -2007 yılında sekiz derslikli C blok ek bina yapılarak ihtiyacı karşılamak üzere eğitim ve öğretime sunulmuştur. 2007-2008 eğitim öğretim yılının haziran ayında Milli Eğitim Bakanlığının gönül projesi kapsamında Iğdır ilinden gelen misafir öğrencilerini gezdirirken İskenderun ilçesi Arsuz beldesinde bu öğrencilerden birini boğulmak üzereyken kurtaran ancak kendisini kurtaramayarak eğitim şehidi olan Muhammet Çalışlar'ın ismi 2008-2009 öğretim yılında okulumuza isim olarak verilmiş ve okulumuzun ismi Belediye ilköğretimden ;Muhammet Çalışlar ilköğretim okulu olarak değiştirilmiştir. 30 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim uygulanmaktadır. 22 derslikte toplam 632 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okul kaloriferle ısınmaktadır (Fotoğraf 4.6).

Fotoğraf 4.6

Muhammet Çalışlar İlkokulu (2020)

Kurtlusoğuksu İlkokulu

İlçe merkezine 4 km uzaklıkta Kurtlusoğuksu köyünde bulunan okul 1970 yılında 1 derslikle hizmete açılmıştır. 1983 yılında 3 derslik 1994 yılında 5 derslik ile devam etmiştir. 2009 yılından bu yana yeni binada 16 derslikle hizmet vermektedir. Okulda 212 öğrenci eğitim öğretim görmektedir. Okulda 17 öğretmen görev yapmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Bektaşlı İlkokulu

İlçe merkezine 20 km uzaklıktaki Bektaşlı köyünde olan okulda 6 öğretmen görev yapmaktadır. Okul tam gün eğitim vermektedir. Okulda 5 derslikte toplam 55 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulun 1 kütüphanesi vardır. Okul 2 tane lojmana sahiptir ve kalorifer ile ısınmaktadır.

Abalaklı İlkokulu

İlçe merkezine 8 km uzaklıktaki Abalaklı köyünde bulunan okul 1953 yılında 1 derslikle hizmete açılmıştır. Öğrenci sayısının artması üzerine 1970 yılında ek bina yapılarak 2 derslik daha eklenmiştir. Şimdilerde 5 derslikte toplam 66 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okul soba ve klima ile ısınmaktadır. Okulun 2 tane lojmanı bulunmaktadır ve lojmanların ikisinde de okul öncesi eğitim verilmektedir.

Kazkeli İlkokulu

İlçe merkezine 17 km uzaklıkta Kazkeli köyünde bulunan okulda 7 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda tam gün eğitim verilmektedir. 5 derslikte toplam 72 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane yemekhane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Karadurmuşlu İlkokulu

İlçe merkezine 2 km uzaklıkta Karadurmuşlu köyünde bulunan okulda 15 tane öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 9 derslikte toplam 228 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır. Okulda 1 tane oyun odası bulunmaktadır. Çeşitli yıllarda okul fen lisesine sağlık lisesine polis kolejine ve çeşitli liselere öğrenci kazandırmıştır.

Kaletepe İlkokulu

İlçe merkezine 27 km uzaklıkta Kaletepe köyünde bulunan okulda toplam 6 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 6 derslikte toplam 129 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

408 Evler İlkokulu

İlçe merkezinde bulunan okul Trabzonluların oturduğu mahalle olan 408 evler mahallesindedir. Okulda 27 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal eğitim uygulanmaktadır. 19 derslikte toplam 596 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane fen laboratuvarı 1 tane bilgisayar sınıfı ve 1 tane kütüphane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır. Fiziki donanımları yeterli düzeyde olup okulun akademik başarısı da yüksektir. Okulun binası şu an tadilatadır.

Başpınar İlkokulu

İlçe merkezine 18 km uzaklıkta Başpınar köyünde bulunan okulda 5 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 10 derslikte toplam 110 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane yemekhane bulunmaktadır. Kros ve yüzme yarışmalarında il ve Türkiye dereceleri vardır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

5 Temmuz İlkokulu

İlçe merkezinde Cumhuriyet mahallesinde bulunan okulun mazisi 1920’li yıllara dayanmaktadır. O zamanlar üstü sazlarla çevrili 3 derslikle eğitim veren bir kurumdur. O zamanki adı ‘‘NUMUNE İLKOKULU’’ dur. 1923 yılında kaymakamlığın Belen’den Kırıkhan’a taşınması ile öğrenci sayıları artmış ve 2 derslik daha yapılmıştır. Rüzgârın çok fazla olmasından dolayı sazlar sürekli uçtuğu için ‘‘DARA’’ sinemasının kiremitleri elden ele

taşınarak okul için kullanılmıştır(1935). 5 Temmuz 1939 yılında Kırıkhan düşman işgalinden kurtulduktan sonra adı “5 Temmuz İlkokulu” olmuştur ve o tarihten beri aynı ismi taşımaktadır. 1964-1965 ders yılının sonunda yeni okul inşaatının yapımına başlanmıştır.

1966 yılının OCAK ayında da tedrisata başlamıştır. 1992-1993 Eğitim- Öğretim yılında okulumuz ilköğretim oldu. 2016-2017 Eğitim öğretim yılında ise okulumuz İlkokul olarak normal eğitime geçmiştir. Şu an okulda 39 öğretmen bulunmaktadır. 29 derslikte toplam 786 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane fen laboratuvarı bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır. Fiziki şartları yetersiz olmasına rağmen Kırıkhan’ın rağbet edilen ve başarılı okullarından birisidir. Okulun binası eski olduğundan yıkılmıştır. Buradaki öğrenciler Mimar Sinan Ortaokulu binasında eğitim görmektedir (Fotoğraf 4.7).

Fotoğraf 4.7

5 Temmuz İlkokulu (2020).

75.Yıl İlkokulu

İlçe merkezinde Cumhuriyet mahallesinde bulunan okul 1998 yılında 3 katlı bina ve 11 derslikle eğitim öğretime açılmıştır. Mahalleye sürekli yeni evler yapılması ve okulun başarılı bir okul olması sebebiyle çok fazla öğrenci olmuş ve artık ihtiyaca cevap veremediği için 2017 yılında yıkılarak yerine 24 derslikli yeni bina yapılmıştır. Yeni bina 2019 yılında Tayfur Ata Sökmen İlkokulu olarak eğitim öğretime başlamıştır. Okulda birer tane müzik sınıfı, resim sınıfı, fen laboratuvarı, atölye- işlik sınıfı, çok amaçlı salon, spor salonu ve kütüphane bulunmaktadır. Okulda 47 öğretmen görev yapmaktadır. 1312 tane öğrenci eğitim- öğretim almaktadır (Fotoğraf 4.8)

Fotoğraf 4.8

Tayfur Ata Sökmen İlkokulu (2020).

Yalangoz İlkokulu

İlçe merkezine 17 km uzaklıkta Yalangoz köyünde bulunan okulda 7 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 5 derslikte toplam 75 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 yemekhane ve 1 tane de kütüphane bulunmaktadır. Okul hem kalorifer hem de soba ile ısınmaktadır.

Şehit Ahmet Saylak İlkokulu

İlçe merkezinde Mimar Sinan mahallesinde bulunan okulda 26 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 20 derslikte toplam 835 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda birer tane spor salonu, revir, BT sınıfı, Fen laboratuvarı ve kütüphane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır. Bu okul halk arasında TOKİ İlkokulu olarak bilinmektedir (Fotoğraf 4.9)

Fotoğraf 4.9

Şehit Ahmet Saylak İlkokulu

Gazi İlkokulu

İlçe merkezinde Alparslan mahallesinde bulunan okulda 11 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 8 derslikte toplam 89 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. İlçe merkezinde bulunmasına rağmen fiziki donanımı yetersizdir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

İmece İlkokulu

İlçe merkezine 6 km uzaklıkta Kurtlusöğüksu mahallesinde bulunan okulda 5 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim sistemi uygulanmaktadır. 5 derslikte toplam 81 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane yemekhane bulunmaktadır. Okulun 1 tane lojmanı bulunmaktadır fakat bu lojman sonradan sınıfa dönüştürülüp ana sınıfı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Okul soba ve klima ile ısınmaktadır.

Ceylanlı İlkokulu

İlçe merkezine 8 km uzaklıkta Ceylanlı köyünde bulunan okulda 12 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim sistemi uygulanmaktadır. 9 derslikte toplam 118 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane fen laboratuvarı ve 1 tane de konferans salonu bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.10).

Fotoğraf 4.10

Ceylanlı İlkokulu (2020)

Özkızılkaya İlkokulu

İlçe merkezine 17 km uzaklıkta Özkızılkaya köyünde bulunan okulda 4 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim sistemi uygulanmaktadır. 5 derslikte toplam 55

öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. İlkokul-Ortaokul öğrencilerinin binası ortaktır. Okulda 1 yemekhane ve 1 kütüphane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Fatih Sultan Mehmet İlkokulu

İlçe merkezinde Bahçelievler mahallesinde bulunan okul 1990 yılında 5 derslikle eğitim-öğretime başlamıştır. Öğrenci mevcudunun artması ve kesintisiz 8 yıllık eğitime geçiş nedeniyle yeni binaya ihtiyaç duyulduğundan 2005 Yılında 4 derslikli 2. bina yapılmıştır. 2010-2011 eğitim öğretim yılından itibaren anasınıfı açılmıştır ve iki şube olarak hizmet vermeye devam etmiştir. Okulun alım bölgesine yeni yerleşim yerleri yapıldığından 4 derslik olan binanın üzerine ilave Haziran 2012 tarihinde 8 derslik yapımına başlanmış ve 2012-2013 eğitim öğretim yılında öğrencilerin hizmetine sunulmuştur. Okulda 17 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim sistemi uygulanmaktadır. 12 derslikte toplam 347 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Fiziki şartlar olarak yetersiz bir okuldur. Okul kalorifer ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.11).

Fotoğraf 4.11.

Fatih Sultan Mehmet İlkokulu (2020).

100. Yıl İlkokulu

İlçe merkezinde Alsancak mahallesinde bulunan okulda 34 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim sistemi uygulanmaktadır. 16 derslikte toplam 718 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane kütüphane bulunmaktadır. Okul klima ve kalorifer ile ısınmaktadır. İlçe merkezinde olmasına rağmen fiziki donanımları yetersizdir (Fotoğraf 4.12).

Fotoğraf 4.12

100. Yıl İlkokulu (2020)

Camuzkışlası İlkokulu

İlçe merkezine 25 km uzaklıkta Camuzkışlası köyünde bulunan okulda 8 öğretmen görev yapmaktadır. 6 derslikte toplam 112 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda ikili öğretim sistemi uygulanmaktadır. Okulda 1 kütüphane, 1 BT sınıfı ve ayrıca 3 tane de lojmanı bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır. Köy okulu olmasına rağmen fiziki donanımı yeterli düzeydedir.

Öğretmen Yüksel Acun İlkokulu

İlçe merkezinde Fatih Mahallesinde bulunan okulda 26 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim uygulanmaktadır. 20 derslikte toplam 476 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul merkezde olmasına rağmen fiziki donanımı yok denecek kadar azdır. Okul klima ve kalorifer ile ısınmaktadır.

General Şükrü Kanath İlkokulu

İlçe merkezinde Menderes mahallesinde bulunan okul 1976 yılında 3 derslikle eğitim-öğretime başlamıştır. 1978 yılında yapılan C bloğunda 1 derslik, 1 idare odası ve 1 öğretmenler odası bulunmaktadır. Okul 1997-1998 yılında ilköğretime dönüşmüştür. 2000 yılında 2 katlı 12 derslikli B bloğu yapılmıştır. . 2006 - 2007 yılında A Blok binası 540 m² yerleşim alanında bodrum + 3 katlı olarak Dünya Bankası Fonu ile Türkiye 'de yapılmış olan 100 proje okuldan biri olarak eğitim öğretime başlamıştır. A Blok binasında 8 derslik, 1 laboratuvar, sığınak, özürlü bireyler için eğimli rampa yolu ile asansör bulunmaktadır. Okulda

21 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 10 derslikte toplam 252 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane konferans salonu bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Mehmet Akif İlkokulu

İlçe merkezinde Barbaros mahallesinde bulunan okul 1960 yılında Barbaros Mahallesinde Devrim İlkokulu adı ile eğitim ve öğretime başlamıştır. 1980 yılında ismi değiştirilerek Mehmet Akif İlkokulu olarak eğitime devam etmiştir. 1993 yılına kadar eski binasında hizmet veren okul, aynı yıl yeni binanın yapılması ile 1. kademe ve 2. kademe öğrencileri ayrı binalarda hizmet vermeye devam etmiştir. 1'i rehber öğretmen olmak üzere toplam 34 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim sistemi uygulanmaktadır. 27 derslikte toplam 727 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.13).

Fotoğraf 4.13

Mehmet Akif İlkokulu (2020)

Bahçelievler İlkokulu

İlçe merkezinde Bahçelievler mahallesinde bulunan okulda 18 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal eğitim sistemi uygulanmaktadır. 13 derslikte toplam 313 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Kodallı İlkokulu

İlçe merkezine 8 km uzaklıkta Kodallı köyünde bulunan okulda 6 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim sistemi uygulanmaktadır. 8 derslikte toplam 71 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane yemekhane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Baldıran İlkokulu

İlçe merkezine 9 km uzaklıkta Baldıran köyünde bulunan okulda 5 öğretmen görev yapmaktadır. İlkokul Ortaokul öğrencileri aynı binada eğitim görmektedir. Okulda normal öğretim sistemi uygulanmaktadır. 5 derslikte toplam 78 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane yemekhane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Çamsarı İlkokulu

İlçe merkezine 14 km uzaklıkta Çamsarı köyünde bulunan okul 1952-1953 Eğitim Öğretim yılında İlkokul olarak hizmete girmiş olup 1993 yılına kadar Eğitim Öğretim hizmeti, verilmiştir. Eski binanın kullanılamaz hale gelmesinden dolayı 1993 yılında yeni bina yapılmış yeni binada Eğitim Öğretim hizmetleri sürdürülmüş. Eski bina ise yıkılarak okul bahçesi genişletilmiştir. 1997/1998 Eğitim Öğretim yılında Çamsarı İlköğretim Okulu olarak faaliyetine devam etmiş. 2012/2013 Eğitim Öğretim yılından itibaren Çamsarı İlkokulu-Ortaokulu Müdürlüğü olarak günümüze kadar Eğitim Öğretim faaliyetine devam etmektedir. 8 öğretmen görev yapmaktadır. 8 derslikte toplam 90 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 yemekhane bulunmaktadır ve 1 tane lojman bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Karaçağıl İlkokulu

İlçe merkezine 9 km uzaklıkta Karaçağıl köyünde bulunan okul 1960 yılında eğitim öğretime başlamıştır. 2014 yılına kadar aynı bina kullanılmış ve 2014 yılında yıkılarak yeni bina yapılmıştır. 1985 ve 1993 yıllarında ikişer derslik yapılmıştır. Taşınalı eğitim yapan okula Alibeyçağılı, Karamankaşı, Güzelce, Karaelmaslı ve Arpalı köylerinden öğrenciler bu okulda eğitim görmektedir. Okulda 8 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim sistemi uygulanmaktadır. 8 derslikte toplam 119 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 kütüphane ve 1 yemekhane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Cumhuriyet İlkokulu

İlçe merkezinde Aydınli Mahallesinde bulunan okulda toplam 55 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 29 derslikte 838 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 kütüphane 1 fen laboratuvarı 2 tane çok amaçlı salon 1 tane müzik sınıfı 1 resim sınıfı 1 tane toplantı salonu ve 1 tane de konferans salonu bulunmaktadır.

Fiziki donanımları çok iyi olan bir okuldur. Okul kalorifer ile ısınmaktadır. Okul şu an tadilatıdadır.

Çataltepe İlkokulu

İlçe merkezine 7 km uzaklıkta Çataltepe köyünde bulunan okulda 4 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. Okul birleştirilmiş sınıftır. 3 derslikte toplam 56 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul soba ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.14).

Fotoğraf 4.14

Çataltepe İlkokulu (2020)

Delibekirli İlkokulu

Okul ilk defa 1941 yılında zamanın kaymakamının da bizzat çatısını yaptığı Dere İlkokulu ile eğitim ve öğretime başlamıştır. Daha sonra 1970 li yıllarda Tepe, Çamseki, Yılanlı İlkokulları açılmıştır. 1995 yılında mevcut olan İlköğretim Okulu binasının 5 derslik olan bölümü, 1999 yılında da 3 derslik olan bölümleri yapılmış olup diğer okullar taşınalı olarak buraya aktarılmıştır. Fakat 1995–1996 eğitim-öğretim yılında İlköğretim olarak açılamamıştır. Nitekim 1996–1997 Yılında kaymakam H.EREN beyinde çabaları ile Delibekirli İlköğretim Okulu olarak faaliyete geçmiştir. 2012–2013 Öğretim yılından itibaren 4+4+4 Eğitim kanunu (6287 sayılı kanun) ile okul ilkokul ve ortaokul olarak ayrılmış olup, aynı binada normal eğitime devam ederken okulun depreme dayanıksız çıkması ve yıkılması sonucunda 7 km uzaklıktaki Karataş İlkokuluna bütün öğrenciler taşınarak sabahçı olarak

eğitim-öğretimlerine devam etmeye başlamıştır. Okul yapılıncaya kadar tekrar normal eğitime dönecektir.

Muratpaşa Kızılkaya İlkokulu

İlçe merkezine 18 km uzaklıkta Kızılkaya köyünde bulunan okul 1964 yılında Muratpaşa Köyü İlkokulu olarak faaliyete girmiştir. 2 Derslik ve 2 öğretmenle eğitim ve öğretime başlamıştır. Okulun açıldığı yıl 73 öğrenci ile eğitim-öğretime başlamıştır. 1992’de okula 6 derslikten oluşan ek bir bina yapılmış ve çevre köy öğrencilerinin geldiği taşıma merkezi haline getirilmiştir. 1992 yılından itibaren okulun mevcudu 300 öğrenci sınırını aşmıştır. Okulun bulunduğu Kızılkaya Mahallesi sürekli göç veren bir mahalle olması ve taşınmalı öğrencilerin bulundukları yerlerde okula başlamaları sebebi ile öğrenci sayısında her yıl belli oranlarda düşüşler meydana gelmiştir.

Okul 2012–2013 Eğitim Öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığın 4+4+4 Zorunlu Eğitim uygulamasından dolayı Muratpaşa Kızılkaya İlkokulu ve Muratpaşa Kızılkaya Ortaokulu olmak üzere aynı bahçede eğitim-öğretime devam etmektedir.

Okulda şimdi 3 öğretmen görev yapmaktadır. 10 derslik vardır. 49 tane de ilköğrencisi bulunmaktadır. Okulda 1 tane oyun odası bulunmaktadır. Soba ve klima ile ısınmaktadır.

İçada İlkokulu

İlçe merkezine 8 km uzaklıkta İçada köyünde bulunan okulda 2 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 2 derslikte 23 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul soba ile ısınmaktadır.

Güventaşı İlkokulu

İlçe merkezine 8 km uzaklıkta Güventaşı köyünde bulunan okulda 3 öğretmen görev yapmaktadır. 2015 yılında yeni bina yapılmış ve bu tarihten beri bu binada eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 3 derslikte toplam 32 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul soba ile ısınmaktadır.

Camuzkışlası Meccobası İlkokulu

İlçe merkezine 24 km uzaklıkta bulunan okulda 6 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 5 derslikte toplam 73 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Özyörük İlkokulu

İlçe merkezine 5 km uzaklıkta Özyörük mahallesinde bulunan okul 1988 yılında üç derslikli Özyörük Köyü İlkokulu olarak eğitim-öğretime başlamıştır. 1995 yılında köy ilçeye bağlandığı için Özyörük İlköğretim Okulu adını almıştır. 1988 yılında yapılan bina yıkılarak, 2000 yılında dört derslikli yeni bina yapılmıştır. 2006 yılında kat ilavesi yapılarak dört derslik daha ilave edilmiştir. Okulda anasınıfı için derslik olmadığından okul lojmanı dersliğe çevrilmiş ve anasınıfı olarak kullanılmaktadır. Okul 9 dersliğiyle eğitim-öğretime devam etmektedir. 13 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 9 derslikte 246 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.15).

Fotoğraf 4.15

Özyörük İlkokulu (2020)

Gölbaşı İskân İlkokulu

İlçe merkezine 10 km uzaklıkta Gölbaşı köyünde bulunan okul 1961 yılında tek derslik olarak inşa edilmiştir. Öğrenci sayısı artışı nedeniyle 1988 yılında iki derslik ilave edilerek derslik sayısı üçe çıkartılmıştır. Sekiz yıllık kesintisiz eğitime geçilmesi nedeniyle köyün girişindeki mera bölgesinde 4218 m2 alana 2 katlı ve 8 derslikten oluşan yeni bina yapılmış olup 2002-2003 yılından itibaren burada eğitim öğretime devam edilmiştir. 2014-2015 eğitim-öğretim yılından itibaren ise, ilkokul kısmı için yapılan yeni binada, ortaokul kısmı eski binada eğitim-öğretime faaliyetine devam etmektedir. Okulun 1 Kütüphanesi vardır. 1 tanesi rehber öğretmen olmak üzere toplam 12 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 11 derslikte 314 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Özsoğuksu İlkokulu

İlçe merkezine 6 km uzaklıkta Özsoğuksu köyünde bulunan okul 1956 yılında tek bina olarak kurulmuş olup 1958 yılında eğitim öğretime başlamıştır. 1994 yılında şimdiki idari bölümün bulunduğu ek bina hizmete girmiştir. Öğrenci sayısının çok olduğu yıllarda (1998-2002) 3 öğretmen ve ikili öğretim şeklinde eğitim-öğretim yapılmıştır. Öğrenci sayısının 2002-2003 eğitim-öğretim yılında 49'a düşmesiyle 2 öğretmenli normal eğitime geçilmiştir. 2015 yılından bu yana 2 öğretmenli birleştirilmiş sınıf sistemi ile eğitime devam edilmektedir. Okulun bünyesinde ana sınıfı mevcut olup 2008-2009 eğitim öğretim yılında açılmıştır.

Saylak İlkokulu

İlçe merkezine 17 km uzaklıkta Saylak köyünde bulunan okulda 7 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 5 derslikte 83 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Şehit Gülşah Güler İlkokulu

İlçe merkezinde bulunan okul 1954 yılında yapılmıştır. Okula 30 Ağustos Zafer Bayramını hatırlatması amacıyla dönemin yetkilileri tarafından Zafer İlkokulu adı verilmiştir. 2013 yılı itibarıyla kademeli olarak ilkokula dönüştü. 15 Temmuz 2016 tarihinde Gölbaşı Özel Harekât Dairesinde, komiser yardımcısı olarak görevini yaparken şehit düşen okulumuz eski öğrencisi Gülşah Güler'in adını yaşatmak adına, Zafer İlkokulunun adı, İl Milli Eğitim Müdürlüğünün onayı ile Şehit Gülşah Güler olarak değiştirilmiştir. Okulumuz halen eğitim-öğretim hizmeti vermeye devam etmektedir. Okulda ikili öğretim sistemi uygulanmaktadır. 26 öğretmen görev yapmaktadır. 20 derslikte 569 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.16).

Fotoğraf 4.16

Şehit Gülşah Güler İlkokulu (2020)

Demirkonak İlkokulu

İlçe merkezine 22 km uzaklıkta Demirkonak köyünde bulunan okul 1972 yılında 2 derslikli 5 yıllık ilkokul olarak eğitim öğretime başlamıştır. 1990 yılında var olan derslikler yıkılmış yerine yine iki derslikli okul yapılmıştır. İki derslikli okul zamanla öğrenci sayısına cevap veremeyince 1994'te 3 derslikli bina faaliyete geçirilmiştir. 1990-1991 Eğitim-Öğretim yılında 8 yıllık (5+3) ilköğretime geçilmiştir. 04/12/2000 tarihinden itibaren bakanlık okulun eski adından köy ibaresi çıkarılarak Demir konak İlköğretim Okulu'na dönüşmüştür. Öğrenci sayısındaki artışa paralel olarak da 2002 yılında 4 derslikli yeni bina yaptırılmıştır. 2005/2006 Eğitim-Öğretim yılında okulun anasınıfı bölümü açılmıştır. 2006 yılında okulda küçük onarım yapılmıştır. 2012 yılında 4+4+4 eğitim sisteminin faaliyete geçirilmesi sonucu okul İlkokul ve Ortaokul olarak ayrılmış ve şu anda iki ayrı okul olarak faaliyetine devam etmektedir. Okulda 6 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 5 derslikte toplam 104 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Balarmudu İlkokulu

İlçe merkezine 22 km uzaklıkta Balarmudu köyünde bulunan okulda 2 öğretmen görev yapmaktadır. 2 derslikte 29 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul soba ile ısınmaktadır.

Muratpaşa İlkokulu

İlçe merkezine 12 km uzaklıkta Muratpaşa köyünde bulunan okulda 3 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 3 derslikte toplam 35 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul klima ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.17).

Fotoğraf 4.17

Muratpaşa İlkokulu (2020)

Güventaşı Baytarlı İlkokulu

İlçe merkezine 15 km uzaklıkta Güventaşı Baytarlı köyünde bulunan okulda 2 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 1 derslikte toplam 23 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane lojman bulunmaktadır. Okul soba ile ısınmaktadır.

4.2.3. İlköğretim Seviyesi Ortaokul Kademesi

Türkiye’de 6287 sayılı Kanunun ile düzenlenen on iki (12) yıllık zorunlu kademeli eğitim ve öğretimin ikinci kademesi ilköğretim seviyesinin ikinci dört (4) yıllık süresini (5. 6. 7. ve 8. sınıf) kapsayan “Ortaokul Kademesi”dir (TBMM, 2012: m.2). Türk Milli Eğitim Sisteminin bu kademesi, öğrencilerin daha özgür bir birey olarak sivil toplum ve demokratik devlet anlayışı gereğince eğitim süreçlerinde özgür ve karar değiştirme hakkına sahip olmalarına fırsat tanınması ile dikkat çekmektedir. Bu kademedeki eğitim süresinin önemi kadar, öğrencilerin sistem içindeki programlarda tercih ve tercih değişikliği yapabilmeleri de en az o kadar önemli bir husustur. Ayrıca ortaokullarda Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Yabancı Dil gibi temel derslerin yanında seçimlik dersler ile de adeta

ortaöğretim için alt yapı oluşturulmaktadır. Nitekim bu sistemde seçimlik dersler, öğrenci ve/veya ebeveyninin isteği ve tercihine bağlı olarak alınabilmektedir. Böylece bireylerin demokratik hak ve taleplerine sınırlama değil, aksine seçme hakkı sağlanarak bireylere ilgi, istek ve yeteneklerine uygun bir eğitim alma yönünde taleplerinin karşılanması imkânı sağlanmaktadır (MEB, 2012b: 10-11).

Tablo 4.12

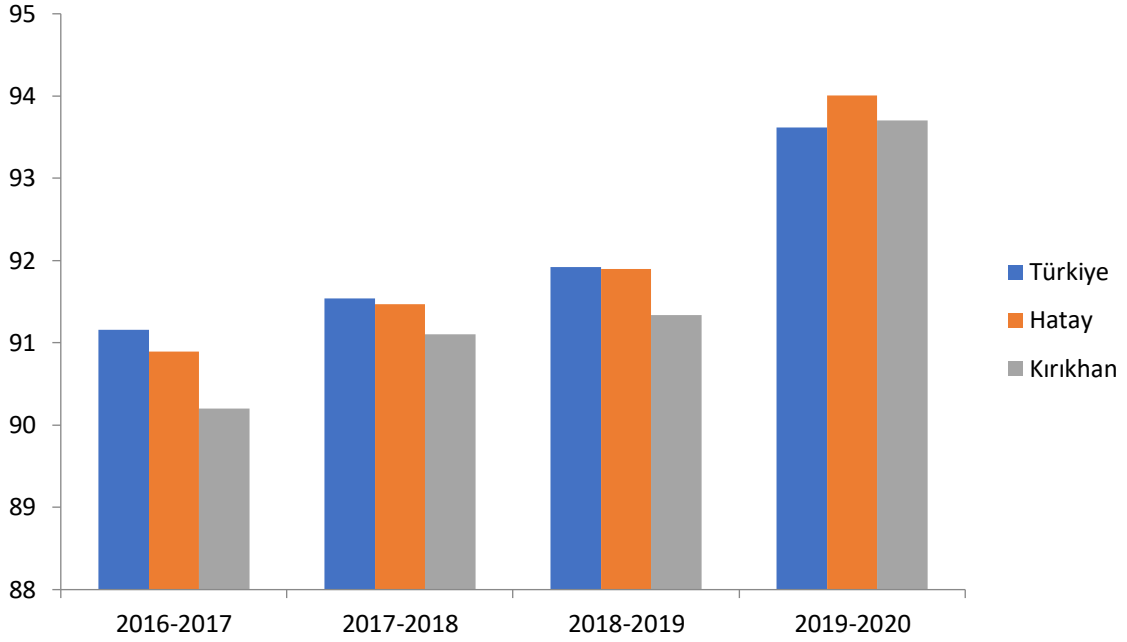
Türkiye, Hatay ve Kırıkhan'da Ortaokul Okullaşma Oranları (2016-2020).

İdari Alan	Öğretim Yılı	Okullaşma Oranı %		
		E	K	T
Türkiye	2016-2017	95,6	95,76	95,68
	2017-2018	94,26	94,69	94,47
	2018-2019	92,94	93,64	93,28
	2019-2020	95,68	96,14	95,9
Hatay	2016-2017	95,92	96,15	96,03
	2017-2018	94,53	95,17	94,84
	2018-2019	92,55	93,48	93,01
	2019-2020	96,01	96,49	96,25
Kırıkhan	2016-2017	95,55	95,79	95,67
	2017-2018	93,93	94,37	94,15
	2018-2019	92,36	93,08	92,72
	2019-2020	95,6	96,10	95,85

Kaynak: MEB Örgün Eğitim İstatistikleri.

Şekil 4.8.

Türkiye Hatay ve Kırıkhan Ortaokul Okullaşma Oranları.

Araştırma sahasında ortaokul kademesinde okullaşma oranları ele alındığında 2016-2019 yılları arasındaki süreçte okullaşma oranlarında % 3'lük bir düşüş dikkati çekmektedir. % 96'dan % 93'e gerileyen bu düşüş, gerek Hatay ili ortalaması ve gerekse ülke ortalaması ile birebir paralellik göstermiştir. Dolayısıyla söz konusu süreçte ülke genelinde okullaşma oranlarında bir düşüş söz konusudur. 2019-2020 eğitim öğretim yılında ise okullaşma oranları 2016 yılı başındaki eski değerine (% 96) geri dönmüştür. Burada en dikkat çekici husus, hemen her dönemde kız öğrenci okullaşma oranlarının erkeklerden yaklaşık % 1 oranında daha fazla olmasıdır. Bu da gösteriyor ki, araştırma sahamız başta olmak üzere ülkemizde kız öğrencilerin okullaşması hususunda azami hassasiyet gösterilmiş ve gösterilmektedir. 2016-2019 yılları arasındaki kısa süreçte görülen okullaşma oranlarındaki düşüş ise geçici bir özellik göstermiştir (Tablo 4.12 ve Şekil 4.8).

2019-2020 eğitim ve öğretim yılında Hatay'da toplam 412 ortaokul, 3934 derslik, 8281 öğretmen ve 143.165 öğrenci bulunmaktadır. İl genelinde ilçe başına yaklaşık 28 ortaokul, 262 derslik, 552 öğretmen ve 9.544 öğrenci düşmektedir. İlçelere göre eşit bir dağılım gösteren bu istatistiksel veriler elbette gerçek durumu olduğu gibi yansıtmaz ve yansıtmaması da gerekir. Nitekim ilçeler arasında nüfus başta olmak üzere birçok değişkenden oluşan sosyokültürel ve ekonomik birçok bölgesel farklılık vardır. Kamu hizmetlerinin de elbette bu bölgesel farklılıklar gözetilerek, eşit olmasa da dengeli bir dağılım göstermesi gerekmektedir. Ancak araştırma sahamız olan Kırıkhan ilçesinde söz konusu

dengeli dağılımı görmek mümkün olmamıştır. Buna göre öğrenci sayısı 14.356 olan Kırıkhan'da ortaokul sayısı dengeli değil, eşit düşmüş, ancak ihtiyacı karşılamamıştır (28 ortaokul). Derslik sayısı ise ülke ortalaması düşünüldüğünde oldukça azdır (312 yerine, en az 552 derslik olması gerekirdi). Öğretmen sayısı da yetersizdir (744 yerine 844 öğretmen olması gerekirdi) (Tablo 4.13). Nitekim aynı eğitim ve öğretim yılında Türkiye'de öğretmen başına düşen ortaokul öğrencisi sayısı 17, derslik başına düşen ortaokul öğrencisi sayısı ise 26'dır (MEB, 2020). Bu da gösteriyor ki, ülke genelinde okul, derslik ve öğretmen sayıları, öğrenci sayıları karşısında ne eşit ne de dengeli bir dağılım göstermektedir.

2019-2020 eğitim öğretim yılında Hatay'daki ortaokullarda öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 17 ile ülke ortalamasını yansıtırken, Kırıkhan'da bu sayı ortalamanın biraz üstündedir (19 öğrenci). İlde öğretmen başına düşen öğrenci sayısının en fazla olduğu ilçeler 19 öğrenci ile Antakya, İskenderun, Kırıkhan ve Reyhanlı'dır. Buralarda oranın fazla olmasının temel sebebi elbette kalabalık nüfustur. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısının en az olduğu ilçeler ise Belen (14), Arsuz, Defne ve Erzin (15) ile Payas, Altınözü, Samandağ ve Yayladağı (16)'dır (Tablo 4.13 ve 4.14). Buralar da ilçe statüsüne yeni geçmiş alan ve nüfus bakımından küçük ölçekli ilçeler ile eğimli engebeli ve yüksek sahalarda yer alan kır yerleşmelerinin nispeten dağınık ve az nüfuslu olduğu ilçelerdir.

Tablo 4.13

Hatay'da Ortaokul Seviyesinde Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Durumu (2020).

İlçeler	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı		
				E	K	T
Altınözü	35	164	433	3421	3347	6768
Antakya	79	840	2069	19048	19295	38343
Arsuz	34	137	377	2747	2839	5586
Belen	12	77	196	1412	1364	2776
Defne	33	234	573	4320	4407	8727
Dört Yol	19	380	615	5055	5117	10172
Erzin	14	131	223	1711	1645	3356
Hassa	21	177	306	2689	2612	5301
İskenderun	37	540	984	8994	9200	18194
Kırıkhan	38	338	667	5881	5795	11676
Kumlu	9	56	95	798	754	1552
Payas	8	120	206	1877	1991	3868
Reyhanlı	28	312	744	7261	7095	14356
Samandağ	31	343	610	4720	4819	9539
Yayladağı	14	85	183	1508	1443	2951
Toplam	412	3934	8281	71442	71723	143165

Kaynak: Hatay İİ MEM.

Hatay'daki ortaokullarda derslik başına düşen öğrenci sayısı ortalama 36 iken, Kırıkhan'da bu sayı 46'dır. Görüldüğü üzere il ve ülke ortalamasının çok üzerinde olan bu değer, ilçedeki ortaokul ve dersliklerin yetersizliğinin bir göstergesidir. İlde derslik başına

düşen öğrenci sayısının en fazla olduğu ilçeler Antakya ve Kırıkhan (46 öğrenci), Altınözü ve Arsuz (41 öğrenci); en az olduğu ilçeler ise Erzin (26 öğrenci), Dört Yol (27 öğrenci), Payas ve Samandağ (28 öğrenci)'dir. Bu kategorideki ülke ortalaması ise hatırlanacağı üzere 26 öğrencidir.

Tablo 4.14

Kırıkhan'daki Ortaokullarda Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Durumu.

Eğitim-Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı		
				E	K	T
2015-2016	37	189	498	3679	3784	8243
2016-2017	33	221	559	4142	4179	9287
2017-2018	33	265	576	4223	4307	9880
2018-2019	33	273	624	4583	4675	10663
2019-2020	33	338	667	5881	5795	11676
Toplam	33	338	667	5881	5795	11676

Kaynak: Kırıkhan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü (2015-2020).

Kırıkhan ilçesinin son 5 yıllık eğitim tablosu incelendiğinde okul sayıları gerilerken, öğretmen, öğrenci ve derslik sayılarının her geçen yıl artmış olduğu görülür. Okul binalarının değişen eğitim sistemi içerisinde farklı amaçların kullanımına tahsis edilmiş olması, ...vb nedenlerle sayılarının azalmış olduğu aşikârdır. Öğretmen, öğrenci ve derslik sayılarının her geçen yıl artan nüfusa bağlı olarak artmış /artırılmış olduğu hemen akla gelse de gözlemlerimize göre yetersiz kalmıştır diyebiliriz (Tablo 4.14).

4.2.3.1. Kırıkhan'daki Ortaokullar:

Kırıkhan ilçe merkezinde 17, kırsal mahallelerde ise 18 tane olmak üzere toplam 35 tane ortaokul bulunmaktadır (Tablo 4.15).

Kırıkhan İmam Hatip Ortaokulu

Kırıkhan'ın ilçe merkezinde Bahçelievler mahallesinde bulunan okulda tam gün eğitim verilmektedir. Okulda 45 öğretmen bulunmaktadır. Okulun yabancı dil eğitimi Arapça ve İngilizcedir. Okulda 25 derslik bulunmaktadır. Kapasitesi 737 olup 621 öğrenciye eğitim vermektedir. Okulda aynı zamanda 1 kantin 1 spor salonu 1 atölye 1 yemekhane ve 1 kütüphane bulunmaktadır. Okulun Türkiye genelinde başarısı olmamakla birlikte yerelde çeşitli sportif ve eğitim faaliyetlerinde başarıları bulunmaktadır (Fotoğraf 4.18).

Fotoğraf 4.18*Kırıkkhan İmam Hatip Ortaokulu (2020)***Tablo 4.15***Kırıkkhan İlçesindeki Ortaokullar*

Okul Adı	Mahalle	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
KIRIKHAN İHO	Bahçelievler	25	45	621
ATATÜRK ORTAOKULU	Alsancak	28	50	1140
KARAÇAĞIL ORTAOKULU	Karaçağıl	4	9	105
KURLUSOĞUKSU ORTAOKULU	Kurtuluşoğusku	16	17	212
YATILI BÖLGE ORTAOKULU	Bahçelievler	16	27	393
TİCARET BORSASI ORTAOKULU	Cumhuriyet	21	54	809
KARADURMUŞLU ORTAOKULU	Karadurmuşlu	10	19	198
KALATEPE ORTAOKULU	Kalatepe	4	5	76
408 EVLER ORTAOKULU	408 Evler	17	31	635
BALARMUDU ORTAOKULU	Balarmudu	11	8	35
MİMAR SİNAN ORTAOKULU	Mimar Sinan	24	42	615
ŞEHİT AHMET SAYLAK ORTAOKULU	Mimar Sinan	22	43	788
CEYLANLI ORTAOKULU	Ceylanlı	11	15	79
ÖZKIZILKAYA ORTAOKULU	Özkızılkaya	4	6	43
ERTUĞRUL GAZİ ORTAOKULU	Menderes	12	13	215
BAŞPINAR ORTAOKULU	Başpınar	6	11	150
CAMUZKİŞLASI ORTAOKULU	Camuzkışlası	4	8	76
CEMİL MERİÇ ORTAOKULU	Fatih	18	25	404
ÇAMSARI ORTAOKULU	Çamsarı	4	7	69
YALANGOZ ORTAOKULU	Yalangoz	6	9	101
SÜLEYMAN ŞAH ORTAOKULU	Barbaros	21	37	733
ŞEHİT HURŞİT UZEL İHO	Çankaya	22	26	317
BALDIRAN ORTAOKULU	Baldıran	5	10	80
KODALLI ORTAOKULU	Kodallı	8	6	71
ŞEHİT ATILLA KURT ORTAOKULU	Özyörük	8	15	223
SAYLAK ORTAOKULU	Saylak	4	7	70
GÖLBAŞI İSKANI ORTAOKULU	Gölbaşı İskanı	8	12	175
YUNUS EMRE ORTAOKULU	Gazi	7	32	577
DEMİRKONAK ORTAOKULU	Demirkonak	4	7	79
KAZKELİ ORTAOKULU	Kazkeli	4	5	88
BEKTAŞLI ORTAOKULU	Bektaşlı	4	7	54
KURTULUŞ ORTAOKULU	Kurtuluş	12	39	654
F. SULTAN MEHMETORTAOKULU	Bahçelievler	11	22	345

BEYAZİD-İ BESTAMİ İHO	Çankaya	12	20	329
ZEYTİNDALİ ORTAOKULU	Aydınlı	12	28	477

Kaynak: Kırıkhan MEM

Atatürk Ortaokulu

İlçe merkezinde Alsancak mahallesinde bulunan okul 1964 yılında tek katlı yedi derslikli bir bina ile İlkokul olarak hizmete açılmış. 1967 yılında iki katlı yine yedi derslikli ve idari odaları olan ikinci bir bina daha yapılmıştır. 1994 yılına kadar ikili öğretim yaparak eğitim öğretime İlkokul olarak devam etmiştir. 1964 yılında yapılan eski bina yıkılmıştır. 2009-2010 Eğitim Öğretim yılında 2 kat ek kat (16 derslik) daha yapılmıştır. Kırıkhan Atatürk İlkokulu 1994-1995 eğitim öğretim yılında İlköğretim olarak isim değiştirmiştir. 2014-2015 eğitim öğretim yılında ise zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması nedeniyle yapılan düzenlemeyle Kırıkhan İlkokulu ve Kırıkhan Ortaokulu olarak ikiye bölünmüş ve eğitimine B Blok'ta devam etmektedir. A bloktan 7 derslik geçici olarak Atatürk İlkokuluna tahsis edilmiş olup; 24 derslik ve 2 Özel Öğretim sınıflarıyla öğrenimine devam etmektedir. 50 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 28 derslikte toplam 1140 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Yabancı dil eğitimi İngilizce olan okulda aynı zamanda bir tane resim sınıfı bir tane bilgisayar sınıfı bir tane atölye ve bir tane de müzik sınıfı bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.19).

Fotoğraf 4.19

Atatürk Ortaokulu (2020)

Karaçağıl Ortaokulu

İlçe merkezine 9 km uzaklıkta Karaçağıl köyünde bulunan okulda 9 öğretmen görev yapmaktadır. Öğretim şekli ikili öğretimidir. Okulda 4 derslikle toplam 105 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane kütüphane bulunmaktadır. Okul soba ile ısınmaktadır.

Kurtlusoğuksu Ortaokulu

İlçe merkezine 4 km uzaklıkta Kurtlusoğuksu köyünde bulunan okulda biri rehber öğretmen olmak üzere toplam 17 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda tam gün eğitim verilmektedir. 16 derslikte toplam 212 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane yemekhane ve 1 tane fen laboratuvarı bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Yatılı Bölge Ortaokulu

İlçe merkezinde Bahçelievler mahallesinde bulunan okul Kırıkhan'ın donanımlı okullarından bir tanesidir. YİBO'lar ilk olarak 1939 yılında yoksulluk yüzünden eğitim sürecine katılamamış köy çocukları için açılmıştır. Daha sonra 1962 yılında 222 sayılı kanunda yapılan değişiklik ile ülkenin dört bir yanına yayılması amaçlanmıştır. 1963-1964 öğretim yılıyla beraber yatılı kız öğrencilerin de alınmasıyla ilk YİBO ve PİO'ların temelleri Adana Ceyhan Mustafabeyli kasabasında atılmıştır. Ülkemizin coğrafi açıdan dağlık, yerleşim açısından ise dağınık bölgelerinde kurulan bu okullar, köylerinde okul bulunmayan öğrencilere hizmet vermektedir.

Yatılılık kavramı kendi içerisinde çeşitli anlamları barındıran bir özelliğe sahiptir. Yatılılık aile hasretini paylaşımı, güzel dostlukları ve bunun yanında çok çeşitli zorlukları da içinde barındırmaktadır. Çok çeşitli nedenlerle kurulan yatılı okullar, diğer örgün eğitim kurumlarından her yönüyle farklılık göstermektedir. Bu farklılıkların en önemlisi, yatılı öğrencilerin yirmi dört saatini burada geçirmesidir. Diğer okullar belirli bir saatte açılıp belirli bir saatte kapanırken yatılı okullar sürekli olarak açıktır. Bu okullar aynı zamanda öğrencilerin barındıkları evlerdir. Sürekli olarak bir arada olan öğrenci ve öğretmenler eğitim ve öğretim faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Kırıkhan YİBO'da 1 tanesi rehber öğretmen olmak üzere 27 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda tam gün eğitim verilmektedir. 16 derslikte toplam 393 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 1 resim sınıfı 1 bilgisayar sınıfı 1 spor salonu 1 halı saha 1 konferans salonu 1 yemekhane 1 revir ve 1 tane de fen laboratuvarı bulunmaktadır. Kırıkhan'ın başarılı okullarından bir tanesidir.

Ticaret Borsası Ortaokulu

İlçe merkezinde Cumhuriyet mahallesinde bulunan okul 31.10.2001 tarihinde Antakya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu tarafından 16 derslik olarak yapılmış olup 16.09.2002 tarihinde İlköğretim Okulu olarak eğitim öğretime açılmıştır. 2012-2013 Eğitim öğretim yılında 3.Katı ve çatısı yapılmıştır. Toplam 21 derslik ve 1 Konferans salonuna kavuşmuştur. 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılında ortaokul olarak eğitim öğretime devam etmeye

başlamıştır. 1 tanesi rehber olmak üzere toplam 54 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim uygulanmaktadır. 21 derslikte toplam 809 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane bilgisayar sınıfı 1 tane fen laboratuvarı 1 tane atölye ve 1 tane de kütüphane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.20).

Fotoğraf 4.20

Ticaret Borsası Ortaokulu (2020)

Karadurmuşlu Ortaokulu

İlçe merkezine 2 km uzaklıkta Karadurmuşlu köyünde bulunan okulda 1 tanesi rehber öğretmen olmak üzere toplam 19 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal eğitim uygulanmaktadır. Okulda 10 derslikte toplam 198 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane konferans salonu, 1 tane Fen laboratuvarı, 1 tane BT sınıfı ve 1 tane de yemekhane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Kaletepe Ortaokulu

İlçe merkezine 27 km uzaklıkta Kaletepe köyünde bulunan okulda toplam 5 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal eğitim uygulanmaktadır. 4 derslikte toplam 76 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır. Okulun 1 tane lojmanı bulunmaktadır.

408 Evler Ortaokulu

İlçe merkezinde buluna okul Trabzonluların oturduğu Cemal Gürsel mahallesindedir. Okulda 2 tanesi rehber öğretmen olmak üzere toplam 31 öğretmen görev yapmaktadır. İkili öğretim uygulanmaktadır. 17 derslikte toplam 635 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 1 bilgisayar sınıfı 1 kütüphane ve 1 tane fen laboratuvarı bulunmaktadır. Kırıkhan'ın en başarılı okullarından 1 tanesidir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Balarmudu Ortaokulu

İlçe merkezine 22 km uzaklıkta Balarmudu köyünde bulunan okulda toplam 8 öğretmen görev yapmaktadır. Normal öğretim uygulanmaktadır. 11 derslikte toplam 35 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Satranç turnuvasında ilçe birinciliği bulunmaktadır. Okul soba ile ısınmaktadır.

Mimar Sinan Ortaokulu

İlçe merkezinde Mimar Sinan mahallesinde bulunan okulda 1 tanesi rehber öğretmen olmak üzere toplam 42 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 24 derslikte toplam 615 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane fen laboratuvarı 1 tane müzik sınıfı 1 tane spor salonu 1 tane konferans salonu 1 tane BT sınıfı ve 1 tane de resim sınıfı bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır. Okul her yıl çeşitli liselere öğrenci kazandırmaktadır (Fotoğraf 4.21).

Fotoğraf 4.21

Mimar Sinan Ortaokulu (2020)

Şehit Ahmet Saylak Ortaokulu

İlçe merkezinde Mimar Sinan mahallesinde bulunan okul Kırıkhan'ın başarılı okullarından bir tanesidir. Okulda toplam 43 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 22 derslikte toplam 783 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane fen laboratuvarı 1 tane atölye 1 tane spor salonu 1 tane BT sınıfı ve 1 tane de

kütüphane bulunmaktadır. Okul her yıl çeşitli liselere öğrenci kazandırmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır. Bu okul halk arasında TOKİ ortaokulu olarak bilinmektedir.

Ceylanlı Ortaokulu

İlçe merkezine 8 km uzaklıkta Ceylanlı köyünde bulunan okulda 15 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim sistemi uygulanmaktadır. 11 derslikte toplam 79 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul köy okulu olmasına rağmen fiziki şartları bakımından donanımlı bir okuldur. Okulda 1 konferans salonu 1 kütüphane 1 bilgisayar sınıfı 1 fen laboratuvarı ve 1 tane de atölye bulunmaktadır. Okulun 1 lojmanı bulunmaktadır ve okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Özkızılkaya Ortakokulu

İlçe merkezine 17 km uzaklıkta Özkızılkaya köyünde bulunan okulda 6 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim sistemi uygulanmaktadır. 4 derslikte toplam 43 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 yemekhane ve 1 tane de kütüphane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Ertuğrul Gazi Ortaokulu

İlçe merkezinde Menderes mahallesinde bulunan okulun temeli 1976 yılında atılan binada Kırıkhan General Şükrü Kanatlı İlköğretim Okulu adıyla eğitim öğretim faaliyetlerine başlamıştır. 2012 yılı Haziran ayından itibaren Kırıkhan General Şükrü Kanatlı Ortaokulu adıyla 12 derslikte 1 Özel Eğitim Sınıfı ve 8 şube ile devam etmektedir. 2018 yılında ise Okul Aile Birliğince alınan karar gereği okulun ismi, Ertuğrul Gazi Ortaokulu olarak değiştirilmiştir. 1 tanesi rehber öğretmen olmak üzere toplam 13 tane öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim sistemi uygulanmaktadır. 12 derslikte toplam 215 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Merkezde bulunmasına rağmen fiziki şartlar olarak yetersiz bir okuldur. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Başpınar Ortaokulu

İlçe merkezine 15 km uzaklıkta Başpınar köyünde bulunan okulda 11 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim sistemi uygulanmaktadır. 6 derslikte toplam 150 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. İlkokul ve Ortaokul binası ortaktır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Camuzkışlası Ortaokulu

İlçe merkezine 25 km uzaklıkta bulunan okul 1964'te 2 derslikli 5 yıllık ilkokul olarak eğitim –öğretime başlamış, 1990 -1991 öğretim yılında 8 yıllık (5+3) ilköğretime geçmiş, eski

iki derslikli okul kullanılamaz olduğundan 1990'dan 1998 yılına kadar yeni yapılan 5 derslikli binada faaliyetine devam etmiştir. Kesintisiz sekiz yıllık zorunlu öğretime geçilmesiyle birlikte, Meccobası 100.Yıl İlkokulu ile birleşerek; Camuzkışlası Meccobası 100.Yıl İlköğretim Okulu adını almıştır. 04.12.2000 tarihinden itibaren Bakanlık okulun uzun olan adını değiştirerek eski adı olan Camuzkışlası ilköğretim Okulu'na dönüştürmüştür. 2004 yılında faaliyete geçen 8 derslikli yeni binada ikili öğretimden normal öğretime geçilmiştir. Aynı yıl fen laboratuvarı ve kütüphane hizmete girmiştir. 2005-2006 Öğretim yılında okula Anasınıfı bölümü açılmıştır. 2007-2008 Öğretim yılı başında ise okula Bilişim Teknolojileri sınıfı kurulmuştur. 2007-2008 Öğretim yılı sonu itibariyle Camuzkışlası İlköğretim Okulu ve Camuzkışlası Meccobası İlköğretim Okulu olarak iki ayrı okul olmuştur.2014 yılından itibaren Camuzkışlası Ortaokulu olarak eğitim öğretime devam etmektedir. Okulda 8 öğretmen görev yapmaktadır. 4 derslikte 76 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Cemil Meriç Ortaokulu

İlçe merkezinde Fatih mahallesinde bulunan okul 2012 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. Okulda 25 öğretmen görev yapmaktadır. Normal öğretim sistemi uygulanmaktadır. 18 derslikte toplam 404 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane fen laboratuvarı ve 1 tane de BT sınıfı bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.22)

Fotoğraf 4.22

Cemil Meriç Ortaokulu (2020)

Çamsarı Ortaokulu

İlçe merkezine 15 km uzaklıkta Çamsarı köyünde bulunan okul 1952-1953 Eğitim Öğretim yılında İlkokul olarak hizmete girmiş olup 1993 yılına kadar Eğitim Öğretim hizmeti, verilmiştir. Eski binanın kullanılamaz hale gelmesinden dolayı 1993 yılında yeni bina yapılmış yeni binada Eğitim-Öğretim hizmetleri sürdürülmüştür. Eski bina ise yıkılarak okul bahçesi genişletilmiştir. 1997/1998 Eğitim Öğretim yılında Çamsarı İlköğretim Okulu olarak faaliyetine devam etmiş. 2012/2013 Eğitim Öğretim yılından itibaren Çamsarı İlkokulu-Ortaokulu Müdürlüğü olarak günümüze kadar Eğitim Öğretim faaliyetine devam etmektedir.

Okulda 7 öğretmen görev yapmaktadır. Normal öğretim uygulanmaktadır. 4 derslikte toplam 69 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane lojman ve 1 yemekhane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Yalangoz Ortaokulu

İlçe merkezine 17 km uzaklıkta Yalangoz köyünde bulunan okulda 9 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 6 derslikte toplam 101 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane kütüphane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Süleyman Şah Ortaokulu

İlçe merkezinde Barbaros mahallesinde bulunan okul 1960-1961 eğitim öğretim yılında A blok binasında altı derslik olarak hizmete açılmış daha sonra bina içi tadilatlarla 15 derslik olarak hizmet vermeye devam etmiştir. 1992-1993 eğitim öğretim yılında sekiz yıllık temel eğitime geçilmiş bu sebeple B blok binası on iki derslik olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılarak 1993-1994 Eğitim öğretim yılında hizmete girmiştir. 1993-1994 yılında hizmete giren bina Mehmet Akif Ortaokulu olarak eğitim öğretime devam etmiştir. Yapılan Depreme Dayanıklılık testinde riskli olduğu anlaşılmıştır. 2016-2017 eğitim öğretim yılı sonu yaz tatili döneminde kullanılmakta olan bina yıkılmıştır. Okul 2017-2018 eğitim öğretim yılına Cumhuriyet Mahallesindeki 5 Temmuz İlkokulu binasında misafir okul olarak başlamıştır. 2017-2018 eğitim öğretim yılının birinci döneminde 5 Temmuz İlkokulu binasını ikili eğitimde sabahçı okul olarak kullanmıştır. Gazi Mahallesinde eğitim-öğretim veren Gazi Anadolu Lisesinin 2017-2018 eğitim öğretim yılında Kurtuluş mevkisindeki yeni binasına taşınmıştır. Gazi Anadolu Lisesine ait olan binada güçlendirme çalışması ve tadilat yapılarak okula tahsis edilmiştir. Güçlendirme ve tadilat çalışmalarının tamamlanması üzerine 2017-2018 eğitim öğretim yılının 2.dönemiyle birlikte (12.02.2018) kendi binasında

eğitim-öğretim vermeye devam etmiştir. Okulun Barbaros Mahallesiindeki binasından Gazi Mahallesiindeki binaya taşınmasının kesinleşmesi üzerine isim değişikliği olmuş ve adı Süleyman Şah Ortaokulu olarak değişmiştir. Okulun bu binasında 21 derslik bulunmaktadır ve 733 öğrenci eğitim-öğretim görmektedir. 2 bilişim sınıfı, 1 çok amaçlı salon, 1 Fen Bilgisi Laboratuvarı vardır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Şehit Hürşit Uzel İmam Hatip Ortaokulu

İlçe merkezinde Çankaya mahallesinde bulunan okulda 1 tanesi rehber öğretmen olmak üzere toplam 26 öğretmen görev yapmaktadır. 22 derslikte 317 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda normal öğretim sistemi uygulanmaktadır. Okul Kırıkhan'ın en donanımlı okuludur. Okula alım sınavla yapılmaktadır. Okul proje okuludur ve normal derslerin dışında hafızlık kursları da verilmektedir. Okulda 1 yemekhane 1 resim atölyesi 1 konferans salonu 1 müzik sınıfı 1 kütüphane 1 bilgisayar sınıfı 1 fen laboratuvarı ve 1 tane de halısa hası bulunmaktadır. Okul klima ve kalorifer ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.23).

Fotoğraf 4.23

Şehit Hürşit Uzel İmam Hatip Ortaokulu

Baldıran Ortaokulu

İlçe merkezine 9 km uzaklıkta Baldıran köyünde bulunan okulda 10 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim sistemi uygulanmaktadır. 5 derslikte toplam 80 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane fen laboratuvarı ve 1 tane yemekhane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Kodallı Ortaokulu

İlçe merkezine 9 km uzaklıkta Kodallı köyünde bulunan okulda 6 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim uygulanmaktadır. 8 derslikte 71 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane fen laboratuvarı bulunmaktadır. Okul soba ile ısınmaktadır.

Şehit Atilla Kurt Ortaokulu

İlçe merkezinde Özyörük mahallesinde bulunan okulda 15 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 8 derslikte 223 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane fen laboratuvarı bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.24).

Fotoğraf 4.24

Şehit Atilla Kurt Ortaokulu (2020).

Saylak Ortaokulu

İlçe merkezine 17 km uzaklıkta Saylak köyünde bulunan okul 1942 yılında Eğitim Öğretime açılmıştır. 1977 yılında Saylak Ortaokulu eğitim öğretime açılmış ve 1993-1994 Eğitim Öğretim yılında Saylak İlköğretim Okulu olarak birleşmiştir. 1992-1993 Eğitim-Öğretim yılında Dedeçinar İlkokulu ve Taşoluk İlkokulu 1997-1998 Eğitim-Öğretim yılında Söğütlüöz İlkokulu Kamışlar Köyü İlkokulu ve Narlıhopur köyü İlkokulu okulumuza taşınmıştır. 1999-2000 Eğitim-Öğretim yılında Taşoluk Köyü YİBO kapsamına alınmış yine aynı yıl Narlıhopur Köyü İlköğretim Okulu Eğitim-Öğretime açılmıştır. Şu an Kamışlar Dedeçinar Gökçeoğlu(Pertelli Mah.) Narlıhopur Köyü, Saylak Litre civarı okulumuza taşınmalı olarak gelmektedir. Okulumuz bünyesinde 4 derslikli 4 şube bir müdür odası bir müdür

yardımcısı odası bir öğretmen odası bir kütüphane, arşiv ve depo odası olup ayrı bir bölümde de tuvaletler mevcut bulunmaktadır. Okulda 7 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 4 derslikte 70 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Gölbaşı İskân Ortaokulu

İlçe merkezine 10 km uzaklıkta Gölbaşı köyünde bulunan okulda 1 tanesi rehber öğretmen olmak üzere toplam 12 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 8 derslikte 175 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Yunus Emre Ortaokulu

İlçe merkezinde Gazi mahallesinde bulunan okulda 1 tanesi rehber öğretmen olmak üzere toplam 32 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim uygulanmaktadır. 7 derslikte 577 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 fen laboratuvarı ve 1 tane bilgisayar sınıfı bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.25)

Fotoğraf 4.25

Yunus Emre Ortaokulu(2020)

Demirkonak Ortaokulu

İlçe merkezine 22 km uzaklıkta Demirkonak köyünde bulunan okul 1972’de 2 derslikli 5 yıllık ilkokul olarak eğitim – öğretime başlamış, 1990 -1991 öğretim yılında 8 yıllık (5+3) ilköğretime geçmiş, eski iki derslikli okul zamanla öğrenci sayısına cevap veremeyince 1982’de 3 derslikli C blok ve 2000 yılında da 4 derslikli yeni bina yaptırılmıştır.

04.12.2000 tarihinden itibaren Bakanlık okulun eski adından köy ibaresini çıkararak şimdiki adı olan Demirkonak ilköğretim Okulu'na dönüştürmüştür. Son olarak 2012-2013 eğitim öğretim yılında 4+4+4 Eğitim sistemine geçilmiş ve okulumuz ilkokul ve ortaokul olarak ikiye ayrılmıştır. Okulda 7 öğretmen görev yapmaktadır. Normal öğretim uygulanmaktadır. 4 derslikte toplam 79 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Kazkeli Ortaokulu

İlçe merkezine 17 km uzaklıkta Kazkeli köyünde bulunan okulda 5 öğretmen görev yapmaktadır. 4 derslikte 88 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane yemekhane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Bektaşlı Ortaokulu

İlçe merkezine 20 km uzaklıkta Bektaşlı köyünde bulunan okulda 7 öğretmen görev yapmaktadır. 4 derslikte toplam 54 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. Okulun 1 tane kütüphanesi vardır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Kurtuluş Ortaokulu

İlçe merkezinde Kurtuluş mahallesinde bulunan okulda 39 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 12 derslikte toplam 654 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 kütüphane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Fatih Sultan Mehmet Ortaokulu

İlçe merkezinde Bahçelievler mahallesinde bulunan okulda 22 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim uygulanmaktadır. 11 derslikte toplam 345 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Kırıkhan Zeytin Dalı Ortaokulu

İlçe merkezinde Mimar Sinan mahallesinde bulunan okulda 28 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda ikili öğretim uygulanmaktadır. 12 derslikte toplam 477 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. 1 tane kütüphane ve 1 tane BT sınıfı bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

Beyazid-i Bestami İmam Hatip Ortaokulu

İlçe merkezinde Çankaya mahallesinde bulunan okul 14/09/2017 tarihinde kurulmuş, 25/09/2017 tarihinde 8 şube, 5 ücretli öğretmen ve 209 öğrenci ile Eğitim-Öğretime başlamıştır. Okul, kuruluşundan sonra 3 ay gibi kısa bir süre sonra beyaz bayrak alarak kurumun çevre düzenlemesi ve temizliğinin ne derece önemsendiğini göstermiştir. Bu tarihten önce Kırıkkhan Anadolu Lisesi olarak kullanılan okul binası 2017 yılının Eylül ayından itibaren Beyazid-i Bestami İmam Hatip Ortaokulu olarak kullanılmaya başlanmıştır. 1 i rehber öğretmen olmak üzere toplam 20 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. 12 derslikte toplam 329 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.26).

Fotoğraf 4.26

Beyazid-i Bestami İmam Hatip Ortaokulu

4.2.4. Ortaöğretim Seviyesi (Lise ve Dengi Okullar)

6287 sayılı Kanunla 2012-2013 eğitim ve öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan Türk Milli Eğitim Sistemindeki değişikliklerle, on iki (12) yıllık zorunlu kademeli eğitim ve öğretimin üçüncü kademesi de dört (4) yıllık süre ile ortaöğretim kademesi (9. 10. 11.ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir (TBMM, 2012: m.10). Ortaöğretim, ilköğretime dayalı, dört (4) yıllık zorunlu, örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının /liselerin tümünü kapsamaktadır.

Ortaöğretim düzeyinde temel olarak iki farklı tür bulunmaktadır: Genel ortaöğretim kurumları ve mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları. Ancak bu başlıklar altındaki türlere geçildiğinde liselerin tür ve program bazında farklılıkları artmaktadır. Son yıllarda liselerdeki

bu türlerin azaltılması ve programların güncellenerek artırılması yönünde yapılmakta olan bir çalışma Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sürdürülmektedir. Şu anda eğitim sistemi içerisinde bulunan ortaöğretim kurumları “Genel liseler, Anadolu liseleri, Fen liseleri, Sosyal Bilimler liseleri, Anadolu öğretmen liseleri, Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri”dir (MEB, 2012b: 18).

Ortaöğretim, çeşitli programlar uygulayan liselerden meydana gelir. Belli bir programa ağırlık veren okullara lise, teknik lise ve tarım meslek lisesi gibi eğitim dallarını belirleyen adlar verilir. Nüfusu az ve dağınık olan ve Milli Eğitim Bakanlığı’nca gerekli görülen yerlerde, ortaöğretimin, genel, mesleki ve teknik öğretim programlarını bir yönetim altında uygulayan çok programlı liseler kurulabilir. Ortaöğretim kurumlarının öğrenim süresi, uygulanan programın özelliğine göre, Milli Eğitim Bakanlığı’nca tespit edilir (TBMM, 1973: m.29).

Türkiye’de okul çağındaki çocuk sayısı ile okula giden çocuk sayısının birbirine göre durumunu gösteren okullaşma oranları 2016 - 2020 dönemindeki beş (5) ayrı eğitim ve öğretim yılında her geçen yıl artış göstermiştir. Bu genel tablo gerek Hatay ili genelinde ve gerekse araştırma sahası Kırıkhan’da da değişmemiştir.

2016 - 2019 yılları arasında Kırıkhan’daki okullaşma oranları Hatay ortalamasının, Hatay ortalaması da ülke ortalamasının yaklaşık % 1 oranında gerisinde kalmasına rağmen, 2019 - 2020 eğitim ve öğretim yılında tüm sahalar yaklaşık % 85 oranında okullaşmıştır. Diğer taraftan söz konusu yıllarda erkek nüfusun okullaşma oranları daima kadın nüfusun okullaşma oranından % 1 oranında daha fazla değer göstermiştir. Bu yüzde birlik fark, eğitim çağındaki kadın nüfusun okula gitmemesi ile değil, daha ziyade eğitim çağındaki erkek nüfusun kadın nüfustan fazla miktar göstermesi ile açıklanabilmektedir (Tablo 4.16 ve Şekil 4.9).

Kırıkhan ilçesinde eğitim kademelerine göre okullaşma oranı en fazla ortaokul kademesinde, en düşük de ortaöğretim kademesindedir. Ortaöğretim kademesinde her geçen yıl okullaşma oranının artması 6287 sayılı Kanunla 2012 yılında yürürlüğe giren 4+4+4 (12) yıl zorunlu kademeli eğitim sistemine geçişten kaynaklanmaktadır.

Tablo 4.16

Türkiye, Hatay ve Kırıkhan’da Ortaöğretim Okullaşma Oranları (2016-2020).

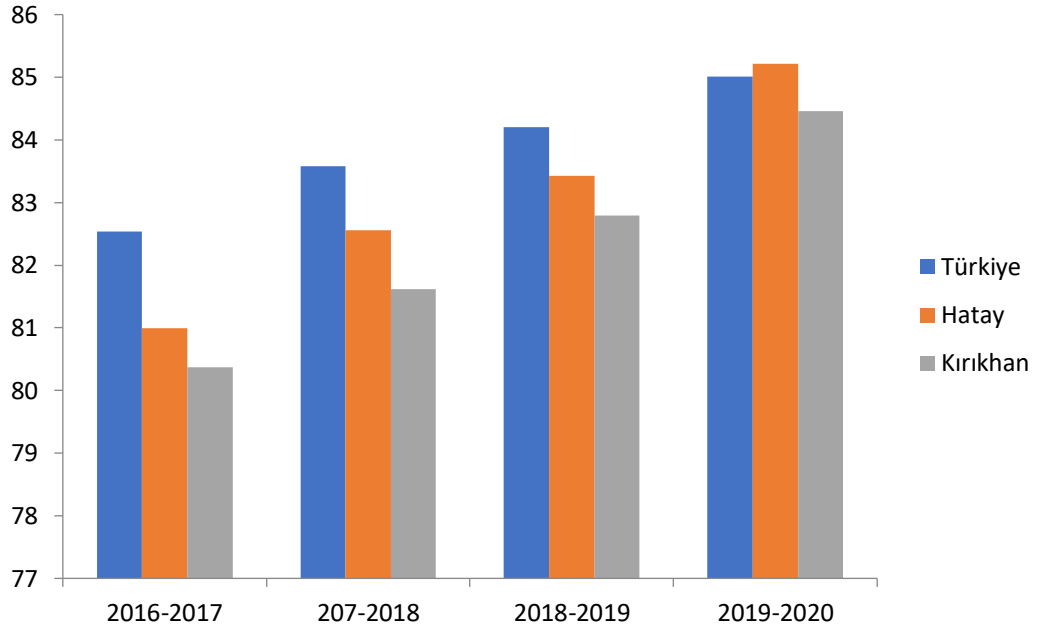
İdari Alan	Öğretim Yılı	Okullaşma Oranı %		
		E	K	T
Türkiye	2016-2017	82,69	82,38	82,54
	2017-2018	83,77	83,39	83,58
	2018-2019	84,51	83,88	84,20
	2019-2020	85,16	84,55	85,01
Hatay	2016-2017	81,31	80,65	80,99
	2017-2018	83,29	81,80	82,56

	2018-2019	84,16	82,68	83,43
	2019-2020	85,73	84,68	85,21
	2016-2017	80,46	80,28	80,37
	2017-2018	81,98	81,26	81,62
Kırıkhan	2018-2019	83,06	82,52	82,79
	2019-2020	84,76	84,16	84,46

Kaynak: MEB Örgün Eğitim İstatistikleri.

Şekil 4.9

Türkiye Hatay Ve Kırıkhan Ortaöğretim Okullaşma Oranları

Hatay ilinde toplam 148 ortaöğretim kurumu bulunmaktadır. İlçe başına yaklaşık 10 ortaöğretim kurumu bulunan ilde; kurum başına ortalama 23 derslik, 41 öğretmen ve 601 öğrenci düşmektedir. Öğrencilerin % 52'si ise erkeklerden oluşmaktadır.

İlde okul sayıları incelendiğinde, il ortalamasının üzerinde ortaöğretim kurumuna sahip olan ilçeler sırasıyla Antakya (32), İskenderun (23), Kırıkhan (13), Dört Yol ve Kumlu (11) ilçeleridir. İl ortalamasının altında okul sayısı olan ilçeler ise Payas (1), Belen (3), Yayladağı (4), Reyhanlı ve Erzin (5)'dir. Buralardaki ortaöğretim kurum sayısı il ortalamasının (10) oldukça altında kalmıştır (Tablo 4.12).

İlde ortaöğretim kurumu başına düşen derslik sayıları incelendiğinde, il ortalamasının (23 derslik) üstünde derslik sayısına sahip olan ilçeler sırasıyla Defne ve Samandağ (28), Antakya (27), Kırıkhan (26), Kumlu ve Dört Yol (24), İskenderun, Reyhanlı ve Payas (23) ilçelerindedir. Ortaöğretim kurumu başına düşen derslik sayıları il ortalamasının altında kalan ilçeler ise sırasıyla Erzin (13), Altınözü ve Yayladağı (14) ilçelerindedir (Tablo 4.12).

İlde ortaöğretim kurumu başına düşen öğretmen sayıları incelendiğinde, il ortalamasının (41 öğretmen) üstünde öğretmen sayısına sahip olan ilçeler sırasıyla Samandağ

(54), Antakya ve Defne (49), İskenderun (44), Dörttyol (42) ve Kumlu (41)'dur. Okul başına düşen öğretmen sayıları il ortalamasının altında kalan ilçeler ise sırasıyla Belen, Erzin (25) ve Altınözü (26)'dür. Kırıkhan'da ise okul başına düşen öğretmen sayısı (38) il ortalamasının (41) biraz altındadır (Tablo 4.12).

İlde ortaöğretim kurumu başına düşen öğrenci sayıları incelendiğinde, il ortalamasının (601 öğrenci) üstünde öğrenci sayısına sahip ilçeler sırasıyla Defne (782), Samandağ (767), Antakya (733), Dörttyol (666), İskenderun (610), Kırıkhan (607), Reyhanlı (606)'dır. Okul başına düşen öğrenci sayıları il ortalamasının altında kalan ilçeler ise sırasıyla Kumlu (550) Erzin (303), Belen (344), Altınözü (393), Arsuz (394) ve Yayladağı (406)'dır. Bu kurumlarda kız öğrenci sayısının erkek öğrenci sayısından nispeten daha fazla olduğu ilçeler yine sırasıyla İskenderun (309), Reyhanlı (231), Arsuz (200), Belen (181) ve Erzin (166)'dir. Diğer on ilçede ise erkek öğrenci sayıları daha fazladır (Tablo 4.17).

Görüleceği üzere araştırma sahası Kırıkhan, ortaöğretim kurumu sayısı ve ortaöğretim kurumu başına düşen derslik, öğretmen ve öğrenci sayıları bakımından diğer ilçelerle kıyaslandığında sadece okul sayısında il ortalamasının üstünde kalmış, ancak diğer değişkenler ilçedeki bu okullarda derslik ve öğretmen sayılarında eksikliklerin olduğunu ve öğrenci sayısının ise okul sayısına oranla nispeten daha fazla olduğunu göstermiştir.

Tablo 4.17

Hatay'da Ortaöğretimde Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Durumu (2020).

İlçeler	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı		
				E	K	T
Altınözü	8	110	205	1587	1558	3145
Antakya	32	849	1568	12016	11644	23460
Arsuz	8	138	222	1476	1676	3152
Belen	3	47	75	426	607	1033
Defne	9	249	439	3567	3473	7040
Dörttyol	11	258	465	3697	3626	7323
Erzin	5	66	127	674	840	1514
Hassa	7	115	189	1651	1532	2983
İskenderun	23	522	1006	6862	7171	14033
Reyhanlı	13	337	488	4254	3632	7886
Kırıkhan	11	262	454	3887	3442	6829
Kumlu	1	23	34	359	291	550
Payas	5	116	184	1016	1247	2263
Samandağ	8	227	430	3119	3014	6133
Yayladağı	4	55	109	846	780	1626
Toplam	148	3374	5995	45843	43126	88969

Kaynak: Hatay İl Milli Eğitim Müdürlüğü.

Hatay ilinde toplam 148 ortaöğretim kurumunda 3374 adet derslik bulunmaktadır. İlçe başına yaklaşık 10 okul ve 225 derslik düşen ilde; derslik başına ortalama 1,8 öğretmen ve 26 öğrenci düşmektedir. Öğrencilerin % 52'si ise erkeklerden oluşmaktadır.

İlde ortaöğretim kurumlarının derslik sayıları incelendiğinde, il ortalamasının üzerinde dersliğe sahip olan ilçeler sırasıyla Antakya (849), İskenderun (522), Reyhanlı (337), Kırıkhan (262), Dört Yol (258), Defne (249) ve Samandağ (227) ilçeleridir. İl ortalamasının altında derslik sayısı olan ilçeler ise Kumlu (23), Belen (47), Yayladağı (55) ve Erzin (66)'dır. Buralardaki derslik sayısı il ortalamasının (225) oldukça altında kalmıştır (Tablo 4.12).

İlde ortaöğretim kurumlarında derslik başına düşen öğretmen sayıları incelendiğinde, il ortalamasının (1,8 öğretmen) altında öğretmen sayısına sahip olan ilçeler sırasıyla Reyhanlı (1,4), Kumlu (1,5), Arsuz, Belen, Hassa, Payas (1,6) ve Kırıkhan (1,7)'dir. Derslik başına düşen öğretmen sayıları il ortalaması ve üstünde olan ilçeler ise sırasıyla Antakya, Defne ve Dört Yol (1,8), Altınözü, Erzin, İskenderun (1,9) ve derslik başına en yüksek öğretmen sayısı ise Yayladağı (2)'ndadır (Tablo 4.12).

İlde ortaöğretim kurumlarındaki derslik başına düşen öğrenci sayıları incelendiğinde, il ortalamasının (26 öğrenci) altında öğrenci sayısına sahip olan ilçeler sırasıyla Payas (20), Belen (22), Arsuz, Erzin, Reyhanlı (23) ve Kumlu (24) olmuştur. Her bir dersliğe düşen öğrenci sayısında, il ortalaması ve üstünde olan ilçeler ise sırasıyla Yayladağı (30), Altınözü (29), Antakya, Defne ve Dört Yol (28), Samandağ ve İskenderun (27), Hassa ve Kırıkhan (26) ilçeleridir. Bu kurumlarda derslik başına kız öğrenci sayısının erkek öğrenci sayısından daha fazla olduğu ilçeler yine sırasıyla İskenderun (14), Erzin (13), Arsuz, Belen (12) ve Reyhanlı (10)'dır. Diğer on ilçede ise derslik başına düşen erkek öğrenci sayıları nispeten daha fazladır (Tablo 4.12).

Görüleceği üzere araştırma sahası Kırıkhan, ortaöğretimdeki derslik sayısı ve derslik başına düşen öğretmen ve öğrenci sayıları bakımından diğer ilçelerle kıyaslandığında derslik sayısı (337) ve derslik başına düşen öğretmen (1.7) ve öğrenci sayılarında (26) il ortalaması ile aynı seviyededir.

Hatay ilinde toplam 148 ortaöğretim kurumunda 3374 adet derslik ve 5995 adet öğretmen bulunmaktadır. İlçe başına yaklaşık 10 ortaöğretim kurumu, 225 derslik ve 400 öğretmen bulunan ilde; her bir öğretmene ortalama 15 öğrenci düşmektedir. Ülke genelinde ise bu değer 14'tür (MEB, 2020).

İlde ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan her bir öğretmene düşen öğrenci sayıları incelendiğinde, il ortalamasının (15 öğrenci) altında öğrenci sayısına sahip olan ilçeler sırasıyla Erzin ve Payas (12), Arsuz, Belen, İskenderun ve Samandağ (14)'dır. Öğretmen başına düşen öğrenci sayıları il ortalaması ve üstünde olan ilçeler ise sırasıyla Altınözü, Antakya, Kırıkhan ve Yayladağı (15), Reyhanlı, Defne, Dört Yol, Hassa ve Kumlu (16)'dur (Tablo 4.17).

Görüleceği üzere araştırma sahası Kırıkkhan, ortaöğretimdeki öğretmen sayısı ve öğretmen başına düşen öğrenci sayıları bakımından diğer ilçelerle kıyaslandığında öğretmen sayısı (488) ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısında (15) il ortalamasına göre olumlu bir tablo ortaya koymaktadır.

Son beş (5) yılın eğitim ve öğretim verilerine bakılacak olursa (Tablo 4.13); Kırıkkhan'da ortaöğretim kurumu sayısı sadece bir (1) adet artarken, derslik sayıları 2016-2017 eğitim ve öğretim yılı hariç diğer yıllarda artış göstermiştir. 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında 182 olan ortaöğretimdeki derslik sayısı 2016-2017'de 162'ye düşmüş, ancak 2017-2018 eğitim ve öğretim yılında önce 227'ye, sonra da 2018-2019 yılında 262'ye yükselmiştir. 2019-2020 eğitim ve öğretim yılında ise 262 derslik sayısında sabit kalmıştır. İlçede ortaöğretim derslik sayısının azaldığı 2016-2017 eğitim ve öğretim yılında aynı zamanda öğretmen ve öğrenci sayılarında da azalma olmuştur.

2019-2020 yılı itibariyle araştırma sahasındaki 11 ortaöğretim kurumunda toplam 262 derslik, 454 öğretmen ve 6829 öğrenci eğitim-öğretim etkinliklerine katılmıştır (Tablo 4.18)

Tablo 4.18

Kırıkkhan'da Ortaöğretimde Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Durumu

Eğitim-Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı		
				E	K	T
2015-2016	10	182	428	3206	3167	6373
2016-2017	10	162	424	3169	3133	6302
2017-2018	10	227	432	3309	3243	6552
2018-2019	11	262	448	3394	3348	6742
2019-2020	11	262	454	3442	3387	6829
Toplam	11	262	454	3442	3387	6829

Kaynak: Kırıkkhan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü(2015-2020).

4.2.4.1. Kırıkkhan'daki Ortaöğretim Kurumları

Kırıkkhan ilçe merkezinde 11 tane ortaöğretim vardır. Bunların 4 tanesi Anadolu lisesi 3 tanesi imam-hatip lisesi geriye kalanlar ise teknik ve meslek liseleridir (Tablo 4.19).

Tablo 4.19

Kırıkkhan'daki Ortaöğretim Kurumları

Okul Adı	Mahalle	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
GAZİ ANADOLU LİSESİ	KURTUSOĞUKSU	24	43	724
KIRIKHAN ANADOLU İHL	BAHÇELİEVLER	26	50	653
FEVZİ ÇAKMAK AL	KURTUSOĞUKSU	32	55	1109
KIRIKHAN MESLEKİ VE TEKNİK AL	408 EVLER	21	62	1216
KIRIKHAN ANADOLU LİSESİ	KURTUSOĞUKSU	32	56	1028
İBN-İ SİNA MESLEKİ VE TEKNİK AL	BAHÇELİEVLER	10	22	355
B. BESTAMİ MESLEKİ VE TEKNİK AL	FATİH	18	41	385
ZÜBEYDE HANIM MESLEKİ TEKNİK AL	BAHÇELİEVLER	29	57	298
NAİM ATAKAŞ ANADOLU LİSESİ	ALSANCAK	23	35	694
NENE HATUN KIZ ANADOLU İHL	BAHÇELİEVLER	24	57	782
MELİKŞAHANADOLU İHL	ÖZYÖRÜK	21	12	322

Kaynak: Kırıkkhan MEM

Kırıkhan Gazi Anadolu Lisesi

Kurtlu soğuksu mahallesinde lise kampüsün içerisinde yer alan okulda toplam 43 öğretmen bulunmaktadır. Normal eğitim vermektedir. 24 derslikle 724 öğrenciye eğitim vermektedir. Okulda spor salonu, atölye, bilgisayar sınıfı bulunmamaktadır. Okulun bilinen herhangi bir başarısı bulunmamaktadır (Fotoğraf 4.27).

Fotoğraf 4.27

Kırıkhan Gazi Anadolu Lisesi

Kırıkhan Anadolu İmam Hatip Lisesi

İlçe merkezinde Gazi mahallesinde bulunan okul 1953 yılında Kırıkhan Merkez Ortaokulu olarak eğitim öğretime başlamıştır. 1969 yılında Kırıkhan Lisesi olmuş, 1971-1972 Öğretim Yılında yeni lise binası yapılıncaya ortaokul olarak faaliyetlerine devam etmiştir. 1976 yılında okulun ismi Milli Eğitim Bakanlığınca Gazi Ortaokulu olarak değiştirilmiştir. 1976-1977 Öğretim Yılında Milli Eğitim Bakanlığının 26/07/1976 tarih ve 19696 sayılı yazısıyla Kırıkhan Gazi Lisesi olarak eğitim öğretime devam etmiştir. 2010-2011 Öğretim Yılında Genel Liselerin Anadolu Lisesine dönüşmesi kapsamında Kırıkhan Gazi Anadolu Lisesi'ne dönüştürülmüş olup halen bu isimle faaliyetlerine devam etmektedir. Kırıkhan'ın donanımlı okullarından bir tanesidir. Okulda 1 tanesi rehber öğretmen olmak üzere toplam 50 öğretmen bulunmaktadır. Öğretim şekli normal öğretimdir. Okulda 256derslikte toplam 653 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda birer tane fizik, kimya ve biyoloji laboratuvarı, yemekhane, kütüphane, müzik sınıfı, resim sınıfı, spor salonu ve konferans salonu bulunmaktadır (Fotoğraf 4.28).

Fotoğraf 4.28

Kırıkhan Anadolu İmam Hatip Lisesi

Kırıkhan Fevzi Çakmak Anadolu Lisesi

Okul ilk olarak sınavla öğrenci alan Anadolu Lisesi olarak Kırıkhan Anadolu Lisesi adıyla 2005-2006 yılında Ticaret Meslek Lisesi Binasının üst katında eğitim ve öğretime başlamıştır. 2008-2009 Öğretim yılında okulun adı Kırıkhan Fevzi Çakmak Anadolu Lisesi olarak değiştirilmiştir. 2012-2013 eğitim öğretim yılında Toki Şehit Ahmet Saylak İlköğretim Okulu binasında geçici olarak 1 yıl süreyle kaldıktan sonra 2013-2014 eğitim öğretim yılında Bahçelievler Mahallesi'nde bulunan 24 derslikli binasına taşınmıştır. 2017-2018 eğitim öğretim yılı ikinci döneminde ise Kurtuluşoğus mahallesindeki Lise kampüsünde bulunan 32 derslikli yeni binasına taşınmıştır. 1109 öğrenci eğitim-öğretim görmektedir. Halen aynı binada eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir. Okulda tam gün eğitim verilmektedir. 55 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda birer tane fizik, kimya ve biyoloji laboratuvarı, yemekhane, kütüphane, müzik sınıfı, resim sınıfı, spor salonu ve konferans salonu bulunmaktadır (Fotoğraf 4.29).

Fotoğraf 4.29

Fevzi Çakmak Anadolu Lisesi

Kırıkhan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

İlçe merkezine 1 km uzaklıkta 408 evler mahallesinde bulunan okulda 62 öğretmen görev yapmaktadır. 21 derslikte toplam 1216 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okul tam gün eğitim vermektedir. Okulda 29 atölye 1 yemekhane 1 spor salonu 1 resim sınıfı 1 kütüphane ve 1 tane de konferans salonu bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır. Okulun 10 tane de lojmanı bulunmaktadır.

Kırıkhan Anadolu Lisesi

İlçe merkezine 4 km uzaklıkta Kurtuluşoğusku mahallesinde kurulan lise kampüsün içerisinde eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir. 32 derslikte toplam 1028 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 56 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda tam gün eğitim verilmektedir. Okulda birer tane fizik, kimya ve biyoloji laboratuvarı. 1 yemekhane 1 spor salonu 2 tane de kütüphane bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır. 2012-2013 yılında kros kategorilerde kız spor takımı bireysel yarışmada dünya ikincisi olmuştur.

Kırıkhan İbn-i Sina Sağlık Meslek Lisesi

İlçe merkezinde Bahçelievler mahallesinde bulunan okul 1989-1990 Eğitim öğretim yılında kurulmuş olup kurucu müdürü Antakya Sağlık Meslek Lisesinden görevlendirilen A. Halit TABAKOĞLU 'dur. Okulun ilk binası Fransız işgali döneminde yapılan tarihi bir binadır. 2009 yılında ise şuan kullanılan binaya geçilmiştir. İlk Öğrenci alımı kendi bünyesinde yapılan seçme sınavı ile olmuştur. Daha sonra merkezi sınav ile alıma başlamıştır. İlk mezun olan öğrenciler Sağlık Memurluğu statüsünde çalışabilmek üzere mezun olmuştur. Okul 1998 yılına kadar sağlık memurluğu bölümü mezun vermeye devam etti.1998-1999

yıllarında Tıbbi Sekreterlik olarak mezun verip 2000-2001 yıllarında Diş Protez Teknisyenliği mezunlarını verdi. 2002 dönemi ile beraber Tıbbi Sekreterlik mezunu vermeye başladı. 2010 yılına kadar Tıbbi Sekreter mezunu verip 2010'dan sonra ATT, Hemşirelik, Diş Protez Teknisyenliği bölümleri mezunu verdi. Eğitim öğretime devam edip 2016-2017 eğitim öğretim yılında ATT, Hemşirelik, Diş Protez Teknisyenliği bölümleri son mezunlarını verdi.

2017-2018 eğitim öğretim yılında ise; ilk olarak Sağlık Bakım Teknisyenliği, Hemşire Yardımcılığı ve Ebe Yardımcılığı mezunlarını vermiştir. Sağlık Hizmetleri alanı diğer bölümlere nazaran istihdam potansiyeli yüksek bir bölümdür. Şu an okulda öğrenim görmekte olan öğrenciler 12. sınıfta işletmelerde Beceri Eğitimi görmektedirler. 2017-2018 eğitim öğretim yılında işletmelerde eğitime gidemeyen öğrencimiz bulunmamaktadır.

Okulda 22 öğretmen görev yapmaktadır. Okul tam gün eğitim vermektedir. 10 derslikte toplam 355 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane atölye bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.30).

Fotoğraf 4.30

İbn-i Sina Sağlık Meslek Lisesi

Kırıkkhan Bayezid-i Bestami Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

İlçe merkezinde Fatih mahallesinde bulunan okulda 41 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda hem normal eğitim hem de ikili öğretim uygulanmaktadır. 18 derslikte toplam 385 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 2 BT sınıfı 4 Mesleki Uygulama Laboratuvarı 1 konferans salonu ve 1 de yemekhane bulunmaktadır. Okul, kalorifer sistemi ile ısıtılmaktadır.

Zübeyde Hanım Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

İlçe merkezinde Bahçelievler mahallesinde bulunan okul 1974 yılında hizmete girmiştir. Zaman içerisinde gelişmiş ve şu anki duruma gelmiştir. 2014-2015 Öğretim yılında 59 Personel, 34 Şube, 1100 öğrencisi ile hizmet vermektedir. 2017 - 2018 Öğretim Yılında 65 Personel, 33 Şube, 750 öğrencisi ile hizmet vermektedir. 2018 - 2019 Öğretim Yılında 62 Personel, 28 Şube, 700 öğrencisi ile hizmet vermektedir. 2019 - 2020 Öğretim Yılında 57 Personel, 29 Şube, 629 öğrencisi ile hizmet vermektedir. Okulda 57 öğretmen görev yapmaktadır. Okulda tam gün eğitim verilmektedir. 29 derslikte toplam 298 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda 3 tane BT sınıfı 1 tane fen laboratuvarı 9 tane atölye 1 tane kütüphane 1 tane konferans salonu ve okulun içerisinde 1 tane de revir bulunmaktadır. Okul kalorifer ile ısınmaktadır (Fotoğraf 4.31).

Fotoğraf 4.31

Zübeyde Hanım Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Naim Atakaş Anadolu Lisesi

İlçe merkezine 2 km uzaklıkta Çankaya mahallesinde bulunan okul Kırıkhan Anadolu Lisesi olarak 1989–1990 eğitim ve öğretim yılında Gazi Lisesi bünyesinde tahsis edilen 1 derslikte 36 öğrenci ile eğitime başlamıştır. 1993–1994 öğretim yılında Ticaret Lisesi'nin üç ve dördüncü katlarında eğitim-öğretime devam etmiştir. 1999 yılında Hayırsever Recep ATAKAŞ'ın babasının adına yaptırdığı okul lisenin binası olmuş ve Kırıkhan Anadolu Lisesi adı altında açılan okul Naim Atakaş Anadolu Lisesi adını almıştır. Naim Atakaş Anadolu Lisesi 23 derslikte, 1 Müdür, 2 Müdür Yardımcısı, 35 Öğretmen, 1 Memur, 1 Hizmetli ile hizmetini sürdürmektedir. Okulda tam gün eğitim öğretim verilmektedir. 694 öğrenciye eğitim öğretim verilmektedir. Okulda birer tane fizik, kimya ve biyoloji laboratuvarı 1 tane

atölye 1 tane kütüphane 1 tane müzik sınıfı 1 tane resim sınıfı ve 1 tane konferans salonu bulunmaktadır. Kırıkhan'ın en başarılı okuludur. Yeni sınav sisteminde tercihli okullar listesinde bulunmaktadır (Fotoğraf 4.32).

Fotoğraf 4.32

Naim Atakaş Anadolu Lisesi

Kırıkhan Nene Hatun Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi

İlçe merkezinde Bahçelievler mahallesinde bulunan okul 07.10.2013 tarihinde Kırıkhan Cumhuriyet Ortaokulunun 3 ve 4. Katında eğitim öğretime başladı. Aralık 2013'den itibaren Kırıkhan Anadolu İmam Hatip Lisesinin ek binasında eğitim ve öğretime devam etmiştir. Okul Kız İmam Hatip Lisesi 310 öğrenci ile eğitim ve öğretimini sürdürmüştür. 2014 yılı Mayıs ayından itibaren Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi olarak eğitime devam etmiştir. 2014-2015 eğitim öğretim yılından itibaren sadece OGES sonucuna göre öğrenci almaya başlamıştır. Okulda 24 derslik, 3 idare odası, 1 rehberlik servisi, 1 memur odası, 1 kütüphane, 1 Fen laboratuvarı, Kantin ve çok amaçlı salon bulunmaktadır. 27.02.2014 tarihinden itibaren 240 öğrenci kapasiteli kız öğrenci pansiyonu okula bağlanmıştır. Pansiyon ilk yıl itibariyle 183 öğrenciye hizmet vermeye başlamıştır. Pansiyon 2 Blok olarak 240 yatak kapasitelidir. Her odada 4 öğrenci barınmaktadır. Mutfığı, yemekhanesi Etüt Salonu ve dinlenme yerleriyle öğrencilere hizmet sunmaktadır. Okulda Mutlu ANLAR kurucu Müdür olarak görevlendirilmiştir. Okulda 57 öğretmen görev yapmaktadır ve normal öğretim uygulanmaktadır. 24 derslikte 782 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okulda 1 tane yemekhane 1 tane fen laboratuvarı 1 tane kütüphane ve 1 tane konferans salonu bulunmaktadır.

Melik Şah Anadolu İmam Hatip Lisesi

İlçe merkezinde Kurtuluş mahallesinde bulunan okul 2018-2019 eğitim öğretim yılında hizmete girmiştir. Kurucu Müdürü Ali ŞAHİN'dir. Din Öğretimi Genel müdürlüğüne bağlı olan Okulu Fen ve Sosyal bilimler programı uygulayan Proje İmam Hatip Lisesidir. Okulumuz sınavlı okullar kategorisindedir. 2018-2019 yılında eğitim öğretime 90 kontenjan ile başlamıştır. Okula yapılan yerleştirmede yüzdelik dilim istatistiğine bakıldığında tavan % 4, taban % 21'dir. Okulda 12 öğretmen görev yapmaktadır ve normal öğretim uygulanmaktadır. 21 derslikte toplam 322 öğrenciye eğitim-öğretim verilmektedir. Okul kalorifer ile ısınmaktadır.

4.2.5. Yükseköğretim Seviyesi

Yükseköğretimin amaç ve görevleri, Türk milli eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri doğrultusunda, ülkenin bilim politikasına ve toplumun yüksek seviyede ve çeşitli kademelerindeki insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştirmek; çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapmak; Türkiye'yi ilgilendirenler başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip, derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda bulunmak; ülkenin türlü yönde ilerleme ve gelişmesini ilgilendiren bütün sorunları, hükümet ve kurumlarla da işbirliği yapmak suretiyle öğretim ve araştırma konusu yaparak, sonuçlarını toplumun yararlanmasına sunmak ve hükümetçe istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini bildirmek; araştırma ve incelemelerinin sonuçlarını gösteren, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan her türlü yayınları yapmak; Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilimsel verileri sözlü veya yazılı olarak halkla paylaşmak ve yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmaktır (TBMM, 1973: m.35 ve 36).

Yükseköğretimin ana vazifeleri, bilimsel araştırmalar yapmak, yapılan bireysel araştırmalarının sonuçlarını toplumla paylaşmak, kişisel gelişimi sağlamak, toplumun düşünce sorunlarıyla ilgili yaşamlarına katkıda bulunmak ve her şeyden önemlisi kamuda ve özeldeki iş yaşamının ihtiyaç duyduğu bölümlerine, alanlarına okuduğu alanda niteliklere sahip insan kaynağını yetiştirmektir. Bunların yanında üniversiteler, özellikle sosyoekonomik açıdan gelişmesini sürdüren bölgelerde, illerde, ilçelerde o yerlerin kalkınmasına da katkıda bulunmaktadırlar ve bu katkı üniversitelerdeki bölümlere her yıl öğrenci alındığı sürece süreklilik arz edecektir. Özellikle sanayileşememiş ve tarıma dayalı ekonomiye sahip bölgelerde üniversitelerin ekonomiye katkısı önemlidir (Yayar- Demir, 2013: 107).

Bir toplumda, eğitimin beklenen etkiyi oluşturabilmesi, sadece üniversite dediğimiz en üst düzeydeki eğitim kademesinin var olmasıyla mümkündür. Üniversiteler, sözü edilen gelişmenin temel dinamiği ve bilgi toplumunda bilginin üretildiği, oluşturulduğu merkez olarak kabul edilmektedir. İktisadi gelişme ile eğitim/üniversite arasındaki bağlantıyı mantık çerçevesinde kurabilmek için iktisadi büyüme ve iktisadi gelişme kavramlarının manalarını ve aralarındaki ayrımları belirlemek gerekir. Büyüme, mevcut üretim kapasitesinin ve kişi başına gelirin artırılmasını ifade eder. Gelişme ise sadece üretimin ve kişi başına düşen gelirin arttırılmasından ibaret olmayıp, sosyoekonomik ve sosyokültürel yapının da değiştirilmesi ve kalitesinin arttırılması şeklinde ifade edilebilir (Çınar ve Emsen, 2001: 92).

Üniversiteler, hem yerel ekonomi hem de ülke ekonomisi için önemli bir tetikleyici unsur özelliği taşımaktadır. Üniversite yerel ekonominin bir sosyal kurumu olup, bu kurum akademik ve idari personel, öğrenciler ve tüzel kişiliği ile bulunduğu şehrin ekonomisini etkilediği gibi, şehrin sosyal, kültürel, siyasal, bilimsel ve doğal çevresiyle devamlı etkileşim içindedir (Çatalbaş, 2007: 93).

Üniversitelerin kurulması ile doğrudan veya dolaylı olarak oluşturulan istihdam ve bunun beraberinde getirdiği gerek kurumsal gerek çalışanların, öğrencilerin ve ziyaretçilerin yaptığı harcamalar şehirlerin ekonomik yapılarında büyük canlılık meydana getirmektedir (Işık, 2008: 159).

Yükseköğretim kurumları; devlet ve vakıf (kâr amacı gütmeyen) yükseköğretim kurumları olmak üzere iki gruba ayrılır. 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu yükseköğretimi; “Milli Eğitim Sistemi içinde, ortaöğretime dayalı, en az dört yarıyılı kapsayan her kademedeki eğitim-öğretimin tümü” olarak tanımlamaktadır. Buna göre, yükseköğretim kurumları şöyle sınıflandırılabilir. Üniversiteler: fakülteler, enstitüler (lisansüstü okullar), yüksekokullar vb. öğretim ve araştırma birimlerinden oluşur. Yüksek Teknoloji Enstitüleri: üniversite düzeyinde olup, teknoloji ağırlıklı programlar uygulayan kurumlardır. Üniversitelere benzer öğretim ve araştırma birimlerine sahip olabilirler. Yükseköğretimde eğitim türleri; derslere devamın zorunlu olduğu örgün eğitim, radyo televizyon vb. araçlarla yapılan açık eğitim, devam zorunluluğu olmaksızın sadece sınavlara katılma zorunluluğu olan dışarıdan (ekstern) eğitim ve toplumun her kesimine bilgi ve beceri kazandırmayı amaçlayan yaygın eğitim (diploma sağlamaz) olmak üzere dört türdür (MEB, 2010: 39).

Mustafa Kemal Üniversitesi Kırıkkhan Meslek Yüksek Okulu 1994-1995 eğitim-öğretim yılında Bağcılık, Büro Yönetimi ve Sekreterlik programlarıyla eğitim ve öğretime başlamıştır. Bu programlara ilave olarak 1998-1999 Öğretim yılında Bahçe Ziraatı, Bilgisayarlı Muhasebe ve Vergi Uygulamaları programlarının I. ve II öğretimleri ile Büro

Yönetimi ve Sekreterlik programının II. öğretimi eklenerek program sayısı 4 e çıkarılmıştır. 2002 yılında uygulamaya geçen MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi çerçevesinde Büro Yönetimi Sekreterlik Programları da dâhil olmuştur.

Kırıkhan Meslek Yüksekokulu 51000 m² açık alan 7618 m² kapalı alana sahiptir. Yüksekokul binası idari ve derslikler olmak üzere 2 binadan oluşmaktadır. İdari binanın zemin katında öğrenci işleri, personel işleri ve güvenlik bulunurken, 1. ve 2. katlarda akademik personel odaları bulunmaktadır. Ayrıca yüksekokulda 400 kişilik konferans salonu, 90 kişilik yemek salonu, 150 m² öğrenci kantini ve mescit bulunmaktadır. Derslik kısmında, zemin katta 4 adet amfi, birinci katta 5 adet derslik ve 3 adet bilgisayar laboratuvarı, ikinci katta 8 adet derslik bulunmaktadır. Meslek Yüksekokulunda toplam 13 derslik ve 3 adet bilgisayar laboratuvarı ile 4 adet amfi mevcuttur. İhtiyaç duyulması halinde okul binasında, laboratuvar ve derslik alanlarına dönüştürülebilecek fiziki imkânlar mevcuttur. Meslek Yüksekokulunda hâlihazırda 8 bölüm, 9 program, 21 akademik personel, 12 idari personel ve 938 öğrencisi ile eğitim ve öğretime devam etmektedir.

4.3. Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim, milli eğitim sisteminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ve toplumun ihtiyaçlarına, fertlerin ilgi ve isteklerine ve hizmet anlayışlarına göre farklı yönlerden dinamik hale getirmek amacıyla onlara belli programlar dâhilinde sunulan, örgün eğitimin yanında veya dışında düzenlenen eğitim, öğretim, rehberlik ve uygulama faaliyetlerinin tümüdür.

Yaygın eğitimin amacı, vatandaşlara temel bilgi ve becerileri kazandırmak, en son devam ettikleri öğrenim kademesinde edindikleri bilgi ve becerilerini geliştirmek, onlara hayatını kazanmasını sağlayacak yeni imkânlar hazırlayabilmektir. Yaygın eğitime kitle eğitimi, yetişkin eğitimi, toplum eğitimi, hayat boyu eğitim de denilmektedir. Hedef kitlesi yetişkinler ve okul dışındakilerdir. Bu hedef kitlenin yaşı, cinsiyeti, eğitim seviyesi, öğrenme isteği gibi birçok özellikleri birbirinden çok farklı olduğu için, programların başarılı olabilmesi amacıyla bu programlar her gruptan yetişkinin fikirleri alınarak hazırlanmaktadır.

4.3.1. Halk Eğitim Merkezleri

İl ve ilçe merkezlerinde Milli Eğitim Bakanlığı'nca açılan yaygın eğitim kurumlarıdır. Halk Eğitim Merkezleri, bulundukları ilçe merkezleri ile birlikte ilçenin bucak ve köylerine de yaygın eğitim hizmetleri götürmek üzere kurulurlar. Okuma yazma kursları, meslek kursları, sosyal-kültürel kurslar ve sosyal kültürel uygulamalar ile vatandaşlarımıza yaygın eğitim hizmeti veren Halk Eğitim Merkezleri kurs faaliyetlerinin büyük bir bölümünü merkez

binasının dışında özellikle gecekondu bölgeleri ile köylerde yürütülmektedir. Halk eğitim hizmetleri herkesin faydalanabileceği biçimde toplumun ihtiyacına uygun olarak kişilerin hayat boyu faydalanabilecekleri bir şekilde düzenlenmektedir. Halk eğitim merkezlerine başvurabilmek için okur-yazar olma şartı dışında başka bir şart aranmamaktadır. En az 10- 15 kişinin bir araya gelmesi ile istenilen her alanda kurs düzenlenmektedir. Halk eğitimi hizmetleri, öncelikle okula gidememiş veya okulun herhangi bir kademesinden ayrılmış mesleği olmayanlara mesleği olup, mesleğinde ilerlemek isteyenlere, hobilerini geliştirmek ihtiyacını duyanlara evde, işyerinde, okulda, her yerde her zaman ve her yaşta, bütün vatandaşlarımıza götürülmektedir.

4.3.1.1. Kırıkhan Halk Eğitimi ve Akşam Sanat Okulu

İlçe merkezinde Gazi Mahallesinde bulunan kurumda 14 öğretmen görev yapmaktadır. 27 tane kursiyer öğrenci 9 derslikte eğitim almaktadır. Kurumda 2 BT sınıfı ve 1 kütüphane bulunmaktadır.

4.3.2. Halk Eğitim Kursları

Yaygın Eğitim; Örgün eğitimin yanında ve dışındaki tüm kişileri hedef kitlesi içine alan ve yaşam boyu devam bir eğitimidir. Bu nedenle yaygın eğitimin hedef kitlesini geniş bir yetişkin grubu oluşturmaktadır.

- Okuma-yazma bilmeyenler, temel eğitim eksikliği olanlar,
- Örgün eğitimin herhangi bir kademesinden ayrılmış olanlar,
- Herhangi bir örgün eğitimi bitirmiş olanlar,
- Örgün eğitime devam ederken, arta kalan boş zamanlarını değerlendirmek isteyenler,
- Bir mesleğe sahip olamayanlar,
- Meslek değiştirmek isteyenler,
- Yaşlı ve emekliler,
- Yasal kısıtlılık altında bulunanlar,
- Köyden kente göçenler,
- Özel eğitim gerektiren kişiler,
- Kendi işini kurmak isteyenler,

Halk Eğitimi Merkezleri bünyesinde açılan kurslardan yararlanabilirler.

Cumhuriyetin ilk yıllarında okuma-yazma bilmeyen tek vatandaş bırakmamak, yeni yönetim düzenini geniş halk kitlelerine duyurmak ve benimsetmek amacını güden halk eğitim faaliyetleri, artık bugün istihdam ve eğitim amaçlı yeni yaygın eğitim modelleriyle toplumsal kalkınmaya hız veren biçimde sürdürülmektedir.

4.3.3. Özel Eğitim

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitime "*özel eğitim*" denir. Çoğunluktan farklı ve özel eğitime ihtiyacı olan çocuklara sunulan, üstün yetenekli olanları yetenekleri doğrultusunda en üst düzeye çıkmasını sağlayan yetersizliği engele dönüştürmeyi önleyen, engelli bireyi kendine yeterli hale getirerek topluma kaynaşmasını ve bağımsız, üretici bireyler olmasını destekleyecek becerilerle donatılan eğitimidir.

4.4. Eğitim Fonksiyonunun Etki Alanları ve Taşınalı Eğitim

Çeşitli nedenlerle birlikte, okula erişimde sorunlar yaşayan ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin belirlenen okullara günü birlik taşınarak eğitim ve öğretim görmelerini sağlamak amacıyla yapılan uygulamaya "taşınalı eğitim" denir (MEB, 2012a: 19).

Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak ve tüm öğrencilerin aynı şartlar altında eğitim almasını sağlamak amacıyla ilk olarak 1989-1990 yılında Kırıkkale ilinde 3 okulda Kocaeli'nde 2 okulda taşınalı eğitim sistemi başlamıştır. Taşınalı eğitimin diğer önemli amacı ise ilköğretimde okullaşma oranını %100'lere çıkarılmasını amaçlamaktır. 1989-1990 yılından 2012-2013 yılına kadar 6-14 yaş dediğimiz ilköğretim kurumlarında 10 öğrencinin altında olan yerlerde taşınalı eğitim uygulaması yapılmıştır. 2012-2013 yılında 4+4+4 eğitim sistemi ile birlikte zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılmasının ardından Ortaöğretim kurumlarında 40'ın altında öğrenci bulunan okullarda da taşınalı eğitim uygulamasına geçilmiştir.

Ülkemizde 2019 yılı itibarıyla ilköğretimde 733 bin okulda ortaöğretimde ise 431 bin özel eğitimde ise 98 bin öğrenci taşınalı eğitim ile eğitim-öğretimlerine devam etmektedirler. Taşınalı eğitimin en fazla olduğu yerler Şanlıurfa, Diyarbakır ve Van olmak üzere Doğu Güneydoğu Anadolu bölgesinin illeridir.

Taşınalı eğitime ihtiyaç duyulmasının çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Böyle olmakla birlikte taşınalı eğitime geçilmesinin nedenlerini üç başlık altında toplamak mümkündür (Yeşilyurt vd., 2007).

1- Eğitimde Fırsat ve İmkân Eşitliğinin Sağlanması, Kalitenin Yükseltilmesi ve Maliyetin Düşürülmesi: Zorunlu eğitim çağına gelmiş her bir çocuğa aynı şartlarda eğitim verebilmek ve böylece toplumun kalkınmasında önemli bir payı olan eğitimin kalitesini yükseltmek. Ayrıca zorunlu eğitimi uygulayabilmek için öğrenci sayısı az olan yerleşmelere okul yaparak maliyeti arttırmak yerine, öğrencileri taşıyarak maliyeti aza indirmek hedeflenmiştir.

2- İç Göçler: Göç veren yörelerde, nüfusun azalmasına bağlı olarak öğrenci sayısı da azalmaktadır. Bu durum da okulların kapasitelerinin altında çalışmasına, öğretmen sayılarının ve çalışma verimlerinin düşmesine yol açmaktadır. Bu olumsuzlukları ortadan kaldırmak için taşınalı eğitimle öğrencileri yoğun nüfuslu yerlere taşıyarak eğitimin niteliğini yükseltmek amaçlanmıştır.

3- Yerleşim Birimlerinin Dağınık Olması: Nüfusu bir okul açmaya yetmeyecek kadar küçük olan yerleşmelerin öğrencilerinin de eğitim ihtiyacını karşılamaktır. 2019-2020 yılında çalışma alanımız olan Kırıkhan'da ilkokullarda 14 tane taşıma merkezi ilkokul vardır ve bu 14 tane ilkokula 80 tane yerleşim yerindeki öğrenciler servisler vasıtasıyla taşınmaktadır. Ortaokullarda ise aynı şekilde 14 tane taşınalı eğitim merkez okulu vardır. 14 tane ortaokula 58 yerleşim yeri veya mahallenin öğrencileri servisler vasıtasıyla taşınmaktadır. Lise ve dengi ortaöğretim kurumlarında ise 13 tane taşınalı merkez lise bulunmaktadır. 13 tane okula 58 mahalle veya yerleşim yeri öğrencileri servisler aracılığıyla taşınmaktadır. Zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılmasının ardından lise ve dengi kurumlarında da taşınalı eğitim uygulamasına geçilmiştir. Nitelikli okulların dışındaki(puanla tercih edilen) okullara taşınalı eğitim yapılmaktadır. Her yeni uygulama gibi taşınalı ilköğretim uygulamasının da olumlu ve olumsuz yönleri bulunmaktadır. Bu uygulamanın olumsuz yönlerini tespit edip, düzeltmek ve yararlılığını artırabilmek için sık sık araştırmalar yapılmaktadır. Bugüne dek taşınalı sisteme yönelik yapılan çalışmalar göstermiştir ki, uygulamanın *herkese eğitim imkânı* sağlamak gibi yararlı yönlerinin yanı sıra öğrenci, öğretmen ve okul açısından karşılaşılan birçok zorlukları da vardır. Yapılan her bir araştırma bu konudaki eksiklikleri açığa çıkarmak ve gelişimi sağlamak için gereklidir. Nitekim Ağrı il merkezi ve ilçelerde yaptığımız gözlem ve mülakatlar sonucunda da; bazı okulların taşıma merkezi olmaya elverişli olmaması, YİBO'lara da taşınalı sistem ile öğrenci alınması, taşıma merkezlerinin fiziki altyapısının tam olarak sağlanmamış olması, taşıma merkezi okulların bir kısmında branş öğretmeni açığının bulunması, niteliği uygun olmayan araçların servise konulması, taşıma araçlarına öğrenci dışında yolcu alınması, taşıma merkezi okulların taşınan köylerle iletişiminin kopuk olması ve bunun sonucunda da okul - veli ilişkisinin sağlıklı kurulamaması gibi bir takım sorunların olduğu tespit edilmiştir.

4.5. Birleştirilmiş Sınıf Uygulamaları

Eğitim sistemimizin en önemli kademesi şüphesiz ilköğretim kademesidir. Bu kademenin önemli olmasının nedeni diğer kademelere temel teşkil etmesinden kaynaklanmaktadır. Ülkemizde bu kademelerdeki tüm öğrencilerin aynı fiziki koşullarda ve

aynı imkanlarda eğitim aldığını söylemek mümkün değildir. Eğitimdeki fiziki koşullar ve imkanlar yerleşim birimlerine göre farklılık göstermektedir. Ülkemizdeki bazı köy yerleşmelerinin en büyük olumsuzluklarından biri de öğrencilerin birleştirilmiş sınıflarda eğitim görmesidir.

Köy yerleşmelerindeki ilköğretim 1. Kademe öğrencilerinin az olmasından kaynaklı farklı sınıflardaki öğrencilerin aynı sınıfta tek öğretmen öncülüğünde eğitim-öğretim görmesine birleştirilmiş sınıf denir. Birleştirilmiş sınıf uygulaması sadece ülkemize ait bir problem değildir. Dünyanın pek çok ülkesinde de bu sorun vardır.

Köksal (2005: 8)'a göre Türkiye’de birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulanmasını zorunlu kılan nedenler öğretmen, öğrenci ve derslik sayısının yetersizliğidir, ancak son yıllarda daha çok köyden kente göç vb nedenlerle köydeki öğrenci sayısının azalması asıl nedendir.

Birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapılmasını zorunlu kılan sosyal ve ekonomik nedenler; öğretmen sayısının yetersiz olması, köyden kente göçle köydeki okullardaki öğrenci sayısının azalması ve müstakil sınıf açmanın ekonomik olmaması yüzünden birleştirilmiş sınıf uygulamasına başvurulması, bunun yanında taşınmalı öğretim yapan köy okullarının yeniden açılması gibi sebeplerle bu uygulamaya başvurulmaktadır (Erdem, 2004: 11).

Ülkemizde 2020-2021 eğitim-öğretim yılında 7 bin birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan okullarda toplam 128 bin 432 öğrenci birleştirilmiş sınıfta eğitim-öğretim görmektedir.

Çalışma alanımız olan Büyükşehir ilçesi Kırıkhan’a bağlı köy yerleşmelerinden 13 tanesinde birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim verilmektedir.

Tablo 4.20

Kırıkhan’da Birleştirilmiş Sınıf Uygulaması Olan Okullar

Okul Adı	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
Balarmudu İlkokulu	2	2	28
Meccobası İlkokulu	2	2	27
Güventaşı Baytarlı İO.	1	2	15
Güventaşı İlkokulu	3	2	28
Muratpaşa İlkokulu	3	3	0
Muratpaşa Kızılkaya İO.	4	4	54
Çataltepe İlkokulu	3	3	46
Çiloğlu İlkokulu	2	3	27
Özsoğuksu İlkokulu	3	3	40

İmece İlkokulu	2	2	34
İncirli İlkokulu	3	3	40
İçada İlkokulu	2	2	23
İçada İskânı İlkokulu	2	3	37

Kaynak: İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

4.6. Mülteci Öğrenciler

Suriye’de 2010 yılından beri süregelen iç savaşlardan dolayı Suriye halkının büyük bir kısmı çeşitli ülkelere iltica etmiştir. İltica eden Suriyeli vatandaşların 2011 yılında 14 bin iken günümüzde bu rakam 4 milyona ulaşmıştır. Her geçen yıl daha da artan bu rakam ülkede birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Bu sorunların en önemlilerinden bir tanesi de eğitim sorunudur.

Çalışma alanımız olan Kırıkhan ilçesinde farklı örgün eğitim kurumlarında eğitim-öğretim gören 7145 Suriyeli vatandaş vardır. Bu sayının çok büyük bir kısmı ilköğretim kademesindedir. Okul çağına gelmiş bu vatandaşlar ikamet ettikleri mahallelerdeki en yakın örgün eğitim kurumlarında kendi yaşlılarıyla eğitime-öğretime devam etmektedir. Suriyeli vatandaşların yoğun veya seyrek yaşadığı mahallelere göre sınıflardaki Suriyeli öğrenci oranı da o ölçüde olmaktadır. Suriyeli öğrencilerin Türkçe öğrenmesi ve Türk öğrencilerle kaynaşması için uygulama bu şekilde yapılmıştır.

Suriyeli öğrencilere uygulanan ekstra bir program yoktur. Müfredatta ne var ise o takip edilmektedir. Ara sınıflarda olup da okuma yazma bilmeyen Suriyeli vatandaşlar için ayrı bir sınıf açılarak okuma yazma öğretilmektedir. Suriyeli öğrencilerin Türk öğrencilerle birlikte okumasının olumlu yönleri olduğu gibi olumsuz yönleri de olmaktadır. Bu olumsuz yönler;

- Okula başlayan bireyler okuma-yazma öğreniyor ama okuduğunu ve söyleneni anlamadığı için daha sonraki sınıflarda sıkıntılar yaşıyor.
- Türkçe bilmeyen öğrenciler sınıf içinde iletişim kurmakta zorlanıyor.
- Öğretmenlerin sınıf içindeki Türk öğrencilerle ilgilenme süresi azalıyor.

4.7. Ücretli Öğretmenlik

Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bulunan okullarda öğretmen açığının olması durumunda ders saati karşılığında derse giren öğretmenlere ücretli öğretmen diyoruz. Ülkemizde 2020-2021 eğitim-öğretim yılı itibarıyla tüm eğitim kademelerindeki öğretmen açığı 110 bindir. Yine aynı eğitim-öğretim döneminde ücretli öğretmen sayısı 70 bindir. Bu rakamlar bize öğretmen açığının yarıdan fazlasının ücretli öğretmenler tarafından karşılandığı göstermektedir.

Bakanlığa maliyete az olduğundan dolayı uygulanan ücretli öğretmenlik eğitimin en önemli sorunlarından bir tanesidir. Ücretli öğretmenlik yapanların hepsi eğitim fakültesi mezunu da olmamaktadır. Bazıları ön lisans mezunu bazıları ise 4 yıllık başka bir bölümden de olanlar da ücretli öğretmenlik yapabilmektedir. Ücretli öğretmenlik sorunu başlı başına bir problemken, ücretli öğretmenlik yapan kişilerin de öğretmenlik mesleğinden olmaması eğitim-öğretimin niteliğini fazlasıyla düşürmektedir.

Araştırma sahamız olan Kırıkhan (Hatay) büyükşehir ilçesinde ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün verilerine göre 2017 yılında ücretli öğretmen sayısı 196 iken 2021 yılında bu sayı 45'e kadar düşmüştür. Bu sayının azalmasındaki en büyük etken Kırıkhan ilçesindeki okulların öğretmenler için zorunlu doğu görevi arasında sayılmasından kaynaklanmaktadır. Yeni atanan öğretmenlerin ilçeyi fazlasıyla tercih etmelerinden dolayı ilçe genelinde ücretli öğretmene fazla ihtiyaç duyulmamaktadır. Bu durumun, Kırıkhan ilçesinin eğitim-öğretim faaliyetlerine olumlu yönde katkı sağladığı kanaatindeyiz.

BEŞİNCİ BÖLÜM. SONUÇ VE ÖNERİLER

Hatay ili 1919 yılından 1939 yılına kadar ülke topraklarından ayrı olduğu için bu yıllar arasındaki Hatay ve ilçelerine ait nüfus verileri ile alakalı bilgiler kesin değildir. Ancak Hatay'ın anavatanına katıldığı yıldan (1939) itibaren günümüze kadar sürekli nüfus sayımları yapılmış ve yapılmaktadır. Buna göre 1940 genel nüfus sayımından günümüze kadar geçen süreçte (1945 ve 2000 yılları hariç) Kırıkhan ilçesinin nüfusu genel olarak artış göstermiştir. 1945 yılındaki azalma, başlayan ikinci dünya savaşından sonra asker alımlarına bağlansa da bununla alakalı kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. 2000 yılındaki nüfus azalmasının nedeni ise o dönemde ülke genelinde yaşanan /yaşanacak olan ekonomik krize bağlı etkilere dir. Nitekim halkın temel geçim kaynağı tarım sektörü olduğundan, o yıl yaşanan ekonomik kriz öncelikle kırsal kesimde yaşayan halkın tarımsal gelirlerini düşürmüş ve çalışarak geçimlerini sağlayabilme gayreti içinde olan vatandaşlarımız gerek ülke içi ve gerekse ülke dışına yönelik göçlere katılım sağladıklarından ilçe nüfusunda o yıla ilişkin gerilemeler görülmüştür. Son yıllarda yaşanan kuraklık, artan tarımsal ürün maliyetleri, tarımsal gelirlerin giderleri karşılamaması, ... vb. nedenlerle çözümler üretilmediği takdirde ilçe, önümüzdeki yıllarda da nüfus kaybı sorunu ile karşı karşıya kalabilecektir.

İlçe nüfusunda 1950 yılından itibaren normalin üzerinde bir artış görülmektedir. Bunun en önemli sebeplerinden birisi, Amik gölünün kurutulması ile verimli tarım arazilerinin ortaya çıkmasıdır. Amik gölünün kurutulması ile Kırıkhan'a gelen göçler nüfusun normalin üzerinde artmasına neden olmuştur. Diğer bir normalüstü artış ise 1970-1990 yılları arasında olmuştur. Bu yıllar arasında Kırıkhan'ın gelişen şehirselleşme fonksiyonları sayesinde merkezi özelliklerde gelişme kaydetmesi, eğitim öğretim ile sağlık kurum ve kuruluşlarının sayısı ve hizmet kalitesinin artmasının yanında ilçe merkezinde diğer şehirselleşme hizmet kolları ve sanayi sektörüne ait birçok kurum ve kuruluşun faaliyete girmesi gösterilebilir. 1990 yılından 2000 yılına kadar düşüşte olan nüfus 2000 yılından itibaren yeniden artmaya başlamıştır. 2007 yılında geçilen adrese dayalı nüfus kayıt sistemi ile her yıl düzenli nüfus sayımı yapmaya başlanmış ve buna bağlı olarak her yıl az da olsa düzenli bir nüfus artışı gözlenmiştir.

Bunların yanı sıra nüfusun mahallelere dağılımını ve yoğunluğunu incelediğimizde Kırıkhan'ın mahalle ve mahalle sınırları 2014 yılında Hatay'ın büyükşehir olmasıyla birlikte değişmiş ve bununla birlikte köy yerleri mahalle statüsüne geçmiştir. Sosyokültürel ve ekonomik açıdan farklı özelliklere sahip olan mahallelerin nüfusları dengesiz dağılmıştır. Çalışma alanının nüfusu en yüksek mahallesi Cumhuriyet Mahallesi en düşük mahallesi ise Danaahmetli Mahallesi olduğu tespit edilmiştir.

Nüfusun cinsiyet yapısına bakacak olursak çalışma alanımız olan Kırıkhan'da erkek ve kadın nüfusunun birbirine yakın ve cinsiyet oranının %99 olduğu saptanmıştır. Son olarak yaş gruplarına dağılımına bakıldığında 0-14 yaş grubundakilerin nüfusun %29,25'ini, 15-64 yaş grubu arasında olanların %63'ünü ve 65 yaş üzeri yaşlı grubu ise toplam nüfusun %7,75'ini oluşturduğu verilerle kanıtlanmıştır.

2019-2020 yılları arasında okullaşma oranlarına bakıldığında Türkiye'de okul öncesi öğretimde 3-5 yaş grubundaki çocuklarda % 42, 4-5 yaş grubunun % 52, 5 yaş ve üstü grubunda ise % 71, Hatay'da sırasıyla % 41, % 52, % 76 Kırıkhan'da ise 3-5 yaş grubu % 40, 5 yaş ve üstü grubunun % 74 olduğu saptanmıştır. (4-5 yaş grubunun okullaşma oranları verilerine hiçbir yerde ulaşamadığımızdan buraya da yazılmamıştır). İlköğretim kademesinde okullaşma oranları Türkiye, Hatay ve Kırıkhan'da sırasıyla % 93, % 94, ve % 93 olarak kayıtlara geçmiştir. Çalışma alanımızın ilköğretim okullaşma oranları il ve ülke geneliyle aynı seviyede olduğu görülmektedir. Ortaokul kademesinde okullaşma oranı Türkiye, Hatay ve Kırıkhan'da % 96 olduğu görülmektedir. Son olarak ortaöğretim okullaşma oranlarına bakacak olursak Türkiye ve Hatay'da % 85 ve Kırıkhan'da % 84 olduğunu görmekteyiz. Genel olarak oranlar 2016 yılından 2020 yılına kadar düzenli olarak artmış, erkek ve kız öğrencilerde oranlar yakın değerler göstermiştir. Oranların yıldan yıla sürekli olarak artması ve eğitim kademelerinde okullaşma oranlarının kız ve erkek öğrencilerde ülke ve il oranları ile yakın değerler göstermesi, çalışma alanımızın her yaştaki okul çağı nüfusunun eğitim ve öğretime devam ettiğini göstermektedir. Bu oranların bu şekilde devam etmesi halinde okul çağı nüfusunun okullaşma oranları tüm eğitim kademelerinde önümüzdeki 5-10 yıllık süreçte bütüne ulaşacağını söyleyebiliriz. Bunun yanı sıra Kırıkhan ilçesinde eğitim kademelerine göre en yüksek okullaşma oranı ortaokul kademesinde en düşük okullaşma oranı ise ortaöğretim kademesinde görülmektedir. Bunun sebebi ise 4+4+4 (12) yıl zorunlu eğitime diğer kademelerden daha sonra geçilmesinden kaynaklanmaktadır. Verilerin birbirine bu kadar yakın olması Kırıkhan ilçesindeki ailelerin eğitim öğretim konusunda bilinçli olduğunu göstermektedir.

Eğitim düzeyinin yüksek olması bir yerin kalkınmasındaki en önemli faktörlerden birisidir. Buna göre Kırıkhan ilçesinin son 5 yıldaki eğitim düzeylerine bakacak olursak 6 yaş ve üzeri kişilerin % 1,99'u okuma yazma bilmemekte ve kadınlar bu oranın çoğunu oluşturmaktadır. İlçede okuma yazma bilen fakat okulu bitirmeyen kişilerin % 38,3'ünü erkekler % 61,7'sini ise kadınlar oluşturmakta toplamda bu kişilerin oranının % 15,7 olduğu görülmektedir. İlkokul eğitim düzeyi ise erkeklerde % 45 kadınlarda % 55 ve toplamda % 24'lük kısmı oluşturmaktadır. İlköğretim kademesinde toplamda % 7,75'lik kısmın % 57'sini

erkekler % 43'ünü kadınlar oluşturmaktadır. Ortaokul kademesinde % 22 olan toplam eğitim düzeyinin % 55'ini erkekler % 45'ini kadınların oluşturduğu görülmektedir. Lise ve dengi okullarda ise erkeklerde % 58 kadınlarda % 42 toplamda ise % 17'lik kısmı oluşturmaktadır. Yüksekokul, yüksek lisans ve doktora kademelerinde erkekler kadınlara oranla daha fazla ve toplamda oranları sırasıyla % 9,5, % 0,6 ve % 0,08 olduğu kayıtlara geçmiştir. Kırıkhan nüfusunun % 98'i okuma yazma bilmektedir. Bu oran ülke ve il geneli ile paralellik göstermektedir. Ancak burada dikkat edilmesi ve üzerinde önemle durulması gereken konu ortaöğretim ve yükseköğretim kademesidir. İlçe nüfusunun % 17'sini ortaöğretim % 9,5'lik kısmını ise yükseköğretim ve üstü kademeler oluşturmaktadır. Okuma yazma oranı %98 olan yerleşim biriminin ortaöğretim ve yükseköğretim oranları çok düşüktür. Bu konuda halkın ve öğrencilerin bilinçlendirilmesi ile birlikte bu oranın daha da artacağını söyleyebiliriz. Aynı zamanda 2012 yılında yürürlüğe giren 4+4+4 eğitim sisteminin önümüzdeki yıllarda oranların artmasına etki edecektir.

Bunun yanı sıra okuma yazma oranları 2008 yılında Türkiye'de % 92 Hatay'da % 90 ve Kırıkhan'da % 87, 2014 yılında Türkiye'de % 96, Hatay'da % 97 Kırıkhan'da % 97 son olarak 2020 yılında Türkiye'de % 97, Hatay ve Kırıkhan'da % 98 olduğu görülmektedir. Türkiye Hatay ve Kırıkhan okuma yazma oranlarını karşılaştıracak olursak 2008 yılında Kırıkhan'ın Hatay ve Türkiye ortalamasının altında kaldığı fakat 2014 ve 2020 yıllarında ise oranların birbirine yaklaştığını görmekteyiz. Her geçen yıl okuma yazma oranlarının artması ve ülke ve il oranlarına yaklaşması uygulanan eğitim politikalarının başarılı olduğunu göstermektedir. Bunun sonucunda halkın bilinçlendiğini ve her geçen yıl eğitimin olumlu yönde geliştiği anlaşılmaktadır. Ayrıca okuma yazma bilmeyen yaşlı nüfusun vefat etmesi ve okul çağına gelen her bireyin okula devam etmesi ile birlikte okuma yazma bilenlerin oranı önümüzdeki yıllarda % 100 'e ulaşacaktır.

Cinsiyet faktörüne göre okur-yazar oranlarında 2008 yılında okuma yazma bilen nüfus Türkiye'de erkeklerin payı % 97 kadınların payı % 87 Hatay'da erkeklerin payı % 96 kadınların payı % 85 Kırıkhan'da ise erkeklerin payı %94 kadınların payı % 80 olduğu görülmektedir. 2014 yılında okuma yazma bilen toplam nüfusun Türkiye'de erkeklerin oranı % 99 kadınların oranı % 94 Hatay'da erkeklerin oranı % 99 kadınların oranı % 96 Kırıkhan'da erkeklerin oranı %98 kadınların oranı % 97 olarak kayıtlara geçmiştir. Son olarak 2020 yılında okuma yazma bilen nüfus oranları Türkiye'de erkeklerde % 99 kadınlarda % 95 Hatay'da erkeklerde % 99 kadınlarda % 97 Kırıkhan'da erkeklerde % 99 kadınlarda % 97 olarak saptanmıştır. 2008 yılından 2020 yılına kadar kadınların okuma yazma oranı erkeklerin okuma yazma oranından hep düşüktür. 2008 yılında ülke, il ve ilçede cinsiyetler arası okuma

yazma oranında farkın en fazla olduğu yıl 2008'dir. Bu yıldan sonra kadınların okuma yazma oranında ciddi artışlar olurken erkeklerin okuma yazma oranına yaklaşmıştır. Erkeklerin okuma yazma oranı bütüne yaklaştığı için yine kadın okuma yazma oranı hiçbir yılda erkeklerle aynı seviyede olmamıştır.

2020 yılında eğitim kademelerinin öğretmen başına düşen öğrenci sayılarına bakılacak olursa; okul öncesinde Türkiye 30, Hatay ve Kırıkhan 20; ilkokulda Türkiye 19, Hatay ve Kırıkhan 22; ortaokulda Türkiye, Hatay ve Kırıkhan 17 ve son olarak ortaöğretimde Türkiye 11, Hatay ve Kırıkhan 15 olarak kayıtlara geçmiştir. Bu verilerden hareketle okul öncesi eğitim kademesinde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ülkemizde çok fazladır (30). Bu sayının uzmanlara göre 15 olması gerekmektedir. Hatay ve Kırıkhan verileri de önerilen sayının üstündedir. Bu veriler bize hem ülkemizde hem Hatay ilinde hem de çalışma alanımız olan Kırıkhan'da okul öncesi eğitim kurumlarının ve öğretmenlerin yetersiz olduğunu göstermektedir. İlkokul kademesinin öğretmen başına düşen öğrenci sayılarını karşılaştıracak olursak; Hatay ve Kırıkhan 22 ortalama ile Türkiye ortalamasının (19) üstündedir. Hatay ve Kırıkhan'da öğretmen sayılarının artırılması ile bu oran Türkiye ortalamasına yaklaşacaktır. Ortaokulda öğretmen başına düşen öğrenci sayısına bakılacak olursa; Türkiye Hatay ve Kırıkhan'da 17 olduğu görülmektedir. Ancak bu sayı köy okullarında farklı merkezi okullarda farklıdır. Köy okullarında bu sayı 17'nin altına çıkarken merkezi okullarda 17'nin üstüne çıkmaktadır. Bu durum bize merkezi okullarda öğretmene ihtiyaç olduğunu ve mevcut öğretmenlerin ihtiyaca cevap vermediğini göstermektedir. Son olarak ortaöğretim kademesinde öğretmen başına düşen öğrenci sayısına baktığımızda Türkiye'de 11 Hatay ve Kırıkhan'da 15 olduğu görülmektedir. Ortaöğretim kademesindeki oranlara bakılacak olursa her ne kadar ilçe ve il verileri ülke verilerinin üstünde de olsa sayıların eğitim-öğretim ortamına elverişli olduğunu söyleyebiliriz. Bu sayısal verilerin artmaması için sürekli öğrenci sayısı ile orantılı olarak derslik ve okul sayılarının da artırılması gerekmektedir.

Eğitim kademelerindeki derslik başına düşen öğrenci sayılarına bakılacak olursa okul öncesi öğretimde bu sayı Türkiye ve Hatay'da 30 öğrenci, Kırıkhan'da ise 35 öğrencidir. İlçe verileri ülke ve il genelinden fazladır. Ancak bu veriler eğitim-öğretim ortamına çok da uygun değildir. Ülke genelinde okul öncesi eğitim kurumlarının sayısının artırılması aynı zamanda okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmen alımlarının artırılması gelecekte bu oranları yıldan yıla düşürecektir. İlköğretim kademesindeki derslik başına düşen öğrenci sayısı Türkiye genelinde ortalama 16 öğrenci, Hatay'da 24 öğrenci, Kırıkhan'da ise 26 öğrencidir. Görüldüğü üzere ilçe ve il verileri ülke ortalamasının % 50'si kadar üstündedir. Bu da bize ilçe ve ildeki derslik sayılarının öğrenci ihtiyacını karşılamadığını göstermektedir.

Kurum ve derslik sayılarının artırılması ile bu oranları düşürmek ve ülke geneline indirmek mümkündür. Ortaokul kademesindeki verilere bakılacak olursa, derslik başına düşen öğrenci sayısı Türkiye’de 26 öğrenci, Hatay 36 öğrenci ve Kırıkhan’da ise 34 öğrencidir. OECD ülkelerinde derslik başına düşen öğrenci sayısının 21 olduğu bilinmekte ve bizde bu sayıya bakarak ülke verisinin ortalamaya yakın olduğunu fakat ilçe ve il verilerinin bu ortalamanın çok üstünde olduğunu söyleyebiliriz. Buna bağlı olarak ilçe ve il genelinde ortaokul kademesinde derslik sayıları yetersizdir. Ortaokul kademesinde derslik ve okul sayısının artırılması ve eksik olan öğretmen ihtiyacının karşılanması ile yüksek olan bu verilerin düşeceğini öngörebiliriz. Son olarak ortaöğretim kademesindeki verilere bakılacak olursa, derslik başına düşen öğrenci sayısının Türkiye genelinde ortalama 22 öğrenci, Hatay ve Kırıkhan’da ise 26 öğrencidir. Diğer kademelerde olduğu gibi bu kademe de ilçe ve il verileri ülke ortalama verilerinin üstündedir. Diğer kademelerde olduğu gibi bu kademe de hem ilçe hem de il ölçeğinde derslik ve okul sayılarının artırılması gerekmektedir. Özellikle bu kademe de derslik ve kurum sayısı artırılmaz ise her geçen yıl derslik başına düşen öğrenci sayısı daha da artacak ve altından kalkılamayacak boyutlarda bir eğitim sorunu ile karşı karşıya kalınacaktır.

Çalışma alanımızda örgün eğitim kademeleri ile ilgili çeşitli sorunlar bulunmaktadır. Kırıkhan kentinde okul öncesi eğitimi veren 7 devlet okulu bulunmasına rağmen nüfusu fazla olan kırsal yerleşmelerde okul öncesi eğitimi veren okul bulunmamaktadır. Kırıkhan kenti ve köyleri arasında ulaşım kolaylığı sağlanarak nüfusu fazla olan kırsal yerleşmelere anaokullarının açılması planlanmalıdır.

Kırıkhan ilçesindeki eğitimle alakalı diğer bir sorun ise tarımsal ürünlerin hasat zamanı geldiğinde okula başlayacak çocuğun okula gelmemişidir. Bu durumun önüne geçebilmek için okul yetkilileri tek tek ailelerle görüşerek okul bilincini çocuğa ve veliye kazandırarak çocukların okula gelmesini sağlamaktır.

Kırıkhan ve yakın çevresinde eğitim öğretim ile ilgili eksikliklerden birisi de ilçe genelinde kütüphane sayısının az olmasıdır. Kentte bir kütüphane bulunmaktadır. Kütüphane içindeki kitap türlerinin çoğu çocuk kitapları, masal ve romanlardan oluşmaktadır. Kitap türlerinin farklı yaş gruplarına hitap edecek şekilde kütüphaneye temin edilmesi gerekmektedir. Mustafa Kemal Üniversitesine bağlı Kırıkhan Meslek Yüksekokulunun kendisine ait bir kütüphanesi bulunmamaktadır. Bunun dışında ilçe genelinde ve köylerde okuma yazma alışkanlığını kazandırmak için okullarda kütüphaneler oluşturulmalı, var olan kütüphanelerde eksikliklerini gidererek öğrencinin hizmetine sunulmalıdır. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesine bağlı Kırıkhan Meslek Yüksekokulunun en önemli sorunlarından birisi

Kırıkhan kentinde eğitim gören öğrencilerin sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerde bulunabilecekleri tesislerin az olmasıdır. Bu durum öğrencinin kısa sürede Kırıkhan'dan sıkılmasına ve hatta eğitimini yarıda bırakarak ilçeyi terk etmesine neden olmaktadır. Bu durumu önlemek için çok büyük olmasa da öğrenci ihtiyaçlarını karşılayacak tesislerinin yapılması oldukça önemlidir. İlçede yükseköğrenim ile ilgili diğer bir sorunda öğrencilerin barınma imkânlarının yetersiz olmasıdır. İlçeye eğitim için gelen öğrenciler yöre insanı tarafından kendisine sunulan konaklama yeri için yüksek miktarlarda para ödemek durumunda kalmaktadır. Bu durumun önüne geçmek için Kredi Yurtlar Kurumunun öğrenci sayısını dikkate alarak yurt yapması oldukça önemlidir.

Kırıkhan'a 2011 yılından itibaren günümüze kadar geçen son 10 yıllık süreçte Suriye'den gelen mülteci ailelerin çoğunluğu Türkçe okuyup – yazamadıkları ve verimli konuşup - karşılık veremediklerinden öğrenci ya da veli olarak katılım sağladıkları yeni eğitim sürecinde yaşadıkları iletişim eksikliği /başarısızlığı nedeniyle kendilerine sunulan eğitim imkânını kullanmalarına rağmen, maalesef bu eğitimi tam olarak alamamakta ve eğitim çıktısı olarak başarı düzeyleri çok alt seviyelerde kalmaktadır. Bu mülteci aileler sorunun giderilmesi hususunda öncelikle öğrenci ailelerine bulundukları ortam içerisinde Türkçe okuma – yazma ve karşılıklı konuşma eğitimi verilmesi gerekmektedir. Çocukların ise ilkokula başlamadan önce mutlaka hem evlerinde, hem de yaşadıkları çevrede minimal düzeyde de olsa Türkçe konuşabilme ve konuşulanı anlayabilmesine yönelik eğitsel çalışmalar sürdürülmelidir. Bunun için ülke genelinde Arapça bilen öğretmenler devreye sokularak eğitim - öğretimin olduğundan çok daha hızlı ve nitelikli bir şekilde sürdürülmesi sağlanabilecektir.

Ülke genelinde eğitimin önemli sorunları arasında gösterilen değişkenlerden bir diğeri de **ücretli öğretmenlik** sorunsalıdır. Bu değişken değerleri, Kırıkhan ilçesinde yıldan yıla azalma eğilimi göstermektedir. Örneğin 2017 yılında ilçede 196 ücretli öğretmen olan bu sayı, 2021 yılı itibariyle 45'e kadar düşürülmüştür. İlçedeki okulların atanan öğretmenler açısından zorunlu doğu görevi dâhilinde sayılması ve neredeyse hemen her öğretmen atama döneminde buradaki okullara yeni öğretmenlerin atanması ile ilçedeki ücretli öğretmen sayısı ilerleyen dönemlerde çok daha fazla azalacak ve ücretli öğretmene neredeyse hiç ihtiyaç duyulmayacaktır. Okullarda genel olarak kadrolu ve nispeten sözleşmeli öğretmenlerin görev yapıyor olması, gerek eğitimin sürekliliği, gerek istenilen başarı düzeyinin yakalanması ve nihayet eğitim-öğretimin niteliğinin iyileştirme çabaları ile sürekli artırılması açısından çok önemli göstergelerden birisidir.

KAYNAKÇA

- Afşar, M., (2011). *Eğitimin ekonomik temelleri ve ekonomik büyüme*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Akbulut, G., (2008). Batman ilinin eğitim coğrafyası. I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Kültürü Sempozyumu, (15-17 April 2008), *Bildiriler Kitabı*, 2, 343-354.
- Akyüz, H., (2001). *Eğitim sosyolojisinin temel kavram ve alanları üzerine bir araştırma*, İstanbul. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Aşıcı, M., (2009). Kişisel ve sosyal bir değer olarak okuryazarlık. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7 (17), 9-26.
- Atalay, İ., (2000). *Türkiye coğrafyası ve jeopolitiği*. Ege Üniversitesi Basımevi.
- Ayaz, N., (1994). *TBMM 1995 yılı bütçe raporu*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayını.
- Bahar, H. İ., (2011). *Sosyoloji*. Akademik Hayat Yayınları.
- Başal, H. A., (1998). *Okul öncesi eğitime giriş*. Uludağ Üniversitesi Basımevi.
- Başaran, İ. E., (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ekinoks Eğitim Danışmanlık.
- Başıbüyük, A., (2005). Doğu Anadolu Bölgesi'nde ortalama hane halkı büyüklüklerinin dağılışı. *Bilimler Dergisi*, 15 (1-2), 91-104.
- Boyraz, Z., (2011). Kuruluşu, gelişmesi ve fonksiyonları açısından Kırıkhan şehri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (11), 327-357
- Buluç, B., (1997). İlköğretim ikinci kademe okullarda eğitimde fırsat ve imkân eşitliği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 9 (9), 11-22.
- Çatalbaş, N., (2007). Üniversite-yerel ekonomi ilişkisinde kutuplaşma teorisi iyi bir model olabilir mi? *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi*, (Yerel Ekonomiler Özel Sayısı), 90-101
- ÇINAR, R., & EMSEN, Ö. S. , (2001). Eğitim ve İktisadi Gelişme Atatürk Üniversitesi nin Erzurum İl Ekonomisi ve Sosyal Yapısı Üzerindeki Etkileri. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, vol.15, 91-104.
- Çolak, N., (2009). *Eğitim coğrafyası bakımından Doğu Anadolu Bölgesi illerinde okullaşma oranları (1980-2000)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Değirmencioğlu, C., (1997). Eğitime bilimsel yaklaşım. (Ed.: Ayşegül Ataman) *Eğitim Bilime Giriş*, s. 1-16, Gazi Kitabevi Yayıncılık.
- Doğan, İ., (2011). *Eğitim sosyolojisi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Doğanay, H., (1994). *Türkiye beşeri coğrafyası*, Gazi Büro Kitabevi.
- Erdem, A. R., (2004). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Anı Yayıncılık.
- Erden, M., (2009). *Eğitim bilimlerine giriş*. Arkadaş Yayınevi.
- Ergün, M., (1994). *Eğitim sosyolojisi*. Ocak Yayınları.
- Ertürk, S. (1994). *Eğitimde program geliştirme*. METEKSAN A.Ş Baskı Tesisleri.
- Fidan, N. ,Erden, M. (2001). *Eğitime giriş*. Alkım Yayınları.
- Gelişli, Y., (2011). Eğitimin işlevleri, (Ed.: M. Çağatay Özdemir), *Eğitim Bilimine Giriş*, s. 31-52, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Güner, İ., (2010). Nüfus coğrafyası. (Ed.: Cemalettin Şahin) *Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya*, s. 1-68, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Işık, E., (2013). *Erzurum ilinin eğitim coğrafyası*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Işık, Ş., (2008). Türkiye’de üniversitelerin kentleşme üzerine etkileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (3), 159- 181.
- Kızılloluk, H. (2007). Ekonominin eğitimin amaçları ve içeriği üzerine etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 8 (1), 21-30.
- Koday, S., (2005). Gümüşhane ilinin eğitim coğrafyası. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (1), 45-56.
- Konuk, O., (2002). Toplum ve eğitim. (Ed.: İ. Sezal) *Sosyolojiye Giriş*, Martı Yayınları.
- Köklü, N. & Büyükoztürk, Ş., (2000). *İstatistiğe giriş*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Köksal, K., (2005). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- MEB, (2010), *Milli eğitim istatistikleri - Örgün Eğitim 2009 - 2010*. Milli Eğitim Bakanlığı,[http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_12/06020939_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2009_2010.pdf], 02.03.2019.
- MEB, (2012a). *Milli eğitim istatistikleri - Örgün Eğitim 2011-2012*. Milli Eğitim Bakanlığı.[http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar2012_12/06021046_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2011_2012.pdf], 02.03.2019.

- MEB., (2012b). *12 yıl zorunlu eğitim, (sorular – cevaplar)*. Milli Eğitim Bakanlığı. [http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12yil_soru_cevaplar.pdf], 02.03.2019.
- Okday, A. (2005). Okul öncesi eğitimin önemi ve yaygınlaştırılması, ss. 11-24, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul
- Özgür, E. M., (2001). *Türkiye coğrafyası*. Hilmi Usta Matbaacılık.
- Pekdoğan, S., & Karamustafaoğlu, S., (2015). 4+4+4 düzenlemesinin okul öncesi eğitim üzerindeki etkilerinin incelenmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16 (2), 219-234.
- Poyraz, H. & Dere, H., (2003). *Okul öncesi eğitimin ilke ve yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Saraçbaşı, T. & Kutsal, A., (1987). *Betimsel istatistik*. Hacettepe Üniversitesi Fen Fak. Yayınları No:17.
- Şahin, C., (1998). *Coğrafyaya giriş*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Tezcan, M., (2010). *Sosyolojiye giriş*. Anı Yayıncılık.
- Tezcan, M., (1997). *Eğitim sosyolojisi*. Anı Yayıncılık.
- Topses, M. D., (2011). *Eğitim sosyolojisi*, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Tuna, K., (2013). *Yeniden sosyoloji*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Tuzcu, G., (2006). *Avrupa Birliği'ne giriş süreci ve eğitimde vizyon 2023*. Türk Eğitim Derneği, Nobel Basımevi.
- Yanıklar, C., (2007). Eğitimin toplumsal temelleri. (Ed.: Mehmet Durdu Karşlı). *Eğitim Bilimine Giriş*, s. 121-136, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yayar, R., & Demir, D., (2013). Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nin Tokat ili ekonomisine etkisi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi /Yıl 5 , (8)*,
- Yıldır, N., (1991). Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'nün okul öncesi eğitim çalışmaları, *YA-PA 7. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, Eskişehir.
- Yılmaz, T., (1972). *Eğitim bilimine giriş I*. Latin Matbaası.
- Yılmaz, M., (2012). Türkiye'de kırsal nüfusun değişimi ve illere göre dağılımı (1980-2012). *Doğu Coğrafya Dergisi*, 33, 166-187.